

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Club Alpí Català

Núm. 785

Gener 1993

A/s seus peus
**calçat
infantil**

● BALMES
PLAÇA MOLINA

● AVDA.
PAU CASALS, 15

● PASSEIG
SANT JOAN, 139

PEDRA-NEU

COMUNICACIONS

METRO

LÍNIA-V-BADAL
LÍNIA-III-PL. CENTRE

BUS

15-54-70-72-43-56-57

OFERTA

D'ESQUÍ 92-93

**CINTURÓ DE RONDA
AVDA. DE MADRID**

PEDRA-NEU

PEDRA-NEU

CONJUNT ESQUÍ BÀSIC	CONJUNT ESQUÍ COMPLET
ESQUÍS FIXACIÓ BASTONS I MUNTATGE 19.995	ESQUÍS FIXACIÓ BOTES BASTONS I MUNTATGE 29.995
CONJUNT ESQUÍ INFANTS	CONJUNT ESQUÍ DE FONS INFANTS
ESQUÍS FIXACIÓ BASTONS I MUNTATGE 15.995	ESQUÍS (fins a 170) FIXACIÓ SABATILLES (fins a 35) BASTONS I MUNTATGE 17.950
CONJUNT ESQUÍ DE FONS	CONJUNT ESQUÍ DE MUNTANYA
ESQUÍS DE FONS FIXACIÓ SABATILLES BASTONS FONS I MUNTATGE 19.995	ESQUÍS FIXACIÓ SEGURETAT GANIVETES I MUNTATGE 34.995

EXTRAORDINÀRIES OFERTES d'esquí de muntanya en conjunts de:

FIXACIÓ DE SEGURETAT + PELLIS + ESQUÍS: YETI - HAGAN - PALE, etc.
REPARACIÓ, PREPARACIÓ I MANTENIMENT D'ESQUÍS I FIXACIONS

LLOGUER DE:

BOTES I ESQUÍS - ESQUÍS DE MUNTANYA I PELLIS DE FOCA - ESQUÍS DE FONS
PIOLETS I GRAMPONS - **ARVA (detectors electrònics per a allaus)**

C/ BRASIL, 48 (CINTURÓ DE RONDA / AVDA. DE MADRID). 08028-BARCELONA

☎ (93) 330 27 74

HORARI: 11 a 14 h i 17 a 20.30 h. DILLUNS MATÍ TANCAT

PEDRA-NEU

VENIU A VEURE
ELS NOUS PREUS!!
SÓN IMMILLORABLES...

Urgell, 95, bis - 08011 Barcelona - Tel. 453 50 01

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
Club Alpí Català

ANY CXVII, VOL. 97, NÚM. 785, FEBRER 1993

SUMARI

Redacció, administració i publicitat:

Paradís, 10. 08002 Barcelona

Tel. (93) 315 23 11

Director:

Josep Nuet i Badia

Secretari:

Joaquim Bordons i Serra

Consell de redacció:

David M. Aloy, Francesc Beato,

Jordi Canals, Francesc Herrera,

Agustí Jolis, Modest Montlleó,

Alfred Montserrat, Josep de Tera

Corrector lingüístic:

Eulàlia Nuet i Badia

Cartògraf i dibuixant:

Armand Ballart

Maquetador:

Josep Nuet i Badia

Publicitat:

Adolf Garcia

Tel. 237 29 21 - Fax: 415 01 88

Fotocomposició:

EDICIÓ LÀSER

Rosselló, 431, entr. 3a. Tel. 450 20 07

Fotomecànica:

T4 Sorrosal, S.A.

Pujades, 68-72, 3r 3a. 08005-Barcelona

Impressió:

INGOPRINT, S.A.

Maracaibo, 11. 08030-Barcelona

Preu d'aquest exemplar:

600 ptes. (IVA inclòs)

Preu de subscripció anual:

3.100 ptes. + IVA (sis exemplars)

A l'estranger: 4.400 ptes.

Comanda de números endarrerits

a la redacció de la revista

Dipòsit legal: B. 545-1958

ISSN: 0212-2111

Portada: Los Cuchillares, al massís de la Peña Collarada;
al fons el Balaitós. *Foto: F. X. Gregori*

Editorial: Un gran camp d'acció	2
Salutació, <i>Conrad Blanch i Fors</i>	3
Serrat del Corb i Santa Bàrbara (les Guillerries), <i>Ferran Gironès i Gispert</i>	4
Samana, un racó del paradís, <i>Maurici Rucabado i Caballé</i>	9
Esquí de muntanya a Escòcia, <i>Mercè Aloy i Lleonart</i>	12
Xixapangma, cara sud-oest (Himàlaia), <i>Xavier González i Ernest Bladé</i>	14
Peña Collarada (2.883 m) i alguna cosa més per a fruit en esquís, <i>Francesc Xavier Gregori i Pons</i>	21
Els camins dels quatre mil, 5. Breithorn (4.164 m) i Rocca Nera (4.075 m), <i>Lluís Català i Viladevall, Mark Grossmann i Camps,</i> <i>David Mengual i Padrós, Jordi Roca i Valls</i>	24
Visita a Assís, el bressol franciscà, <i>Joaquim Bordons i Serra</i>	27
XXXIV Ral·li d'Alta Muntanya. Gorgs Blancs - Perdiguero, <i>Comitè organitzador</i>	30
Voltant la plana de Vic. Una caminada de 56 hores en deu excursions, <i>Josep Sellarès</i>	32
El 54è Saló Internacional de Fotografia de Muntanya, Biennal 1992, <i>Josep Camp i Permanyer</i>	36
Vies d'escalada, <i>a cura d'Armand Ballart</i>	38
Crònica del Centre	40
Crònica del món excursionista	41
Crònica alpinística, <i>a cura d'Albert Castellet</i>	43
Llibres i mapes	44

- Els articles publicats a MUNTANYA expressen l'opinió dels seus autors.
- La revista MUNTANYA, editada pel Centre Excursionista de Catalunya-Club Alpí Català, es publica sense cap finalitat lucrativa.

© El copyright dels articles, tant de la part literària com de les il·lustracions, és dels autors respectius. Per tant, és absolutament prohibida la reproducció total o parcial, per qualsevol sistema, dels articles de la revista MUNTANYA sense permís escrit dels propietaris del copyright.

NORMES DE PUBLICACIÓ DE MUNTANYA

Els autors que vulguin publicar els seus treballs a la revista MUNTANYA han de tenir present el següent:

Els articles cal que siguin escrits correctament en català i mecanografiats a doble o triple espai en fulls de mida DIN A-4, deixant uns marges laterals d'un parell de centímetres.

Els articles aniran encapçalats pel títol i portaran a continuació el nom dels autors.

Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor aniran escrits en un full a part, precedits per un número

que es repetirà a la fotografia o dibuix corresponent. Per a facilitar la correcció dels originals, no utilitzeu els subratllats en els textos que vulgueu publicar.

Els mapes, dibuixos i gràfics haurien de ser dibuixats correctament amb tinta xinesa sobre paper blanc o vegetal. Les fotografies, en còpies de paper brillant blanc i negre o en diapositives, cal que siguin ben exposades i amb bona definició, que tinguin contrast, però que no siguin excessivament fosques.

Un gran camp d'acció

El dia 14 de gener es va celebrar l'assemblea general de socis del Centre, en la qual hi va haver la renovació de la meitat de la junta directiva. En aquesta assemblea, Josep M. Sala va cloure el seu brillant i fecund mandat com a president i va entrar un nou equip, que presideix Conrad Blanch, amb molta il·lusió i ganes de treballar per l'excursionisme i el Centre. Els qui hi van assistir —que van ser molts perquè la sala d'actes era ben plena— van ser testimonis, una vegada més, del relleu dels equips de socis que es van succeir en les tasques directives del Centre.

El moment en què el president sortint lliurà les claus del Centre al president entrant, el veiem com si fos, en un estadi, la cursa dels 4 x 100 m llisos en el moment de passar el relleu, lliurant-lo d'una forma segura i amb una bona marca. Aquesta bona marca és representada per la vitalitat i les iniciatives que trobem reflectides en la memòria de la feina feta pel Centre i en el Centre per tots els socis, tant pels directius com pels que no tenen responsabilitats de direcció.

Si repassem la memòria de l'any 1992, que és llarga, de quaranta-cinc pàgines, ens podrem adonar d'aquestes dues realitats:

la vitalitat de l'entitat (capacitat o impuls d'un organisme social per a viure i desenvolupar-se), en un temps en què la vida associativa no passa pas per un bon moment, i les iniciatives dels socis, que prenen una infinitat de formes, des d'una competició d'escalada, fins a la confecció d'un herbari, d'una expedició a l'Himàlaia o una travessia d'esquí de muntanya a un concert coral o la filmació d'un vídeo.

Això no vol dir que ens puguem considerar satisfets, perquè, com passa sempre, podem avançar molt més i millor. Encara que es duen a terme moltes activitats, s'haurien d'incorporar més socis a promoure iniciatives noves.

Creiem que cal insistir en aquest darrer aspecte, del qual moltes vegades no som potser prou conscients: les grans possibilitats que tenim a l'abast de la mà. En un moment en què la vida està massa controlada en molts aspectes, el Centre, com altres entitats, és un lloc en el qual els socis tenen el marc i la infraestructura adequats, no solament per a participar en les activitats que altres socis preparen d'una forma benèvola per als altres, sinó que és el marc idoni per a portar a la pràctica iniciatives relacionades

amb el món de la muntanya que potser d'altra manera no es podrien fer mai. Aquest és un dels elements de qualitat que el Centre pot oferir a la societat actual: la possibilitat de desplegar iniciatives, naturalment dins del marc de la muntanya.

A més, hi ha un element que caldria valorar com es mereix. És el caràcter benèvol de les col·laboracions dels socis, que fa que l'ambient general del Centre mantingui aquest escalf i aquest tarannà de l'excursionisme, lluny del que podria pressuposar una entitat burocratitzada. Els socis que porten el pes de les activitats de base cal que siguin valorats com es mereixen perquè són els que mantenen viu l'ambient social, encara que algunes vegades hàgim de corregir coses fetes amb el millor dels voluntarismes, però, potser, poc reeixides.

Podem concloure, doncs, que el Centre, com a entitat excursionista que és, agrupa un nombre important de socis amb un interès i un àmbit d'actuació comuns: Catalunya i la muntanya, que materialitzen de molt diverses maneres i des de molts angles diferents. Aquesta diversitat és, precisament, la nostra riquesa i la força que ens farà avançar.

SALUTACIÓ

Benvolgut consoci i amic,

La candidatura a la junta directiva del Centre que el meu nom encapçalava ha estat elegida per a dirigir l'entitat els propers quatre anys. Una circumstància com aquesta és un excel·lent moment de reflexió per a analitzar on som i definir on volem anar. La meua participació en la junta directiva anterior durant sis anys m'ha permès obtenir un bon coneixement de la nostra rica i diversa entitat, i també sentir-me plenament identificat en la línia seguida per l'anterior president, Josep Maria Sala, al qual voldria manifestar el meu reconeixement per la seva gestió valuosa i eficaç. Ara bé, en un entorn en canvi permanent, el que avui és bo no és garantia suficient demà ni d'èxit ni de prosperitat. La dinàmica de la societat i el canvi permanent ens obliguen a innovar contínuament les nostres propostes per a mantenir el liderat en l'àmbit d'actuació que la nostra tradició i voluntat de servei al soci i al país ens exigeixen.

Sóc partidari d'establir pocs objectius, però d'intentar que estiguin molt ben definits, i que totes les línies d'actuació vagin encaminades a assolir-los. En aquest context veig el Centre des d'una doble perspectiva. La primera com una entitat de serveis al soci. En aquesta línia és fonamental

tot el que fa referència a la millora de l'oferta de serveis i d'activitats esportives i culturals dirigides a la integració i participació del soci. Cada cop és més freqüent que qualsevol capítol de despesa sigui analitzat des de l'òptica de les contraprestacions. Com més capaço siguem de donar resposta a aquesta exigència, més sòlida i forta serà la nostra entitat i, a més, estic convençut que aquesta és la millor eina per a aconseguir augmentar la nostra massa social.

Però no seríem fidels als objectius fundacionals i a la trajectòria del Centre si, moguts per aquest pragmatisme, oblidéssim quelcom fonamental: la projecció de l'entitat envers la societat i el país.

Aquesta seria la segona perspectiva a què abans em referia i on tenim una tasca meravellosa a fer. Des de la conservació i difusió del patrimoni cultural que durant 116 anys tots els qui ens han precedit han contribuït a forjar, a la defensa decidida del medi natural, divulgant les posicions del Centre amb una actitud constructiva, que contribueixi a sensibilitzar i a crear opinió en les qüestions de protecció de la muntanya.

En resum, podríem dir, parlant en termes de mercat, que el Centre té una marca reconeguda i prestigiosa, el potencial de la qual està, en part, per explotar. I aquí

és on hi ha una seriosa oportunitat de consolidació i creixement de l'entitat, enfortint les seves activitats tradicionals, incorporant-ne de noves, donant-les a conèixer per a ajudar a captar nous socis, i fent que el Centre tingui una presència activa en la creació d'opinió en l'àmbit de la muntanya, a escala nacional i internacional.

El que fins ara he exposat no seria possible sense la il·lusió, el treball i la generositat d'un gran nombre de socis, uns des dels llocs directius i molts altres des de l'anonimat. Aquest equip humà és, sens dubte, el millor patrimoni de l'entitat i el que ens fa mirar el futur amb un sòlid optimisme.

Per acabar, voldria que trobessis en aquesta nova junta directiva la receptivitat i la resposta a les teves inquietuds, i també la fermesa i el tremp a portar a la pràctica els compromisos que ara adquirim per a fer més gran i forta la nostra entitat. Si en aquest camí que ara encetem, no hi veus reflectit el que penses que és bo per al Centre, fes-nos arribar les teves suggerències i opinions. El diàleg i el debat seran elements dinamitzadors, que sens dubte ens ajudaran a avançar.

Rep la meua salutació més cordial,

Conrad Blanch i Fors

Serrat del Corb i Santa Bàrbara (les Guïlleries)

Ferran Gironès i Gispert

Aquesta excursió és la tercera que el Centre Excursionista de Catalunya ha organitzat conjuntament amb la Secció de Muntanya del Club Olímpic Farners a la comarca de la Selva i que enguany tenia per objectiu fer conèixer una contrada, la que podríem anomenar les Guïlleries orientals, poc concorreguda, generalment, pels excursionistes i que té llocs molt bonics i interessants, dignes de ser visitats.

L'excursió, que es va fer el 28 d'abril de 1991, va començar a Santa Coloma de Farners, capital de la comarca de la Selva.

Santa Coloma està situada al centre de la comarca, al sector de contacte entre el massís de les Guïlleries i la depressió gironina. L'itinerari de l'excursió passa pel sector NW de la comarca selvatana, format per una sèrie de muntanyes pertanyents a la serra prelitoral de les Guïlleries i el Montseny, que no arriben a mil metres d'altitud: el serrat del Corb, del Pedró, el coll de l'Espinau, el turó de Lluaneres, el coll del Roscall i el contrafort de Santa Bàrbara. Un conjunt que forma com una mena de gran semicercle al voltant de Santa Coloma.

A la primera part de l'excursió es passa per un paisatge típic de les Guïlleries, bastant humit, amb predomini del bosc d'alzina o alzar muntanyenc, amb espècies resistents al fred, i una gran abundància de castanyedes i perxades, que no és una planta pròpia de la comarca, però que ja hi van ser

plantades expressament en època dels romans i que van ser objecte d'exploració per a fer bótes i rodells fins gairebé la meitat d'aquest segle. Més amunt s'entra en un sector de fagedes i de landes de bruguerola, més semblants a les terres de l'Europa atlàntica humida que no pas a les contrades mediterrànies situades al peu de la muntanya. En canvi, al sector de Santa Bàrbara, a la segona part del recorregut, ja predomina un clima més sec, amb més abundància de pi roig i de pi blanc, que alternen, però, amb les alzines i els suros.

A més de l'interès geogràfic i paisagístic que té aquesta regió, és forçós recordar l'interès històric. Les Guïlleries van ser durant molts segles, principalment el XVI i el XVII, a causa, precisament, de l'asprivesa del relleu, la seu de nombroses colles de bandolers que assaltaven els viatgers de camí ral i les masies riques. Molts d'aquests bandolers eren fadrísters de masos de la mateixa regió, els quals, a causa de les miserables condicions de vida que tenien per culpa de la crisi econòmica que en aquella època assolà el país i arruïnà la noblesa rural, es veieren empesos cap a aquest tipus de vida. El fet d'haver nascut a la regió feia que la coneguessin pam a pam i que fos difícil, per a les forces governamentals, de trobar-los. La fama de Joan de Serrallonga i del fadrí de Sau encara plana per tots aquests indrets de les Guïlleries i al llarg del recorregut de l'excursió es

troben moltes masies i rectories els noms de les quals són esmentats en el procés que s'incoà a Barcelona contra Joan Sala i Serrallonga quan fou empresonat, molt sovint perquè hi tenia molt bones relacions i, fins i tot, perquè hi rebia allotjament. En el rerefons d'aquestes estranyes relacions hi trobaríem, segurament, restes de les passions i dels rancors haguts entre els antics bàndols de *nyerros* i *cadells*.

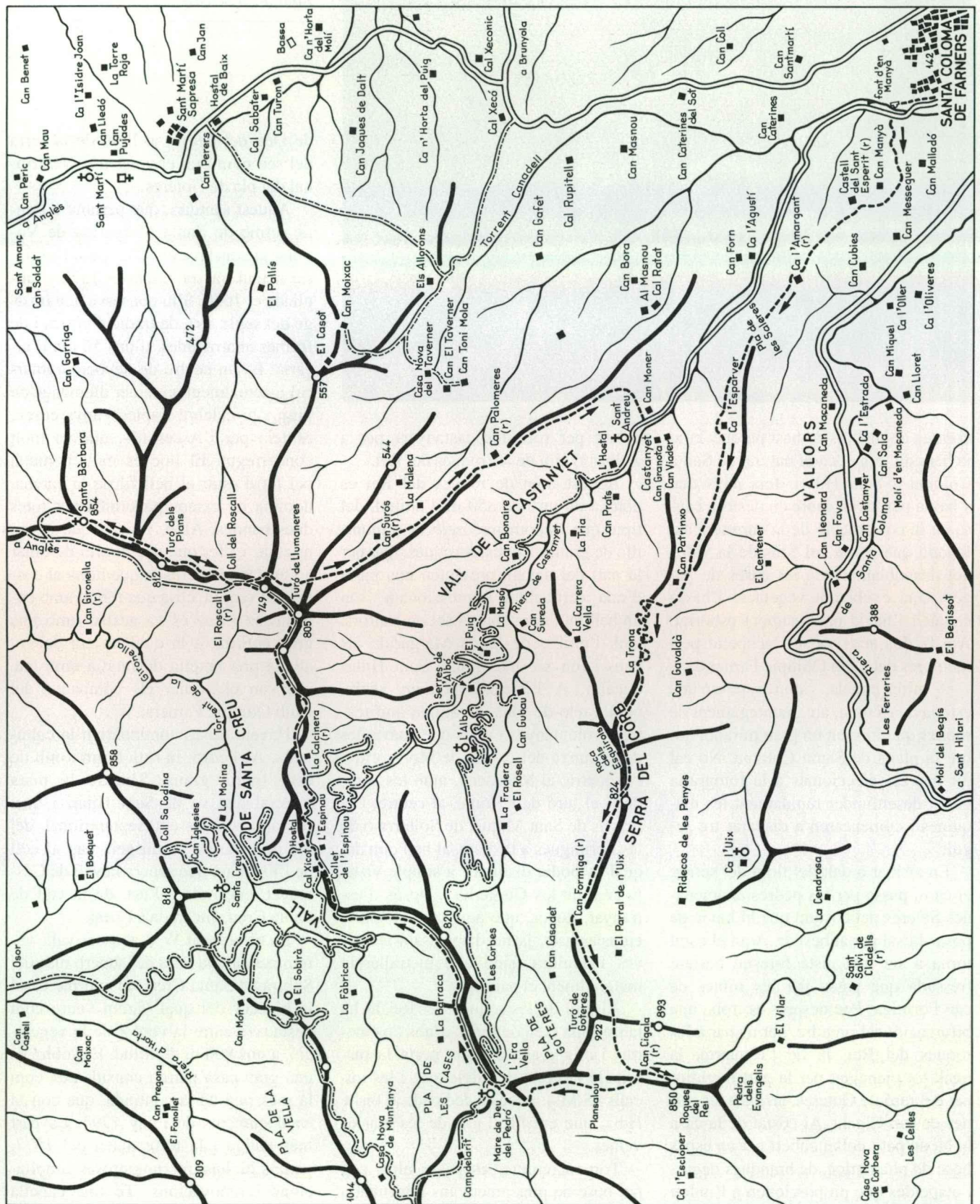
L'excursió s'inicià pel camí anomenat del Patrinxo i que, popularment, es creu que era el camí que feien servir els romans per a anar a Vic. S'agafa a la sortida de Santa Coloma per la carretera de Castanyet, al costat de les serres de Can Iglésies. Abans, però, i tenint en compte que la major part de l'itinerari transcorria per dalt de la carena, seguint el consell dels amics del Club Olímpic Farners, vàrem fer provisió d'aigua a la font del Roure, al costat de la riera de Castanyet, gairebé sota el pont d'en Manyà, que cal creuar per a agafar el camí.

Aquest s'enfila pel llom d'un contrafort que es desprèn del serrat del Corb i que fa de partió de les rieres de Santa Coloma i de Castanyet. Es passa a la vora de can Manyà i, tot ascendint suaument, es troben les ruïnes del castell del Sant Esperit i de ca l'Amargant. Més amunt trobem ca l'Esparver, actualment convertit en una segona residència, i arriba fins a can Patrinxo o Prat Xinxol.

Tot pujant, podíem veure a la nostra esquerra, a l'altre costat de la vall, les muntanyes de Farners, on destacaven, alterosos, dos turons punxeguts: l'un era el turó del Vent i al bell cim de l'altre es retallava, esvelt, el castell de Farners. No és difícil de deduir per què va ser construïda allà dalt aquella fortalesa: des d'aquell cim d'agüelles es domina tota la contrada per la qual discorre el camí que va a Sant Hilari i que uneix la Selva amb la plana de Vic.

Després de can Patrinxo, s'arriba a una petita collada on comença un corriol que s'enfila, fent giragonses, pel morro que, com una gran proa, presenta el serrat del Corb. Aquesta és la part més forta de l'excursió, ja que el desnivell que cal salvar és de més de tres-cents metres. El camí, que anys enrere havia estat molt freqüentat per llargues

LES NOSTRES MUNTANYES

LES NOSTRES MUNTANYES

La creu dedicada al bisbe de Lleida, Salvi Huix, dalt de les roques del Rei.
Foto: Francesc Olivé.

corrues de matxos de bast perquè, com ja hem dit, era el camí natural de Santa Coloma a Sant Hilari, feia anys que s'havia perdut en caure en desús a causa de la construcció de la carretera asfaltada que passa pel fons de la vall i del despoblament de les cases de pagès. Una exuberant vegetació l'havia envaït i l'havia pràcticament esborrat. Ara fa dos anys va ser recuperat pels membres del Club Olímpic Farners.

A mitja pujada, vàrem reposar una estona a la Trona, un amuntegament de roques que formen un gran mirador sobre la plana de Santa Coloma. No cal dir que els afeccionats a la fotografia varen desenfundar ràpidament les màquines i començaren a disparar tot seguit.

En arribar a dalt del llom del serrat, el camí passa per les pedres anomenades Saleres pel costum que hi havia de posar-hi sal per al bestiar. Aquí el camí torna a ser una pista forestal bastant fressada que passa per les ruïnes de can Formiga. Poc després es troba una bifurcació: cal prendre, per a anar a les roques del Rei, la de l'esquerra, la qual, tot planejant per la part meridional del turó de Goterès, arriba a les ruïnes de can Cigala. Al costat de la casa hi ha un petit collet cobert per un espès bosc de pi americà, de branques negres i atapeïdes que proporcionen a l'indret una foscor de catedral gòtica. Cal deixar la pista, travessar la pineda i agafar un sender que s'enfila per un pendent

cobert per robustos castanyers per a arribar al cim de les roques del Rei.

Aquest nom de roques del Rei es dona a un turó de 850 m d'altitud, del tipus que s'anomena *inselberg* o muntilla de granit. Aquestes roques, que per la part del davant presenten una paret d'una verticalitat impressionant, són un bell mirador sobre el sot de Vallors, amb l'ermita de Santa Margarida als peus i, un xic més lluny, Sant Hilari Sacalm. A l'horitzó, podríem veure, com a teló de fons, un ample amfiteatre de muntanyes i cims que anava des de la punxa del castell de Montsoriu a l'esquerra, al Montseny, amb les Agudes i el turó de l'Home, al centre, i el massís de Sant Miquel de Solterra o de les Formigues a la dreta, al bell cim del qual es podia distingir, a simple vista, la creu de les Guillerries. No és d'estranyar, doncs, que aquí els fotògrafs, entusiasmats, ja no desapareixin les seves màquines, sinó que metrallessin materialment el paisatge...

Al cim de les roques del Rei hi ha també una creu de ferro, d'uns dos metres i mig d'alçària, que porta la inscripció «Recort del Sigle XX» i les inicials «S.M.», i que és dedicada al bisbe Huix, que era fill d'una de les masies veïnes.

Tornant enrere, es passa altre cop pel bosc de pins americans i, tornant a agafar la pista a les ruïnes de can Cigala, es continua fins a assolir la carena, en la qual trobarem l'ermita de la Mare

de Déu del Pedró, al llom de la serra del seu nom i en el vessant septentrional del pla de Goterès.

Aquest santuari, que pertany a l'antic terme de Santa Margarida de Vallors, ja constava el 1280, però l'església actual va ser refeta el 1520 i ampliada el 1650. S'hi conserva una imatge del segle XVI, de tradició gòtica i de formes abarroccades, d'uns 50 cm d'alçària. És un centre de devoció comarcal i, actualment, el tercer diumenge de juny s'hi celebra l'aplec —anys enrere es feia per l'Ascensió—, que és molt concorregut. El lloc és molt bonic i, pel fet d'estar al bell fil de la carena, domina un extens panorama per totes dues bandes. Això, i el fet que ja era migdia, va fer que decidíssim de dinar a l'esplanada herbada que hi ha al costat de l'ermita, cosa que férem amb entusiasme i que es va acabar amb una gran eufòria, a la qual no era del tot aliena una botella de ratafia amb què ens van obsequiar els companys del Club Olímpic Farners.

Havent dinat, continuarem la caminada. Al Pedró, la ruta fa un tomb de cent trenta graus. S'agafa la pista forestal que ve de Sant Hilari i que, passant pel vessant septentrional del pla de Goterès, es dirigeix cap al coll de l'Espinau, que separa la vall de Castanyet, encarada a l'est, de la vall de Santa Creu, encarada a l'oest.

En el vessant W d'aquesta vall, vàrem passar a la vora del superb mas del Sobirà de Santa Creu, un enorme casal la blancor del qual vàrem veure com destacava entre la verdor de la vegetació, a uns 800 m d'altitud. El Sobirà és una gran casa pairal, considerada com la més rica de la contrada, que consta en documents de l'any 1294. La part més antiga i la torre daten del 1577, però s'hi han fet nombroses ampliacions i renovacions. Té una capella construïda el segle XVII, dedicada a sant Bernat, amb tres imatges romàniques i uns pintorescos plafons de rajola

LES NOSTRES MUNTANYES

de València amb representacions del Naixement i de l'Adoració dels Reis. A l'espaiosa cuina hi ha una font de pedra del segle XVIII. Es conserva, encara, un pou de neu que funcionà fins al principi del segle actual.

Més endavant, al fons de la vall, es veu la petita església de Sant Jaume de Santa Creu d'Horta, esmentada ja el 902. L'edifici és d'estil romànic, molt modificat, i del qual només resten uns vestigis, ja que l'antiga construcció és ofegada per la casa-rectoria. L'alou d'Orta és esmentat en el testament del comte Borrell l'any 933, quan en va fer donació al monestir de Santa Maria d'Amer. Actualment, la parròquia és sufragània de la d'Osor.

Vora seu es veia el magnífic mas de ca n'Iglésies, actualment deshabitat.

El coll de l'Espinau és un magnífic mirador sobre la vall de Castanyet i tot el pla de Girona fins a la serralada de Marina. Al coll hi ha un hostel situat just a la cruïlla de camins: el que puja de Castanyet i baixa cap a Osor i el que ve, per la carena, des de Sant Hilari i va a Anglès.

En aquest moment el cel, que quan havíem sortit de Santa Coloma era serè, però que s'havia anat ennuvolant durant el transcurs del matí i s'havia ennegrit tot agafant un caire amenaçador, esclatà en un fort aiguat que ens obligà a refugiar-nos a l'hostal. En veure, però, que passava el temps i no amainava i que, a més, s'havia posat una boira baixa que esborrava tot el paisatge, varem decidir d'interrompre l'excursió, de no anar a Santa Bàrbara i de baixar directament, per la pista, a Castanyet, cosa que vam fer tot aguantant estoicament el fort ruixat que queia i que va caure durant tot el camí de baixada.

L'objectiu de l'excursió era, però, anar a Santa Bàrbara. Per a anar-hi cal, partint del coll de l'Espinau, seguir la pista que segueix la carena i que passa per les ruïnes de la Calcinera, voreja el turó de Lluaneres i arriba al coll del Roscall, on hi ha la casa del mateix nom, abandonada, però que té unes vistes magnífiques sobre els altres massissos de les Guilleries, com ara Sant Gregori, Sant Benet i el Coll, i

*L'ermita de la Mare de Déu del Pedró.
Foto: Francesc Olivé.*

darrere dels quals es perfilen els Pirineus. Antigament, en aquest coll es creuaven dos camins, el que anava de Santa Coloma de Farners a Osor i el que anava de Vic a Girona. Per tant, no és d'estranyar que en Serrallonga escollís aquest lloc precisament per a assaltar-hi els caminants i poder-se amagar ràpidament aprofitant el caràcter feréstec dels seus contorns. Per aquest motiu, en el procés que s'incoà al bandoler surt esmentat repetidament el nom de Roscall.

Després del coll del Roscall, el camí continua per la carena de la serra de Santa Bàrbara fins que al final es bifurca: un braç continua cap a Anglès i l'altre dona la volta al turó on hi ha el santuari i puja a l'ermita, situada al cim (854 m). L'ermita de Santa Bàrbara consta ja el segle XIII com a lloc de

LES NOSTRES MUNTANYES

*Santa Bàrbara, situada al cim de la muntanya del mateix nom sobre Anglès, esplèndid mirador de la plana gironina.
Foto: Arxiu Club Olímpic Farners.*

devoció comarcal i anys enrere havia tingut molta tradició l'aplec celebrat el dimarts abans de Quinquagèsima, on concorrien majorment els veïns d'Anglès, la Cellera i Sant Martí Sapresa. L'ermita és un mirador esplèndid des d'on es pot contemplar una magnífica i dilatada vista de tota la plana del Gironès i la costa. En dies clars es pot arribar a veure la badia de Roses, darrere el Montgrí.

De Santa Bàrbara, i per a anar a Castanyet, cal fer marxa enrere i tornar al coll del Roscall. Allí hi ha un trencall que baixa directe pel llom d'un petit contrafort i que, passant per les ruïnes de can Surós i can Palomeres, fi-neix a Castanyet.

Castanyet és un petit llogarret, actualment agregat a Santa Coloma de Farners, situat al vessant esquerre de la capçalera de la vall del seu nom, afluent de la de Santa Coloma. El seu nom, derivat del mot *castanya* indica clarament la característica principal del lloc: l'abundància de castanyers, com ja hem dit al començament.

L'antiga església parroquial de Sant Andreu de Castanyet és de factura romànica, ja és esmentada des del segle XIII i consta en el nomenclàtor diocesà del segle XIV com a parròquia amb el nom de Sancti Andree de Castanyeto. Actualment, el bisbat de Girona la utilitza com a casa de colònies.

La població és disseminada pels diversos masos escampats pels vessants de la muntanya, entre els quals podrem

veure el mas Albó, per la seva posició privilegiada en un replà del vessant de la dreta de la vall. En el procés a Joan Sala i Serrallonga es descriu com aquest menjava i dormia sovint a l'Albó i que també tenia molt bona amistat amb el rector de Castanyet, el qual, en aquella època, era, a més, oncle de l'hereu Albó. Amb tot, aquesta amistat entre el propietari rural i el bandoler no va privar que, durant un viatge d'en Serrallonga a França, el fadrí de Sau, que era el seu lloctinent, assaltà l'Albó i s'emportés diners, robes, armes, menjar i tot el que va trobar.

Antigament, sota la jurisdicció dels Cabrera, hi hagué a Castanyet una casa

forta, els castlans de la qual eren els Vilademany, que el 1612 la integraren als seus dominis com a senyors totals.

Castanyet està unit a Santa Coloma de Farners per una carretera asfaltada d'uns cinc quilòmetres, la qual, a partir de Castanyet, continua com a pista forestal cap al coll de l'Espinau i que va ser la que, obligats per la pluja, vàrem agafar per baixar.

I a Castanyet era on s'acabava l'excursió i on ens esperava l'autocar que ens va tornar a Barcelona, sans i estalvis, però un bon xic remullats.

CARTOGRAFIA

Les Guilleries, escala 1:40.000, Editorial Alpina, Granollers, 1986.

Santa Coloma de Farners, full núm. 38-13, SGE, sèrie L, escala 1:50.000, 1983.

Anglès, full núm. 333-I, IGN, escala 1:25.000, 1985.

Salt, full núm. 333-II, IGN, escala 1:25.000, 1985.

Sant Hilari Sacalm, full núm. 333-III, IGN, escala 1:25.000, 1985.

Santa Coloma de Farners, full núm. 333-IV, escala 1:25.000, 1985.

Horari		Itinerari
Acumulat	Parcial	
		Santa Coloma de Farners
1 h. 30 min.	1 h. 30 min.	Can Patrinxo
2 h. 30 min.	1 h.	Can Formiga
3 h.	30 min.	Roques del Rei
3 h. 30 min.	30 min.	Mare de Déu del Pedró
4 h. 15 min.	45 min.	Coll de l'Espinau
5 h. 30 min.	1 h. 15 min.	Santa Bàrbara
7 h.	1 h. 30 min.	Castanyet

Samana, un racó del paradís

Maurici Rucabado i Caballé

L'illa Hispaniola, anomenada també L'Espanyola, amb 76.192 km², és la vint-i-quatrema més gran del món i segona en extensió de les Grans Antilles (per darrera de Cuba i per davant de Jamaica i Puerto Rico). Les dues terces parts de l'illa (uns 50.000 km², aproximadament) corresponen a la República Dominicana i la tercera part

restant a la República d'Haití.

La República Dominicana té una població d'uns set milions d'habitants (1990), dels quals 2,2 milions s'agrupen a la seva caòtica capital, Santo Domingo de Guzmán.

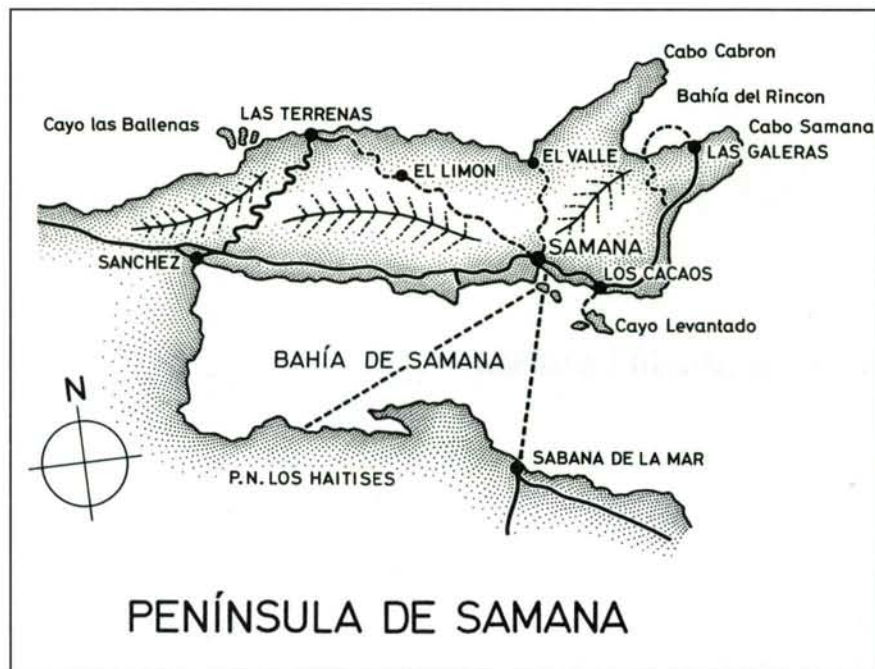
El país és travessat per cinc grans zones muntanyoses: la Central (la més extensa de les Antilles), que té el pic

més elevat del Carib, el Duarte, amb 3.175 m; la Septentrional al nord; la Oriental; la Sierra de Neiba i la Sierra de Bahoruco al sud-oest, on es troba la reserva de caimans més gran d'Amèrica, situada al llac Enriquillo, d'aigua salada, a 44 m per sota el nivell del mar.

La latitud, les característiques muntanyoses i la seva insularitat conformen un clima tropical amb poques oscil·lacions tèrmiques (mitjana de 18-27°C), on destaca l'època d'huracans, entre els mesos de setembre i octubre.

El país ofereix unes possibilitats il·limitades d'observació geogràfica de paisatges insòlits, cultures diferents i expedicions úniques. Fins ara el turisme, especialment l'europeu, era pràcticament inexistent, sobretot a causa de la mala infraestructura (que continua avui en dia) i a la difícil situació política i econòmica; aquests darrers anys, però, s'ha iniciat una ràpida obertura a l'exterior, amb l'arribada de grans capitals americans i europeus (espanyols especialment) del sector d'oci i turisme, que, si bé ajuda-

ran el país a sortir de la seva difícil situació econòmica, també és cert que l'espoliació de tot tipus (especialment paisatgística i de canvi de costums) serà l'elevat preu que haurà de pagar.

Hi ha viatges interiors per a tots els gustos: des de les típiques platges tropicals que tothom ha somiat, amb palmeres i aigües transparents, per als més tranquils, fins a expedicions al pic Duarte per als més agosarats, passant per les visites a la gran quantitat de parcs nacionals existents.

La península de Samana, situada a 250 km al NE de la capital per carretera o a 25 minuts d'avió, té uns 63 km de llarg per 10-23 km d'ample. Administrativament, forma una província amb el mateix nom, amb una extensió de 768 km², una població de 70.000 habitants (1981) i una densitat de 66 h/km².

L'origen del nom Samana es perd en la nit dels temps, però era ja utilitzat quan Colom hi arribà l'any 1493. La capital va ésser fundada l'any 1756 pel brigadier Rubio y Peñaranda amb el nom de Santa Bárbara de Samana, en honor de Bàrbara de Braganza, esposa del rei d'Espanya Ferran VI, i va ésser poblada primer per habitants de les illes Canàries. Colom explorà aquesta península el gener de 1493, on va tenir lloc la primera batalla del Nou Món, entre europeus i indis *ciguayos* al petit poble de Las

Flechas. Després de l'incident, Colom batejà la badia de Samana amb el nom de Golfo de Las Flechas per la gran quantitat de fletxes que els indígenes li hi havien tirat.

Els francesos ocuparen la zona a finals del s. XVIII i després els haitians al s. XIX. A començaments del s. XX, Samana va ser un important port comercial de perfums i xocolata, escala entre Europa i els Estats Units. L'any 1946 la ciutat va ésser devastada per un incendi, que arrasà gairebé totes les mansions victorianes existents. L'incendi, segons els historiadors, va ésser provocat pel dictador Trujillo, ja que tenia el projecte de construir-hi una gran zona turística. Després de l'assassinat del dictador l'any 1961 i de la guerra civil i la posterior invasió de les tropes nord-americanes, el substitut del dictador es va encarregar d'intentar acabar el projecte sense aconseguir-ho totalment.

Un passeig per aquesta ciutat de Samana tindria com a visita obligada l'església de Sant Pere, la Churcha, que data del 1901, únic supervivent del gran incendi. El Malecón o passeig marítim, punt de reunió dels habitants de la ciutat, on es pot prendre una refrescant cervesa local acompanyat de sons de merengue, la música autòctona, produeix una sensació difícil d'oblidar. Un altre lloc agradable de visitar són els Cayos Linares i Vigía,

units a la península per un pont i situats davant del Malecón, a l'altre cantó de la badia. La posta de sol a les aigües del Carib et fa somiar el pirata Barba-roja, un «turista» habitual d'aquestes aigües.

Samana també serveix com a punt de partida per a diferents excursions pels voltants: Las Terrenas - El Portillo, Las Galeras - Playa Rincón, Cayo Levantado o el parc nacional de Los Haitises - Sabana de la Mar.

LAS TERRENAS - EL PORTILLO

Situat a 50 km per «carretera» al nord de Samana, ofereix més de 10 km de platges catalogades per les Nacions Unides com de les millors del món. Hi ha una infinitat de possibilitats d'excursions aquàtiques i submarines, a més a més de gaudir de l'excel·lent cuina dominicana.

LAS GALERAS - EL RINCÓN

A 26 km a l'est de Samana, per una perillosa carretera asfaltada, on, quan no se t'encreuen gallines o porcs, s'han d'esquivar forats sense fons o motoristes *kamikazes* que pugnen de cinc en cinc a petites motos. En aquesta zona de platges fantàstiques i durant els mesos de gener i febrer, les balenes de l'Atlàntic nord vénen a reproduir-se després d'un llarg i penós viatge de milers de quilòmetres des de Groenlàndia. No cal dir que l'espectacle de la reunió d'aquests imposants mamífers de quinze tones de pes mereix per si sol el viatge.

CAYO LEVANTADO

Aquesta miniatura d'illa tropical és famosa pels seus paisatges, per les platges i la ufanosa vegetació. S'hi pot anar en *ferry* (si s'omple el vaixell) des de Samana mateix, o en barca llogada des del petit poble de pescadors de Los Cacaos. Gaudir del peix o de la llagosta acabada de pescar i cuinada amb llet de coco està a l'abast de qualsevol butxaca. La posta

La platja de Las Galeras.

Foto: Isabel Sánchez.

de sol fent petar la xerrada amb els nadius és un altre dels plaers d'aquest racó de món.

LOS HAITISES - SABANA DE LA MAR

Situat a 13 km amb vaixell, a l'altre cantó de la badia, Sabana de la Mar és el punt d'inici de la visita del parc nacional de Los Haitises, el més gran del país. La visita s'efectua en

barques pels extensos manglars i a peu per a visitar les coves i les seves pintures; un guia és imprescindible. El parc aplega unes 112 espècies diferents d'ocells exòtics, 97 de plantes, incloent-n'hi 17 d'aèries, a més a més d'incomptables espècies d'orquídies.

Descriure un país tan petit en extensió però amb una personalitat tan gran és força difícil. Aquestes ratlles són un resum d'una zona puntual de l'illa, ja que per a fer-ho de tot el territori es necessitaria un llibre sencer. Cada viatger tindrà una experiència personal en trepitjar aquest país, algunes seran positives i altres no tant, però el que sí que és segur és que els contrastos que es veuen i es viuen formaran part de la vivència particular i ens ajudaran a tenir

una visió del tercer món molt més oberta, tolerant i solidària.

BIBLIOGRAFIA

La poca existent és majoritàriament en anglès.

Caribbean Islands Handbook, Ed. Tade & Travel Publications, England, 1989.

J. L. LUZON BENEDICTO, *República Dominicana*, Ed. Anaya, Madrid 1988.

CARTOGRAFIA

La República Dominicana. Escala 1/672.000, Ed. Triunfo, Sto. Domingo 1990.

Esquí de muntanya a Escòcia

Mercè Aloy i Lleonart

Aprofitant les vacances de Setmana Santa, vaig anar a fer un curset d'esquí de muntanya a Escòcia, l'únic país de la Gran Bretanya on, si no per l'altitud almenys per la latitud, la cobertura de neu permet una pràctica regular de l'esquí; en altres zones de muntanya, com Snowdonia o el Lake District (amb els cims més alts de Gal·les i d'Anglaterra, respectivament), tot i que les nevades sovintegen a l'hivern, la capa de neu no sol tenir prou gruix ni prou durada per a pensar seriosament a posar-nos els esquís. O potser sí, després del que he vist a Escòcia...?

Potser hauria d'aclarir, abans que res, que el fet d'anar a esquiar a Escòcia no va ser del tot un caprici, com si aquí no tinguéssim prou muntanyes o prou neu; em trobo temporalment vivint al Regne Unit i, malgrat que Escòcia encara és força lluny del Nord de Gal·les, on m'estic, era la possibilitat més a l'abast, almenys econòmicament.

El Consell General de l'Esport d'aquell país té distribuïts al llarg del seu territori una sèrie de centres destinats a l'ensenyament, la divulgació i la pràctica de l'esport, normalment agrupats per temes. Així, un centre dedicat als esports de muntanya (Plas-y-Brenin, the National Centre for Mountain Activities), és situat al cor del parc natural de Snowdonia; un altre (Plas Menai, al nord del País de Gal·les i dependent de l'administració gal·lesa) és dedicat als esports aquàtics. L'Scottish Sports Council manté tres centres

d'aquest tipus; el Glenmore Lodge (National Outdoor Training Centre), prop d'Aviemore a la regió dels Cairngorms, és dedicat principalment als esports de muntanya, i ofereix cursos a tots nivells, des dels d'introducció a la muntanya (tant a l'estiu com a l'hivern), fins als d'escalada en neu i glaç. A l'hivern també es pot practicar esquí alpí i de muntanya, mentre que a l'estiu s'inclouen altres opcions, com escalada en roca o piragüisme. Essent centres oficials i estant subvencionats, els cursos surten més a compte que d'altres de semblants organitzats per particulars (guies de muntanya, *outdoor education centres*, etc.); però, a més, el nivell del professorat (instructors) és molt bo.

Amb tota aquesta informació sobre el centre, però amb molta menys sobre les condicions de neu a Escòcia en aquella època de l'any, me'n vaig anar a fer un curset d'esquí de muntanya al Glenmore Lodge. El que hi ha a continuació són les impressions que vaig treure després de la primera excursió llarga, el tercer dia del curs; els dos primers dies, els vam dedicar a millorar la tècnica, tant en pista com fora de pista (a Aviemore hi ha una de les tres estacions d'esquí alpí d'Escòcia), així com a una mica de pràctica de muntanya hivernal (treball amb piolet i grampons).

D'entrada, el que nosaltres anomenem *esquí de muntanya* (és a dir, esquiar en zones de muntanya, fora de les pistes) i que jo en principi traduïa

per *mountain skiing*, no té gaire a veure amb el que en aquell país anomenen *ski mountaineering*, i que podríem traduir per *montanyisme amb esquís*. Però, probablement, aquest terme s'acosta més al que es practica allà: anar a la muntanya amb esquís... Encara que no diuen on els porten, els esquís: gairebé tota l'estona a l'esquena! Sembla més aviat que hagin agafat els esquís per si tenien la sort de trobar una mica de neu...

Al cap d'unes hores de caminar es comencen a trobar algunes congestes de neu. Ens posem els esquís? Oh, i tant! Però, és clar, la neu no està posada exactament al lloc on voldríem, i, en comptes de pujar pel camí més fàcil i lògic, anem fent ziga-zagues per poder aprofitar al màxim totes les clapes de neu. Entre congesta i congesta hem de caminar sobre herba, aixecant bé els esquís per no malmetre les pells (no és gens cansat, això!).

Finalment arribem al primer cim, que és molt més pelat del que semblava en començar a caminar; bé, almenys podrem seure més fàcilment i menjar una mica. Represes les forces, ens ho tornem a mirar: tots els vessants són completament pelats de neu, excepte aquell on precisament no volem anar, perquè ens portaria a la vall de l'altre costat i seria massa difícil retornar al cotxe. En canvi, el segon cim que havíem pensat fer, aquí al davant, sí que sembla que té una bona capa de neu, i aquesta vegada en la direcció que ens interessa. Cap allà, doncs!

Hem de baixar a un parell de colls, abans d'arribar a l'altre cim. Podríem anar carenejant una estona amb els esquís a l'esquena (no hi ha neu, el vent se l'ha endut), i al final fer una bona baixadeta fins al segon coll. Però com que hem vingut a esquiar, hem d'aprofitar la neu al màxim. Per tant, decidim anar a buscar la neu en el vessant, una mica més avall, i anar flanquejant (és a dir, «remant») per procurar no perdre altura. No sé quina de les dues alternatives era millor. Al final, una curta baixadeta (el qui més, ha aconseguit fer tres viratges) i un *schuss* per a anar tan lluny com puguem... (ens quedem clavats al bell mig de l'ample coll, que la neu ja comença a ser una mica tova a aquesta hora).

ESQUÍ DE MUNTANYA

Posem les pells de nou, i enfilem l'última pujada. Si una de les principals ocupacions en anar a muntanya és posar-se i treure's la roba cada dos per tres (ara tinc fred, ara tinc calor), en l'esquí de muntanya hi ha un passatemp additional: ara poso les pells, ara les trec; o millor, ara m'ho rumio... I, en aquest cas, el mateix passa amb els esquís: és millor carregar-los a l'esquena (pesen!), o portar-los posats encara que anem caminant sobre qualsevol cosa excepte neu?

Finalment, la recompensa: cinc minuts (tants?) de baixada en una neu fabulosa (per l'època que estem i l'hora que és, no està malament). I a aprofitar-la al màxim! Premi per al que arribi més lluny sense treure's els esquís. Cadascú busca el millor itinerari: si aconseguixo arribar fins a aquella clapa... caldrà que primer travessi cap a l'esquerra (només són un parell de metres sobre herba) i després cap a la dreta (podré passar...?). Esquivem pedres, matolls (els arbres en aquesta zona no existeixen); creuem (com podem!) un petit rierol. Finalment, admetem-ho, no hi ha més remei que treure's els esquís: cal travessar el riu i, a l'altra banda, el camí de tornada al cotxe (només una

hora i mitja) no ofereix ni una gota de neu.

En total, unes sis hores per a fer dos cims de menys de mil metres, i esquiar no més de deu minuts tot plegat. Ens diuen que un mes enrera, en bones condicions, la travessa es feia en tres o quatre hores. Però també que un grup de guies de muntanya, alguns sense gaires coneixements d'esquí, hi van passar gairebé deu hores.

Ah! Tots coincidim al final a afirmar que això només ho fem amb els esquís llogats que portem; si haguéssim portat el nostre propi equip, els hauríem carretejat a l'esquena encara molt més!

Aquest dia gloriós havíem decidit anar a una altra zona, per variar, on, segons els entesos, i malgrat estar a menys altura, sol haver-hi més neu i més ben conservada. En vista de l'èxit, la resta de la setmana decidírem quedar-nos al Cairngorm Plateau que, fet i fet, és on hi havia la millor neu. I aleshores sí que vam esquiar de valent, a més de practicar coses més serioses, com rapel·lar amb esquís, esquiar encordats i rescatar un que ha «caigut» en una esquerda, o buscar algú que ha estat «enterrat» per una allau, utilitzant

Travessia cap al Ben Macdui (1.309 m), segon cim més alt d'Escòcia.

Foto: Mercè Aloy i Lleonart.

els beeps (emissors-receptors).

Els vespres estaven dedicats a classes teòriques (predicció del temps i d'allaus, orientació, equipament i sessions audio-visuals sobre temes de muntanya; encara que, qui més qui menys preferia fer una visita al pub més proper. El curs estava previst per a sis alumnes per instructor, però un dels alumnes no es va presentar, i un altre va decidir de passar al nivell avançat (nosaltres érem l'intermedi) al segon dia, de manera que acabàrem amb una relació 4:1; no gens malament! Al final de la setmana, dues persones (del grup avançat) ja estaven planejant anar-se'n als Alps un mes més tard. Jo, pel meu compte, anava pensant que, si aconseguia uns esquís vells, potser no em sabia greu anar-los a provar algun dia a les muntanyes de prop de casa (Snowdonia). Fet i fet, algunes nevades del passat hivern van deixar més neu que tota la que vam veure en aquell primer dia d'excursió.

Xixapangma, cara sud-oest (Himàlaia)

Xavier Gonzàlez i Ernest Bladé

tes: l'occidental, la central i l'oriental o principal. Només les dues darreres superen els vuit mil metres. Durant anys es creia que la més alta era el cim central, però actualment sembla que el cim oriental és el més alt. De tota manera, la majoria d'expedicions encara avui assolixen el cim central, i el pic principal té ben poques ascensions.

Les vies anglesa i eslovena porten al cim principal, mentre que la suïssopolonesa mena directament al cim central. Fins ara totes les ascensions al Xixapangma per la cara SW han estat fetes en estil alpi i sense cordes fixes.

APROXIMACIÓ FINS AL CAMP BASE

El Xixapangma és l'únic vuit mil situat totalment en territori tibetà. L'aproximació fins al camp base va per la vall de Chongdui, al fons de la qual hi ha la cara SW del Xixa. A l'esquerra hi ha una sèrie de pics de sis mil metres que fan frontera amb el Nepal, amb tota una col·lecció de parets de neu i roca, de més de mil metres de desnivell, que esperen la primera ascensió. Quasi al fons de la vall hi ha el Hagen's Col, per on es pot passar a la zona del Langtang (i per on potser no seria cap bestiesa intentar un atac a la cara SW del Xixa en estil alpi, amb la qual cosa es podria estalviar tota la burocràcia amb els xinesos, a l'estil del que es fa al Cho Oyu).

A la banda est de la vall, a més del Xixa, hi ha tres cims interessants: Ice Tooth (6.200 m), Nyang Ri (7.119 m) i Pungpa Ri (7.486 m). Els dos darrers tenen una sola ascensió, feta per eslovens i britànics, respectivament, mentre que a l'Ice Tooth, hi vam fer la segona ascensió. El més espectacular de tots tres és, sens dubte, el Nyang Ri; no té cap via d'ascensió fàcil i, de les tres parets que té, dues són completament verticals i amb trams sobreplomats. De tota manera, el Pungpa Ri és el que ofereix més possibilitats amb vista a obrir vies noves, pels pendents de neu que baixen cap a l'oest i per l'aresta SW.

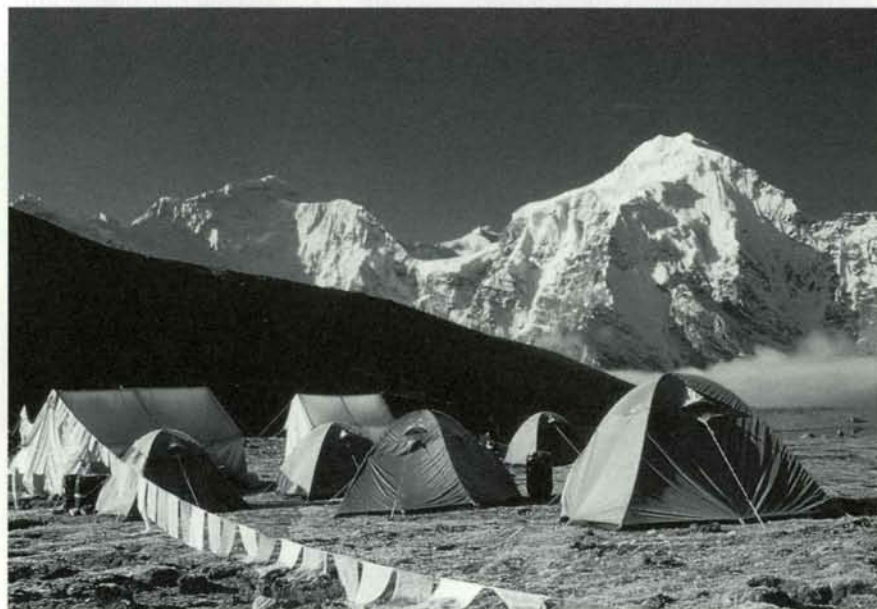
La paret SW del Xixapangma està situada quasi al fons de la vall; és una immensa muralla de 2.100 m de desni-

vell i d'uns tres quilòmetres d'ample. Per la paret pròpiament dita hi ha, fins ara, tres vies: anglesa, del 1982 (Doug Scott, Alex McIntyre, Rogger Baxter Jones), eslovena, del 1985, i suïssopolonesa, del 1990 (Edhard Lorethan, Jean Troillet, Wortiek Kurtyca). La primera i la darrera pugen pels dos corredors evidents que ratllen la paret de dalt a baix. La dels eslovens, una de les ascensions de més nivell que s'han fet mai a l'Himàlaia, puja pel difícil esperó central. A part hi ha la via que van utilitzar els anglesos a la baixada, per l'aresta SE fins al coll entre el Xixa i el Pungpa Ri, i després per l'extrem est de la cara SW del Xixa.

El Xixa és un cim que té tres pun-

Tot i que l'activitat a l'Himàlaia, la fem en terreny tibetà, és molt més senzill accedir-hi pel Nepal, ja que Kàtmandu, la capital, queda molt més a prop i podem trobar-hi de tot. Estan acostumats a rebre un nombre important d'expedicions de tot el món i, a més, no cal superar tantes barreres burocràtiques com al Tibet, ocupat pels xinesos. Els primers dies, els dediquem a fer compres de menjar, de material, tenda menjador del camp base, taula,

Camp base. Foto: Ricard Dalmau.

MUNTANYES DEL MÓN

estris de cuina i altres coses. També fem els tràmits necessaris, com recollir l'equipatge de l'aeroport i facturar-lo amb un camió. Ens posem d'acord amb els que seran els nostres cuiners. Bé, tot això en un país en el qual no se segueix el batec del rellotge, ja que el temps es mesura per dies... El resultat són sis dies que són ben bons: fem visites típiques per la vall de Kàtmandu, anem en bicicleta de muntanya, visitem temples, presenciem cerimònies religioses i gaudim del bon menjar a bon preu.

El 21 d'agost marxen l'Albert, en Ferran i un cuiner nepalès, en Nima, amb el camió on havíem facturat tot l'equipatge que portàvem de Catalunya. Es dirigeixen a l'altre cantó de la frontera, a Zhangmu, on es troben amb l'oficial d'enllaç xinès i amb un noi estudiant que ens farà de traductor xinès-anglès, el «Pardalet», ja que l'oficial d'enllaç, el «Pare Escolapi», només parlava el xinès.

Els altres sis sortim dos dies més tard amb l'altre cuiner, en Sarkee. Compartim l'autocar amb quatre mem-

bres d'una expedició d'americans que volen fer la cara nord de l'Everest.

Carreguem el vehicle amb els nostres equipatges personals, el menjar i els estris que hem comprat a Kàtmandu. El carrer està enfangat i, a més, els sacs que utilitzem per a fer els paquets destenyeixen de vermell. El cas és que acabem ben empastifats.

Gairebé és el migdia quan sortim de la ciutat. No para de ploure en tot el viatge; ja és lògic: som en plena època monsonica. La carretera cada cop està pitjor: pedres al mig, trossos molt enfangats..., fins a arribar just al poble de Chakhu, en el qual una esclavissada ens barra el pas. Fem nit en una casa d'aquest poble. L'endemà tornem amunt confiant que una hora o altra netejaran la carretera i podrem passar, però en arribar al lloc veiem que és impossible: la carretera està totalment destruïda i cada dos per tres cauen pedres, algunes com autobusos. Les intenses pluges han estovat el terreny i fins que no passin uns quants dies, potser setmanes, serà impossible d'obrir el pas. Bé!, hem de buscar una solució.

Aclimatació. Coll entre el Nyang Ri i el Pungpa Ri. Foto: Ernest Bladé.

Els habitants de la zona ja coneixen de bon tros aquest accident geològic i «s'ofereixen» a fer-nos el servei de camàlics fins a l'altre cantó de la carretera, per un altre itinerari amb un risc una mica més baix, però Déu n'hi do! Alguns volen portar el doble de pes cobrant el doble de sou, uns setanta quilos... Increïble! També una colla de personatges conductors de camions i autobusos s'aprofiten de la situació i, cobrant un preu abusiu, ens porten fins a Zhangmu.

Ens acomiadem dels americans i ens desitgem mútuament bona sort. El dia 25 carreguem un altre camió amb tot l'equipatge, tots vuit, els dos cuiners i els dos xinesos i fem el trajecte de 30 km per una carretera bastant còmoda fins al poble de Nyalam, situat a 3.800 metres d'altitud, i al principi de la vall de Chongdui, per la qual farem l'accés

al camp base. En aquest poble hi ha un personatge que el nostre «Pare Escolapi» anomena *manager*. Aquest home ens proporciona el lloc per a dormir: una habitació comunitària sota casa seva; lloc per a menjar: un bar-menjadorecua suficient. També és l'encarregat de subministrar-nos els iaks (animals de càrrega) que necessitem.

Organitzar una expedició al Tibet és força més complicat que fer-ho al Nepal. Cal contactar abans amb la Chinese Mountaineering Association (CMA) o la Tibetan Mountaineering Association (TMA) i arribar a un acord sobre totes les despeses que tindran lloc dintre del Tibet i que s'han de pagar per avançat. Fins l'any passat sortia bastant més car que al Nepal, però després de l'augment de preus dels permisos en aquest darrer país, els costos finals són semblants.

Un cop al Tibet és obligatori portar un oficial d'enllaç, que, segons diuen, es dedica a fer-te la vida impossible i a arrancar-te tants diners com pot. No sé si el mite és fals o vam estar de sort, però el nostre «Pare Escolapi» (l'oficial d'enllaç), es va portar molt bé i ens va ajudar en tot el que va poder.

El *manager* diu que li costa trobar el nombre de iaks que necessitem; això ens obliga a esperar un parell de dies i els aprofitem per a voltar una mica per les muntanyes properes al poble, amb la intenció de fer una mica d'exercici i veure el Xixa, però els núvols juguen amb nosaltres a fet:

—Mira, mira, ja el veig!

—No, no pot ser-ho, ha de ser més a la dreta.

—Sí! Aquell sí que l'és, sembla el més alt.

—Oh, s'ha tornat a tapar!

En aquell moment tots teníem la il·lusió de veure'l, i qualsevol cim alt i nevat que apareixia entre els núvols ens pensàvem que podria ser-ho (cap dels que vam veure no passava dels set mil metres). Bé, ens haurem d'esperar!

El dia 28 carreguem un dels camions de museu que circulaven pel poble (com a mínim, tenen cinquanta anys...). S'enegen manualment, però els fan el servei necessari, ja que els camins i les carreteres tampoc no permeten sobrepassar la velocitat de 30 km/h. Sortim del poble i descarre-

guem. Això ho fem perquè, segons ens comunica el *manager*, al mig del poble els iaks s'espanten quan passa un vehicle. Els pastors s'afanyen a carregar el nostre equipatge sobre el llom dels trenta-sis animals de què disposem. Així poden escollir millor la comoditat de l'equipatge i el seu pes. Tot i que intentem evitar-ho, hem de deixar algunes coses que no hi caben. Aquestes pujaran uns quants dies més tard amb quatre iaks. Els xinesos es queden al poble.

La marxa és prou bona, tot i que de tant en tant cauen coses i s'han de lligar de nou. El camí està fressat pel pasturatge dels animals. Quan portem tres hores de marxa, els pastors tibetans diuen que ja n'hi ha prou per a avui. Nosaltres creiem que és poc, però ells diuen que per als animals és millor, ja que l'herba és més bona aquí que més amunt, i ens asseguren que amb un dia més arribarem al camp base. Bé, ho acceptem (quin remei!). El lloc de pasturar on passem la tarda i la nit s'anomena Chaguoqui i està situat a 4.140 m d'altitud.

Tots aquests noms, perquè sonin d'una manera mínimament similar a la dels habitants de la zona, s'han de pronunciar en anglès, ja que estan traduïts del tibetà al xinès i del xinès a l'anglès.

Al matí, després de reorganitzar tot el bestiar i els seus paquets corresponents, creuem el riu principal i ens enfilem. Tot sortint del fons de la vall passem un collet, el Bangzengnabuzhe i continuem resseguint la vall de Congdui.

Al migdia parem a fer un àpat i un petit descans, ens intercanviem menjar amb els pastors, una gent molt oberta i generosa i, per norma general, intel·ligents. Tot i que lingüísticament no ens entenem, mitjançant la mímica i alguns sons, aconseguim comunicar-nos.

Avui la jornada és llarga, però amb les últimes llums arribem al que serà el nostre camp base: un indret realment paradisiàc. L'endemà al matí veiem el Xixa per primer cop.

EL CAMP BASE

Està situat a 5.250 m d'altitud. Tenim un riu ben a prop. Davant, a l'altre

cantó de la vall, gaudim d'una visió extraordinària de muntanyes i parets entre sis i set mil metres. Portem els elements necessaris per a viure-hi còmodament els quaranta-cinc dies que hem d'estar-hi, fent activitat i recuperant-nos després de cada ascensió. Disposem de cuina, adossada a la tenda menjador, les parets de les quals fem amb pedres i el sostre és recobert amb un tendal; una tenda magatzem de menjar i material; un senzill sistema de dutxa; un racó on acumulem els excrements; tendes personals i jocs per als dies de descans i mal temps.

Hi ha dues maneres de fer un cim de vuit mil metres. Una, la tradicional, és atacar-lo directament instal·lant-hi cordes fixes i anar pujant i baixant per transportar el material necessari, muntant camps i acostumant el cos a l'altura. Una altra, més engrescadora per a nosaltres (i per això és la que seguim), és fer altres cims de la carena del Xixa utilitzant el sistema alpinista, això vol dir fer cims i ascensions cada cop més altes per a aclimatar el cos a l'altura, retornant cada cop al camp base per a recuperar-se i, al final, fer l'atac al cim de la manera més ràpida i lleugera possible.

ACLIMATACIÓ

PEROLLE PEAK (5.780 m). El vam batejar nosaltres. És un cim que tenim just sobre el camp base, en direcció E. És una ascensió de roca tarterosa però còmoda: es puja caminant i des de dalt es gaudeix d'una vista extraordinària. Per l'altre vessant es veu l'Everest, el Cho Oyu i el gran altiplà del Tibet. Aquest cim, el fem el dia 2 de setembre a la tarda l'Albert, l'Ernest i en Xavi G. La visibilitat és reduïda. L'endemà al matí, amb una vista excel·lent, l'Araceli, en Ferran, en Nima, en Pere, en Ricard i els dos Xavis hi tornen.

ICE TOOTH (6.200 m). Està situat també molt a prop del camp base, en direcció NE, i es fa bé en un dia. Fins a arribar a la gelera hi ha uns quatre-cents metres de desnivell fàcils. Un cop calçats els grampons es remunta la gelera sense problemes: hi ha molt poques esquerdes. S'arriba al peu d'una

MUNTANYES DEL MÓN

Sobre l'aresta del Pungpa Ri.

Foto: Ernest Bladé.

gran pala d'uns 45 graus. Les condicions de la neu són prou bones i no ens hem d'encordar. Fem així els últims quatre-cents metres de desnivell fins al cim. Quan arribem a dalt no ens atrevim a treure el cap per l'altra banda a mirar la vista, perquè des del Perolle Peak havíem observat que té una gran cornisa i podria ser perillós. El dia 3 el fan l'Albert i l'Ernest, el dia 4 els altres sis.

PUNGPA RI. Aquest cim ja és una mica més lluny del camp base. Sortim en direcció SW i flanquegem fins a la desembocadura d'un llac entre dues morrenes glacials; d'allí s'ha de guanyar altura en direcció NW, fins a enfilarse a una ampla carena. Quan aquesta es converteix en un esperó es flanqueja per la dreta fins a sis mil metres, a uns deu quilòmetres del camp base. Al peu d'una pala de neu que porta al cim, muntem el camp sota l'esperó de roca, al lloc que els anglesos anomenaven Castle Camp i que nosaltres acabarem anomenant «Can Castells». Plantem tres tendes i fem un altre viatge amb el menjar i material necessari.

El dia 12 som a «Can Castells». Durant la nit ha nevat. Travessem la gelera i ens enfilem una mica; fem un niu de material. L'endemà sortim ben d'hora amb la intenció de muntar un camp al coll, a 7.000 m, però quan arribem a la cota 6.500 veiem que la neu no és estable i tornem al camp base. Estem uns quants dies descansant i esperant que la neu s'estabilitzi. Un d'aquests dies, l'aprofitem per a anar fins al peu del Xixa, mirar l'itinerari d'aproximació més adequat i buscar un lloc per a un futur camp a peu de paret. El dia 17 l'Albert, l'Araceli, l'Ernest, en Ferran i en Ricard pugen a «Can Castells». L'endemà, a mitja pujada, en Ricard torna enrere; els altres munten dues tendes gairebé a l'altura del coll entre el Punga Ri i el Nyang Ri, en un relleix al pendent, a uns 6.900 m, on passaran dues nits per aclimatar-se. L'Ernest i en Ferran pugen fins a uns 7.300 m, sobre l'aresta que porta al

cim; els altres dos es queden al coll, des d'on es té una vista espectacular d'una gran part de l'Himàlaia i del Nyang Ri. Mentre baixen es troben amb els altres quatre que pugen a fer el mateix: dues nits d'acclimatació i pujar fins al coll. En aquest camp té lloc una llarga conversa: en Ricard i en Xavi L. pensen que han d'acclimatar-se millor abans d'anar al Xixa. Prefereixen baixar al camp base i tornar a pujar altre cop aquí; i després fer el Xixa per una via diferent de la prevista en principi.

EL CIM

El dia 23 tenim la primera (i última) reunió seriosa de tota l'expedició. En Xavi Lamas i en Ricard ho veuen molt clar: volen intentar el Pungpa Ri per aclimatar-se una mica més i després atacar el Xixa per l'aresta SE. Saben que si fan això només podran fer un intent al Xixa, però, per altra banda, si tot sortís bé, hauríem fet el cim per dues vies diferents.

Així, el dia 24 al migdia en Ricard i en Xavi L. surten cap al Pungpa Ri, l'endemà pugen a dormir al coll, el tercer dia pugen fins a 7.300 m, sobre l'aresta i, després de passar una altra nit al coll, tornen al camp base. La resta mantenim la idea de fer el cim per la via de Lorethan.

Quan van obrir la via, van fer l'ascensió sense tenda ni sacs de dormir, tot d'una sola tirada. Nosaltres no som

tan bons per a fer això. Volem dormir a peu de paret i després a mitja via, tan amunt com puguem, per a, des d'allí, intentar el cim. El que no veiem clar és si ho podrem fer tot seguit, o bé haurérem de fer primer un viatge amb menjar i material per a muntar un camp sobre el serac que hi ha al centre de la paret, baixar al camp base a descansar i, més tard, sense tant de pes, tornar-hi. Això darrer comporta més temps, però segur que milloraria l'acclimatació i el dia de fer el cim estaríem més descansats. Però la paret no es veu fàcil. Per tant, com menys ens passem per allà, millor; i, a més, un cop sobre el serac, amb la meitat de l'ascensió a la butxaca... quina plepa tirar avall i tornar un altre dia! Ja fa molts dies que fa bon temps i vés a saber quant durarà...

Al final decidim plantejar l'ascensió de manera que permeti totes dues possibilitats. Pujarem sobre el serac a muntar un camp. Si allí fa bon temps i ens trobem bé, tirarem amunt; si no, baixarem al camp base i ja tornarem un altre dia.

En Xavi i en Pere encara fa poc que han baixat al camp base, per això descansem un dia més i el 25 sortim cap amunt. No podem anar a peu de via directament; abans hem de passar per «Can Castells» a recollir dues tendes i tot de material que necessitem al Xixa. En Sarkee i en Nima, els cuiners, s'ofereixen a dur un parell de motxilles fins a sota la paret, mentre nosaltres fem la volta per «Can Castells».

A uns 6.400 m a la cara SW del Xixapangma. Foto: Ferran Latorre.

Des de «Can Castells» ens toca flanquejar per sota tota la cara SW del Xixa, just per sobre el límit de la neu. Per sobre nostre hi ha unes barreres de seracs bastant impressionants, anem carregats com burros i fa una calor espantosa; no és l'hora més adequada per a passar per aquí, però fa dies que fa bon temps i tot està molt estable... Al final i després d'alguna sucada de peu en alguna esquerra, arribem al lloc on muntarem el «bitxo camp», a uns 5.900 m. Tornem a tenir la sort de tenir aigua corrent, però no a deu minuts com a «Can Castells», sinó a cinc metres de les tendes. Estem bastant cansats i en Xavi González, que al matí no es trobava bé i ha sortit tard, només ha pogut arribar a «Can Castells». Demà no tirarem amunt com teníem previst, sinó que descansarem tot el dia i pujarem demà passat.

Des d'aquí es veu la via perfectament: comença per una canal estreta que porta a unes pales de neu que haurem de seguir fins a l'altura del gran serac, després un flanqueig cap a l'esquerra per sobre el serac, gran *couloir* fins poc abans del coll i després cap a la dreta fins al cim.

El dia 27 toca llevar-se d'hora (al final de l'expedició només tres dies ens haurem llevat abans de les vuit!). Es fa clar al peu de la canal d'entrada, on hi ha un tros de gel delicat. Més amunt el pendent continua essent dret, però la neu és bona. L'indret és magnífic. Sobre nostre, la part rociosa del centre de la paret, vertical, ratllada de petits reguerots de glaç. La imaginació no pot estar-se d'imaginar-hi una via... impossible a aquesta altitud. Més a l'esquerra veiem el gran serac des de sota. Fa uns quants dies les allaus provinents del corredor queien contínuament saltant-hi per sobre. Per sort ara no en cauen, només de tant en tant alguna pedreta o un tros de gel passa saltant pel pendent.

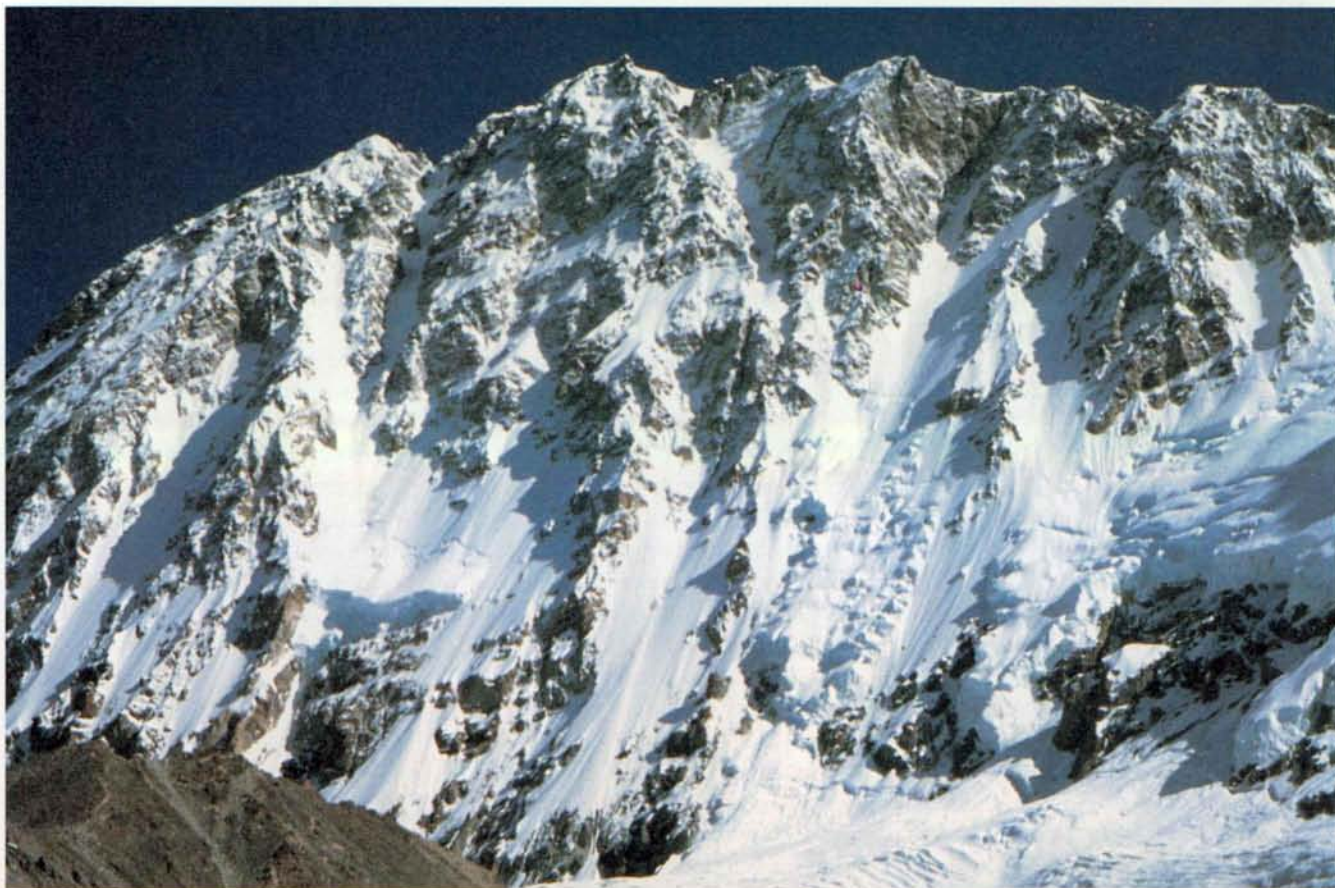
Pugem a poc a poc, desencordats,

cadascú al seu pas. És l'única manera, si no volem trigar quatre dies. Els mateixos moviments es repeteixen contínuament, monòtons, però la il·lusió ens empeny amunt.

Després d'un tros més dret arribem sobre el serac, més dret del que ens havia semblat des de baix. A l'esquerra de tot sembla que hi ha un replanet per a muntar-hi el camp. La resta és un pendent d'almenys 45 graus de neu dura, on fer un replanet per a dues tendes implica hores de feina. El flanqueig és llarg i pesat. La neu s'ha estovat i costa obrir traça. De tant en tant cal travessar petites plaques de vent que no fan gaire gràcia. Muntem les dues tendes en l'únic replà de tota la paret que permet fer-ho sense palejar, a uns 6.750 m, més avall del que ens hauria agradat. Però si continuéssim, amb la neu tova i els pianos que portem, acabaríem tan esgotats que seria impossible pujar.

El dia 28, el passem al «tornassol camp». En Pere no veu clar continuar amunt. Ha arribat bastant cansat, la pujada fins aquí ha estat més dreta del que pensàvem i per sobre nostre no

MUNTANYES DEL MÓN

*Xixapangma. Paret SW.
Foto: Albert Castellet.*

sembla que s'ajegui. En Xavi també dubta i al final decideixen esperar-se aquí mentre els altres quatre tirem amunt. Hauran de menjar i beure el mínim, ja que tenim molt poc menjar i anem justos de butà.

Durant el dia fa una calor insuportable. Estem protegits del vent i això sembla un forn. Passem el dia bevent i descansant. A la tarda el temps es tapa: fa boira i neva. No hi ha gens de visibilitat. Ha fet bon temps durant dotze dies seguits i precisament ara s'ha d'acabar! Hem decidit sortir a les deu del vespre, però el temps no millora i això evita que la neu s'endureixi.

Al final, a les nou tocadetes es destapa i a les deu tirem amunt. Al primer tros la inclinació del pendent ens permet pujar fent ziga-zagues. Creuem un parell d'esquerdes i entrem al *couloir*. A partir d'aquí el pendent es redreça i hem de pujar recte amunt.

Fins a 7.200 m pugem prou bé, però a aquesta altitud l'Albert decideix baixar: té els peus freds. Els altres no sabem què dir-li, ens sap greu, però no hi podem fer res. Ens dóna la corda que porta i continuem pujant. De cop, sense dir res, torna a pujar, agafa la corda i tirem amunt. Quasi no parem; quan ho fem, tot i la granota de ploma, agafem fred. Quan parem fem un replanet

*Cim del Xixapangma Central.
Foto: Ernest Bladé.*

picant de peus o amb el piolet, segons l'estat de la neu, per a poder-hi descansar amb els peus plans. Els metres de desnivell, a partir de 7.500 m, passen

MUNTANYES DEL MÓN

molt a poc a poc. Arribem a pensar que l'altímetre s'ha espatllat. La respiració es dispara i el ritme d'ascensió es fa lentíssim.

Es fa de dia. Sabem que abans del coll hem de tirar a la dreta per unes roques fàcils, però de roques fàcils, no en veiem enlloc. Al final agafem un corredor de neu; no es veu que tingui sortida, però no hi ha gaire per a triar. Seguim el corredor i veiem l'aresta final.

L'últim tros és molt dur, tots anem rebentats, bufant com animals. És impossible agafar un ritme. Pocs metres abans del cim parem, parlem per ràdio, bevem i deixem les motxilles. Sense pes i veient el cim, amb il·lusió però a pas de tortuga, pugem fins dalt.

Hem arribat a la una del migdia. El cim és petit i punxegut. No fa gaire vent, fa sol i s'hi està bé. Uns núvols esclarissats ens tapen el paisatge; no acaba de fer bon temps. Parlem amb el camp base i també amb els de la via normal. Fem fotos amb les banderes.

El descens es fa llarguíssim. La neu s'ha estovat i això ho fa més fàcil, però tot i això hem de baixar tota l'estona d'esquena. Baixem cadascú pel seu compte, la boira ens envolta i comença a nevar. Sembla impossible que hàgim pogut pujar tant. Per culpa de la boira i com que hem pujat de nit, hi ha trossos que no reconec. En algun moment fins i tot dubto si he passat de llarg o m'he equivocat, però raonant veig que això és absurd: el camí és evident i vaig bé.

Finalment arribo a la pala final. Creuo les esquerdes pel pont de neu que hi fa el reguerot central, l'última de cul. Estic molt cansat i m'he d'anar parant, però sóc feliç. En Xavi i en Pere ens donen beguda; quasi no han menjat res pensant en nosaltres.

El dia 30 baixem al «bitxo camp», tot amb ràpels per a més seguretat. Arribem al camp que fosqueja. Endrapem tot el que trobem a mà i bevem tant com podem. Després, un cop calmats, ens fem uns plats preparats i, amb la panxa plena, feliços, ens posem a dormir.

INTENT PER L'ARESTA SE

En Xavi L. i en Ricard, així que els altres arribem al camp base i després

de la celebració corresponent, surten cap a «Can Castells» per fer el seu intent al Xixa. En Sarkee, el cuiner, ens demana d'anar amb ells, li fa il·lusió pujar; li deixem material del nostre i s'hi afegeix. De «Can Castells» flanquegen en direcció NW per sota d'una gelera penjada entre el Xixa i el Pungpa Ri fins a trobar-hi un pas. Per un pendent d'uns 45 graus arriben a la gran gelera, la remunten fins a la cota 6.700 i planten la tenda sota un gran bloc de gel estable. Cap amunt la pala es converteix en una canal que porta al coll entre el Xixa i el Pungpa Ri, a 7.400 m, on planten la tenda per passar la segona nit.

L'endemà, amb la moral alta, surten en direcció al cim; sembla difícil que res pugui impedir d'arribar-hi, però a 7.600 m troben un serac que els barra el pas. Té de cinc a quaranta metres d'alçària i més d'un quilòmetre d'ample, però és sobreplomats i la neu tova els impedeix de superar-lo. Ho intenten pertot arreu, travessant tota la pala per sota el serac diversos cops, però després de quatre hores han de tornar enera, fins al coll, on tornen a dormir.

La baixada, la fan per un itinerari diferent de la pujada, només porten 60 metres de corda i massa poc material per a poder baixar la canal inferior amb ràpels, on el gel és de molt mala qualitat. Flanquegen cap a l'oest per sobre la gelera penjada, guiats per *walkie* per en Xavi G., fins a trobar un punt on la barrera és més baixa i amb un ràpel de 30 m ja són baix. Arriben al camp base a la matinada, cansats i sense haver pogut fer el cim, però satisfets d'haver-ho intentat i d'aquests cinc magnífics dies passats a la muntanya.

OBSERVACIÓ

Un cop s'ha acabat l'activitat d'altura, queda pendent una qüestió, de la qual sembla que moltes expedicions s'obliden: es tracta de deixar la muntanya tal com l'hem trobada o millor. Recollir tot el material, cremar les deixalles combustibles i baixar les que no ho són és una feina amb la qual tot muntanyenc hauria de comptar a l'hora de posar en marxa un projecte com

aquest. Sembla que uns coreans que l'any passat havien estat per aquí no ho creien així... Pensem-hi! És important.

FITXA TÈCNICA

Època: postmonsó 1992.

Tipus d'expedició: 8 alpinistes, 1.800 kg d'equip i menjar fins al camp base.

Estada al camp base: 40 dies.

Tipus d'ascensió: ascensió en estil alpi, sense la utilització d'oxigen, sense xerpes, sense cordes fixes i sense prèvia preparació de la via.

Activitat realitzada: Primera repetició de la via suïssu-polonesa a la cara SW del Xixapangma; 2.100 m de desnivell, 45 a 55°.

Segona i tercera ascensió a l'Ice Tooth (6.200 m), per la cara SW, 300 m, 50°.

Ascensió fins a 7.300 m al Pungpa Ri (7.445 m) per la cara SW i l'aresta S.

Intent de la via de l'aresta SE del Xixapangma fins a 7.600 m; 1.800 m de desnivell, 45 a 55°.

Membres de l'expedició i edat: Ernest Bladé (25), Albert Castellet (24), Ricard Dalmau (25), Xavier González (30), Xavier Lamas (29), Ferran Latorre (21), Pere Oller (23), Araceli Segarra (22), tots membres del CADE.

Personal nepalès: Nima Dorje Tamang (cuiner), Sarkee Sherpa (ajudant de cuiner).

Personal xinès: Mr Lee Feng Jun (oficial d'enllaç), Xie Cui Feng (intèrpret).

Organitzador: Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

Col·laboradors: Consejo Superior de Deportes, Direcció General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya, Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, Federación Española de Montañismo, Consell Social de la UPC, Centre Excursionista de Catalunya, Banc Hispano'20, Viatges Ultramar Express, Teixits Descalzi, Diputació de Barcelona, Ajuntament d'Alella, Blackstone, Vertical Sports, Vessant, Alpina, Bollé, ISDIN, Tècnica, Santiveri, Embotits Casademont, Gallina Blanca, Nestlé, Norken's, Duracell, Cegasa, Agfa, Scanner Color, Guia S.A., Espàrrrech, Isostar.

Peña Collarada (2.883 m)
i alguna cosa més
per a fruit en esquís

rada al davant; fins i tot s'hi pot veure íntegre tot el recorregut dels itineraris que es descriuen.

Francesc Xavier Gregori i Pons

La Peña Collarada rep aquest nom per la peculiar forma que presenta en el seu darrer tram: sembla envoltada per un collar (o més aviat un barret...). Domina l'enfondida vall amb un desnivell de dos mil metres i, si hi afegim el seu aïllament, esdevé una de les talaies amb més perspectives del Pirineu.

Abans d'existir la pista que s'enfila pel vessant de Villanúa, era una de les ascensions amb més fama de dura. Encara ho és des del circ d'Ip (vessant N). La primera ascensió excursionista reconeguda es remunta al juliol de 1876 i fou protagonitzada pel llegendari comte Russell, i la primera nacional s'atribueix a l'il·lustre muntanyenc Juli Soler i Santaló, que hi pujà l'estiu de 1910.

Una manera força còmoda de contemplar tot el massís de la Collarada és, sens dubte, resseguir un tram de la pista que duu al coll de la Magdalena. Per a gaudir-ne millor, aneu-hi al capvespre, car les últimes llums donen un relleu especial a aquesta característica muntanya.

Per a trobar aquesta pista, cal agafar la carretereta que puja a mà esquerra, a poc més de 2 km amunt de Castiello de Jaca, a la N-330, camí de Villanúa. En un no res som a Aratorés, una baixada a creuar una torrentera i la carretera s'enfila de nou fins a un port. Just a l'arribada, surt a mà dreta la pista que puja ràpidament en pronunciats revolts travessant un frondós bosc de pi negre, que ens aboca als prats de Las Blancas.

Mes endavant deixarem a l'esquerra

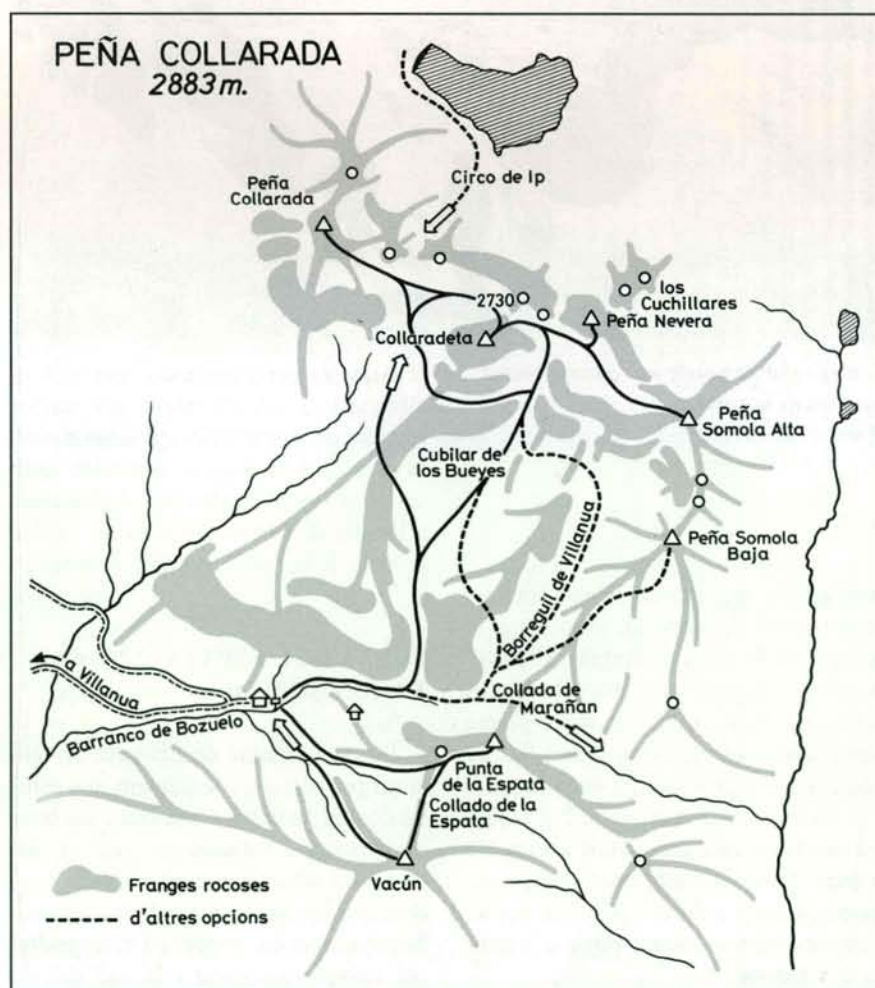
una antena repetidora i poc abans dels 9 km ens aturarem dalt de la carena en un revolt. Hem de pujar pel llom carener i en uns vint minuts som dalt del pic d'Enmedio, a 1.822 m.

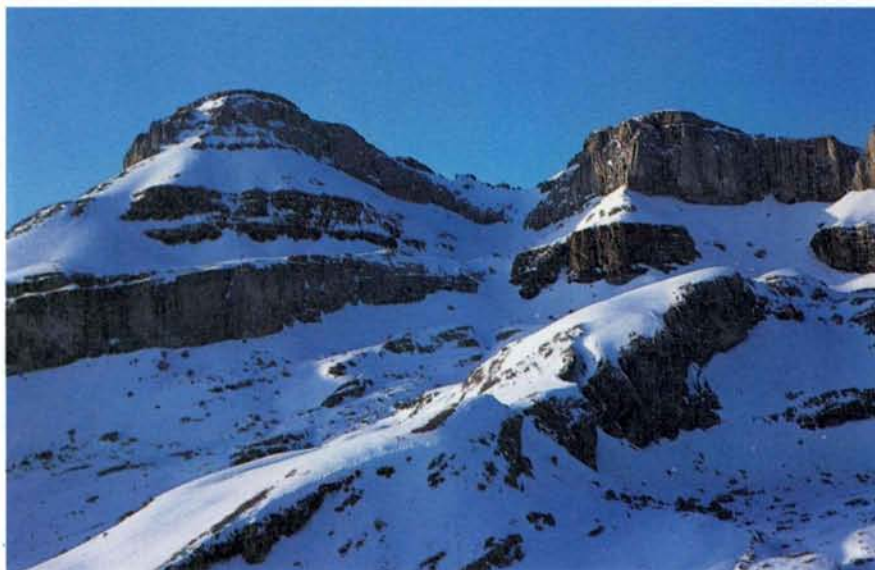
Villanúa als nostres peus i la Colla-

DE VILLANÚA A L'ESPATA

Una pista arrenca a l'entrada del poble de Villanúa, a mà esquerra, després de passar per un pont el riu Aragón, i per un altre, el barranc de Villanúa, on la pista fa un primer i sobtat revolt, preludi dels que anirem trobant a mesura que el seu recorregut s'endinsa per la solana selva de Villanúa, frondosa pineda sovint molt malmesa per la incontrolada presència de la processionària (Gèn. *Thaumtopoea*), que deixa un rastre d'arbres de totes les edats condemnats a sucumbir a llarg termini.

Pista amunt, deixarem a la dreta una desviació que va a l'àrea d'esbarjo Fuente del Paco. Oposadament, seguirem la pista uns 6,5 km fins a un eixamplament, on trobem, aïllat, un superb exemplar de pi negre. Nosaltres ja

La Collaradeta amb la canal del recorregut. Foto: F. X. Gregori.

... un penjat flanqueig uns quants metres per sota de la carena...

Foto: F. X. Gregori.

hem arribat. La pista continua i, amb un sobtat canvi de direcció, avança uns 3 km cap a l'W fins a l'indret dit la Trapa.

Som al barranc del Bozuelo, a uns 1.600 m. Petit refugi de nova planta sense cap confort, llevat d'una llar de foc que no té prou tiratge quan la porta i la finestra resten tancades. Per a quatre persones estirades. Font abeurador a prop. Des d'aquesta base podem explorar aquests indrets i, per a fer-ho bé, què més interessant que pujar a la punta de l'Espata.

Aquesta curta excursió, que podem allargar tant com es vulgui, ens permet prendre un primer contacte amb aquesta zona i a la vegada descobrir amb sorpresa les amagades possibilitats per a l'esquí de l'imposant vessant sud de la serra de la Partacua (Peña Telera).

PUNTA DE L'ESPATA (2.200 m) I VACÚN (2.195 m)

Des del refugi de l'Espata baixem al proper barranc i remuntem una estona donant la volta a una clapa de bosc esclarissat. Continuarem cap al SE guanyant altura per un uniforme pendent que ens apropa al coll de l'Espata. Sense arribar-hi, pugem a l'E ascendint pel vessant que dona a la vall del riu

Aurín. Els últims metres per aconseguir el cim, un xic espadats, es fan amb una senzilla grimpada.

De tornada podem acostar-nos al Vacún, fent una remuntada des del coll que separa ambdós cims. Una magnífica pala orientada al NW ens permetrà un mantingut descens de més de sis-cents metres que ens deixarà al barranc del Bozuelo, a les proximitats del refugi.

COLLARADA (2.883 m) PEL CUBILAR DE LOS BUEYES

Recomanable ascensió a la cota més elevada de la vall del riu Aragón. El característic molló que decora aquest aplanat cim, l'identifica com a vèrtex geodèsic de primer ordre, amb la clàssica placa que més o menys ens diu: «la destrucció de esta señal está penada por la Ley», etc., etc. Els llamps, però, no saben de lletra i han deixat el curull del molló força escrostonat, cosa que ens permet deduir inequívocament els estralls que a la tardor fan les tempestes, que es veuen afavorides per la massa calcària d'aquesta enlairada cota.

Remuntem el barranc del Bozuelo cap a l'E, com si anéssim a la collada de Maraán. Quan portem uns vint minuts de marxa i hem sobrepassat un antic refugi dalt d'un turonet que deixem a mà dreta, canviem de direcció i entrem en una ampla barrancada per la qual guanyarem altura encarats al N i que ens obre pas als vessants superiors anomenats Cubilar de los Bueyes. Per la nostra esquerra ens flanqueja un cingle que es prolonga per la base de la Peña Pequeña o Collaradeta.

Una canaleta trenca pel centre aquesta franja rocosa i ens facilita el pas al seu damunt. Aquest pas és el que s'utilitza comunament per a accedir al cim des d'aquest costat, tant a l'hivern com a l'estiu. Però és des de la base d'aquesta canal que us proposo un altre recorregut que fa més avinent i supera còmodament aquesta franja, car la canal ha d'estar força bé de neu per

a poder-la pujar amb els esquís als peus.

Continuarem, doncs, vessant amunt decantant-nos al NE, de cara a una pronunciada canal que remuntarem amb els esquís als peus fins, aproximadament, als 2.450 metres, on el terreny força encinglerat s'ajeu breument formant un ample relleix que ens permet avançar a l'W a mig aire de la Peña Collaradeta i entrar definitivament a la recollida coma que mena al coll o bretxa d'Ip, que anem deixant per sota nostre i a la dreta.

Metre a metre anem superant desnivell fent llargues llaçades per un vessant força costerut, fins a quedar sota del collar rocós que conforma el cim i li dóna nom.

Aquest darrer obstacle, que vist des de la base dóna una aparença enganyosa de dificultat, un cop a sota es deixa vèncer sense problemes.

A la baixada és possible d'enriquir un xic més aquesta jornada de muntanya amb esquís. Anem, doncs, cap a la Peña Collaradeta i també a una propera cota de 2.730 metres, amb uns enquadraments que per poc que el dia ens acompanyi, ens faran gaudir d'allò més. I posats a apurar, la propera Peña

Nevera us desafia a pujar-hi per una uniforme pala que no presenta cap problema tècnic. De debò us dic que l'esforç suplementari quedarà justificat en descobrir l'imposant i amagat circ de Bucuesa amb el seu estany incrustat a la base de la pala de Los Rayos.

Aturem-nos un moment i tornem enrera, ja que, literàriament parlant, hem corregut massa de pressa.

Som, doncs, en una planera depressió que a grans trets s'orienta de S a N entre la Peña Collaradeta i la cota 2.730. Aquesta depressió (2.680 m), que també podríem anomenar coll, possibilita de tornar al lloc de sortida resseguint a l'inrevés l'itinerari seguit a la pujada.

Si anem a la Peña Nevera des de l'esmentat coll, encetarem un penjat flanqueig uns quants metres per sota de l'accidentada carena que ens separa del circ d'Ip, fins a aconseguir arribar en un enlairat replà des d'on arrenca la pala de la Peña Nevera. Més al SE tenim la Peña Somola Alta (2.680 m), fàcilment accessible, però menys esquiuable que la seva propera companya.

Si després de baixar la Peña Collaradeta ja n'heu tingut prou per a avui i el que voleu és baixar, us cal fer també

La Peña Collarada des de la Collaradeta.

Foto: F. X. Gregori.

un curt recorregut en flanqueig fins a situar-vos, passada una franja de roques, en una canal de fort pendís però de curt trajecte, i que us aproparà a les traces de pujada del matí a l'indret situat a 2.450 metres, on s'inicia la feixa que hem resseguit vers l'W. Traces avall tornarem al barranc del Bozuelo i a la cabana refugi.

Aneu-hi, gaudiu-ne, però sigueu prudents. I per acabar aquest treball, només vull afegir que aquesta vegada no parlaré d'horaris, ni desnivells, ni de dificultats, però sí que ho faré del període aconsellable, que comprèn els mesos de febrer-abril. I prengueu consciència de l'orientació, que ve encara al sud: això comporta començar a caminar una estoneta abans que surti el sol.

Feu servir els mapes *Sallent de Gállego* 29/8, 1:50.000 SGE (sèrie L) i *Candanchú-Canfranc* (Ed. Alpina) 1:25.000.

Els camins dels quatre mil, 5 Breithorn (4.164 m) i Roccia Nera (4.075 m)

**Lluís Català i Viladevall, Mark Grossmann i Camps,
David Mengual i Padrós, Jordi Roca i Valls**

Anem pujant per la carretera de la vall de Matter des de Visp i, tan bon punt arribem al poble de Randa, apareix davant nostre i tancant la immensa vall un bonic cim nevat de considerables dimensions. És el Breithorn, o potser millor, el grup dels Breithorn.

Com passa en tants altres casos (i aquest no havia de ser diferent), són

nombroses i molt variades les possibles rutes que permeten assolir aquests cims. Hi ha interessants vies d'alta dificultat per la cara nord i també si seguim tota la cresta per tal de passar per totes les puntes.

Nosaltres, però, com gairebé sempre, només us parlarem del camí més senzill per a gaudir de l'extraordinària

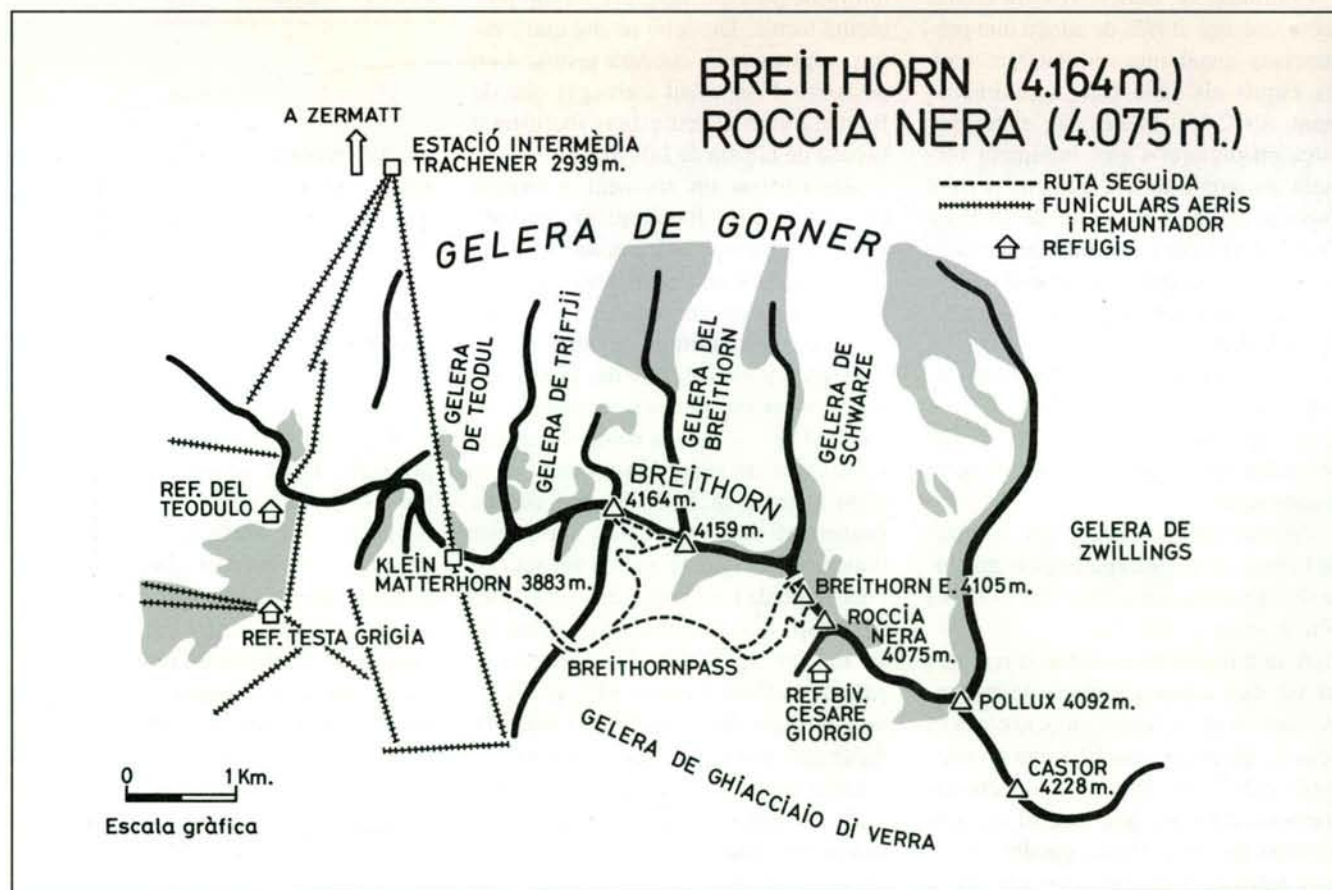
bellesa que ens ofereix el cim principal d'aquesta gran muntanya gràcies a la seva avançada i, per tant, privilegiada situació sobre la gelera de Gorner.

El grup del Mont Rosa, els Mischa-bel, el Xeishhorn o el Cerví són allà, voltant aquest quatre mil simpàtic i alhora assolible i assolit per una immensa majoria. La visita val la pena!

APROXIMACIÓ. ZERMATT COM A PUNT DE REFERÈNCIA

Potser som massa clàssics, però no podíem parlar de la via normal del Breithorn sense parlar de Zermatt. És el primer cop en aquesta sèrie d'articles que passem per aquesta localitat.

Per als qui fem muntanya, de la mateixa manera que hi ha cims que per determinades circumstàncies acaben esdevenint punts d'obligada referència de la nostra activitat, hi ha pobles amb els quals passa exactament el mateix. Setcases, Ribes de Freser, la Molina, Espot, Caldes de Boí, Benasc, Torla, Gavarnia o tants altres associats a les nostres muntanyes formarien part d'aquest nostre patrimoni tan particular.

MUNTANYES DEL MÓN

La gelera de Gorner des del cim estant ofereix un espectacle incomparable. Al fons veiem el grup dels Mischabel.
Foto: David Mengual.

Als Alps, Zermatt és un d'ells. Potser el més clàssic. Sí.

Potser fins i tot més que no pas Chamonix. Té alguna cosa que el distingeix. Un passeig pels seus carrers dóna aquella sensació tan estranya que es percep només en llocs molt especials.

El seu accés per ferrocarril, els costeruts carrers, les cases de fusta, les flors, l'aigua, els muntanyencs, els nombrosos turistes, els grans prats, els boscos tan espessos... i el Cerví, aquell astre solitari assegut sobre si mateix, que sembla que tant se li'n dóna de tot, desafiant la llei de la gravetat i alhora oferint sempre espectacle.

En un estadi més quotidià, Zermatt té una important i sòlida infraestructura turística del més alt nivell. A més d'incomptables hotels i apartaments, hi ha un càmping, un alberg de joventut, una eficient oficina d'informació de tota mena i uns quants supermercats on acabar d'omplir les motxilles. També hi ha botigues d'esports, bancs, moda... Una considerable oferta de lleure i, evidentment, una espessa xarxa de transports de muntanya.

L'ITINERARI

L'excursió que us proposem és gairebé una matinal. Un quatre mil matinal? No està malament, oi?

Agafeu el primer telefèric que surt de Zermatt (1.600 m) cap a Klein Matterhorn (3.883 m) amb parada i canvi de cabina a l'estació intermèdia de Trachener (2.939 m).

Per a agafar aquest telefèric, cal travessar tot el poble des de l'estació del tren fins a les darreres cases i, des d'allà, creuar el riu per a pujar cap a l'estació, que és ben visible gràcies als immensos cables que en surten.

Deixeu el vertigen per a una millor ocasió i amunt!

Tampoc cal que matineu gaire. Les primeres cabines surten entre quarts de set i les set del matí.

Arribats a Klein Matterhorn, sortiu

de l'estació per un llarg túnel típic d'aquestes latituds. Veureu una esplanada nevada de considerables dimensions que no té res a veure amb la trencadissa de la gelera que acabem de «sobrevolar».

A uns 300 metres per damunt del pla i a la vostra esquerra (E) tal com heu pujat, hi ha el cim. Poca cosa a dir sobre l'itinerari.

Dirigiu-vos cap a la petita depressió que hi ha davant i a l'esquerra (SW). És el Breithornpass. Des d'allà cerqueu la millor ziga-zaga possible pel pendent de neu, que cap al nord us durà al cim en poc més d'una hora i un quart, aproximadament.

Si disposeu de temps, des del cim, caminant cap a l'oest, arribareu en 50 minuts a la cota 4.159, que marca el límit entre la neu i l'aresta rocallosa dels Breithorn. I ja està. Ja hem fet el cim. Massa fàcil? Sí, potser sí. Però bonic.

Si us voleu complicar la vida una mica més, tornem a començar.

Arribats a Klein Matterhorn, observeu l'esplanada nevada. Més enllà del Breithornpass i molt més enrera, en la mateixa direcció, hi ha dos grans cims molt ben delimitats; són el Pollux (primer) i el Castor (després). A l'esquerra del Pollux hi ha un gran coll i un cim de roca. És la Roccia Nera (4.075 m). No el perdeu de vista i aneu cap allà. Compte amb les esquerdes i mantingueu-vos apartats del pendent de neu, cada cop més pronunciat. Les allaus baixen per aquí.

En un moment donat el pendent de

neu de l'esquerra (N) esdevé de roca. Si arribeu a veure un refugi metàl·lic entre les roques a un centenar de metres per damunt vostre és el bivac Cesare Giorgio; heu anat massa enllà. Millor que torneu sobre les vostres passes i aneu a buscar el pendent de neu. Des del refugi es pot pujar, però és un xic més complicat. Pugeu cap al NW. En els darrers trams la inclinació és considerable i no seria pas sobrer utilitzar un segon piolet. Quan arribeu al cim no us aproximeu gaire al vessant nord; hi ha grans cornises. Del cim estant veureu perfectament la cresta dels Breithorn, de la qual només farem el primer tram, que és el més senzill. Novament, compte amb les cornises.

Carenegeu cap al NE per l'aresta de neu. Descendiu al coll i pugeu a una punta rocallosa. És el Breithorn més oriental. Més enllà la cresta s'insinua complicada. Ho és. Passos de III i algun IV sense equipar duen a les puntes occidentals. És força llarg i entretingut.

Avancem, doncs, cap a l'est. Just a sota nostre hi ha un marcat coll de neu. No hi arribarem. Abans instal·larem dos ràpels de 25 i 35 metres, aproximadament, i arribarem a la part superior del planell nevad. Des d'aquí, i ja per la neu, descendirem fins al planell tot saltant algunes esquerdes i evitant tallar les plaques de neu.

Arribats a la traça seguida durant la pujada, només caldrà seguir-la vers Klein Matterhorn. Si abans, des del Breithornpass, assolíu les puntes occidentals, haureu pogut gaudir d'un inte-

ressant itinerari d'alta muntanya, complet però poc difícil. No us entretingueu, però. Tot plegat són aproximadament sis hores i la darrera cabina baixa a les cinc de la tarda.

Massa fàcil, també? No tant, oi? Si voleu, però, complicar-vos un poc més la vida, endavant!, i... ja ens ho explicareu. Nosaltres ens vam quedar aquí.

NOTES FINALS

1. Cal tenir present que a l'estació de Klein Matterhorn no es pot pernотar. Us recomanem fer-ho al càmping de Zermatt o bé al de Randa. Sapigheu que des d'aquest darrer hi ha un servei de taxi fins a Zermatt que surt més econòmic que el tren de Täsch.

2. Una altra possibilitat: la més clàssica, probablement, és assolir el cim durant la darrera etapa de la travessia del massís del Mont Rosa entenant com a tal la que s'inicia a la punta Nordend i, havent pernотat als refugis de Mont Rosa, Margarita, Gnifetti i Quintino Sella, passa pel Breithorn durant la quarta i darrera jornada, després d'assolir una vintena de cims.

Per a això, però, calen quatre dies

de molt bon temps i un entrenament molt bo, i no sempre podem tenir totes dues coses alhora. Tots sabem que quan això no passa, escurcem aquestes travessies per darrera; però això, concretament, ja us ho explicarem ben aviat.

3. Per acabar, malgrat el to informal i alegre que es pot desprendre d'aquestes ratlles, no voldríem ni de bon tros minimitzar els perills objectius que comporta tota activitat a quatre mil metres. Esquerdas, forts pendents de neu, crestes amb cornises... No abaixem la guàrdia. Que sigui molt assequible no vol dir que hi puguem jugar. Compte!

BIBLIOGRAFIA

Mapes

Landeskarte der Schweiz mit skirouten, núm. 284-S (*Mischabels - Zermatt - Saas - Fee - Macugnaga*), esc. 1:50.000.

Guies

R. GOEDEKE, *4.000 m des Alpes par la voie normale*, Editions Franck Mercier - Annency (France), juny 1991.

«Quan arribeu al cim no us aproximeu gaire al vessant nord; hi ha grans cornises.» Foto: David Mengual.

FITXA TÈCNICA

Dificultat: Breithorn (4.164 i 4.169 metres): cap. Rocca Nera - Breithorn (4.105 m): passos de II i III en roca, 2 ràpels.

Material: piolet i grampons, tala-bard i corda, pals d'esquí.

Desnivell: uns 300 metres de pujada en el primer cas i uns 500 en el segon.

Horaris: 1. Klein Matterhorn - Breithorn (4.164 m): 1 h. 15 min. Breithorn (4.164 m) - Breithorn (4.159 metres): 50 min. Breithorn (4.159 m) - Klein Matterhorn: 1 h.

2. Klein Matterhorn - Rocca Nera: 3 h. Rocca Nera - Breithorn (4.015 metres): 20 min. Breithorn (4.105 m) - Breithornpass: 2 h. Breithornpass - Breithorn (4.164 m): 45 min.

Excursió realitzada el dia 7 d'agost de 1991 per Toni Massagué, Montse Periago, Mark Grossmann, Lluís Català, Jordi Roca i David Mengual.

XXXIV Ral·li d'Alta Muntanya Gorgs Blancs - Perdiguero

El comitè organitzador

Amb un total de 31 equips inscrits, els dies 4 i 5 de juliol de 1992 tingué lloc el XXXIV Ral·li d'Alta Muntanya, organitzat per la nostra entitat, puntuable per a la IV Copa Catalana de Ral·lis d'Alta Muntanya.

En aquesta ocasió, l'escenari del nostre Ral·li fou la vall d'Estós i els majestuosos cims que l'envolten, molts

dels quals superen els tres mil metres d'altitud.

La boira, que de bon matí semblava amenaçar la primera etapa, va deixar pas a uns núvols que van permetre la realització de tot el recorregut previst. L'itinerari bàsic o de bronze comprenia: sortida de l'aparcament de la vall d'Estós (1.350 m), remuntada d'aques-

ta vall passant pel refugi del mateix nom, ascensió al pic de Clarabida (3.020 m) i tornada al refugi d'Estós (1.835 m) per a passar-hi la nit; afegint-hi el pic de Gias (3.010 m) s'optava a la categoria d'argent, i amb aquest pic i el dels Gorgs Blancs (3.129 m), a la categoria d'or.

El final d'aquesta primera part del Ral·li va ser marcat per l'espectacular caiguda que protagonitzà un participant a prop del refugi d'Estós. El ferit, que patia diverses fractures, fou evacuat ràpidament en helicòpter.

L'endemà, novament, la boira, a la vall, acompanyada de fort vent i de nevades a les carenes, va saludar els equips que continuaven en competició. Aquest temps francament dolent no deixà realitzar el duríssim itinerari previst

El pic dels Gorgs Blancs des del circ de Gias.

Foto: David Mengual.

XXXIV RAL·LI D'ALTA MUNTANYA - Gorgs Blancs - Perdiguero

N	Eq	Nom i Cognoms	Entitats	1r dia	2n dia	Total temps
Medalles d'or						
1	3	Joan Antoni Barril Sánchez	UEC Gràcia	4.56	4.05	9.01
		Josep Aragonès Perales	UEC Sants	4.56	4.05	9.01
2	15	José Martín Rodríguez	GR Muntanya	5.32	4.05	9.37
		Raimon Rius	Polícia Local	5.32	4.05	9.37
3	24	Daniel Cruz	F. Martinenc	5.58	4.09	10.07
		Josep Sedeño Campos	F. Martinenc	5.58	4.09	10.07
4	26	Marc Sabadell Simó	CEC	6.19	4.02	10.21
		Joan Lluís Amorós Alonso	CEC	6.19	4.02	10.21
5	17	Jaume Mestre Tey	CEC	6.51	4.06	10.57
		Pedro Martínez Bargañón	CEC	6.51	4.06	10.57
6	8	Marc Castellet Llerena	CEC	6.19	4.48	11.07
		Antoni Grau	CEC	6.19	4.48	11.07
7	5	Richard Cervera Portillo	CE Badalona	8.03	4.41	12.44
		Paris Canals Rovira	CE Badalona	8.03	4.41	12.44
8	13	Raimon Junyent Sonet	UEC Cornellà	7.56	5.27	13.23
		Vicenç Sánchez González-M.	CEC	7.56	5.27	13.23

Medalles d'argent						
1	29	Julio Romero Lorente	AE Muntanya	6.20	4.10	10.30
		Jordi Bernadas Pérez	AE Muntanya	6.20	4.10	10.30
2	21	Andreu Ogaya Jiménez	UEC Horta	6.19	4.15	10.34
		Romà Ogaya Inurriagarro	UEC Horta	6.19	4.15	10.34
3	10	Isabel Rallo Andrés	CEC	6.17	4.33	10.50
		Carme Muzas Francisco	CEC	6.17	4.33	10.50
4	12	Úrsula Willius	CEC	7.24	4.10	11.34
		Joan Juncosa	CE Mollet	7.24	4.10	11.34
5	25	Montse Periago Oliver	CEC	7.47	4.25	12.12
		Antoni Massagué Palau	CEC	7.47	4.25	12.12
6	14	Jaume Canet Capeta	CEC	8.11	4.02	12.13
		Jordi Matías Riu	CEC	8.11	4.02	12.13
7	6	Francesc Xurigué Camprubí	CE Badalona	7.05	5.14	12.19
		Joan Pera Abril	CE Badalona	7.05	5.14	12.19
8	7	Núria Povill Batlle	CEC	7.48	4.36	12.24
		Aurora Montserrat Freixa	CEC	7.48	4.36	12.24
9	27	Manel Domènech Mir	CEC	8.05	4.32	12.37
		Marc Puigcerver Hieronimi	CEC	8.05	4.32	12.37
10	19	Manel Pérez Flores	CM Sant Cugat	7.43	5.14	12.57
		Josep Miró Fornons	CM Sant Cugat	7.43	5.14	12.57
11	20	Albert Pujol Puig	CEC	8.20	5.24	13.44
		Joan Manuel Vidal Sanz	CEC	8.20	5.24	13.44

Medalles de bronze						
1	1	Joan Garcia Hernández	CEC	6.57	4.25	11.22
		Remei Mir Muntades	CEC	6.57	4.25	11.22
2	16	Xavier Batista	CEC	7.24	4.49	12.13
		Núria Casar	CEC	7.24	4.49	12.13
3	30	Montserrat Inurriagarro	UEC Horta	7.48	5.32	13.20
		Jaume Boldú Guillaumet	CE Àliga	7.48	5.32	13.20
4	18	José Luis Martínez Mindeguia	CEC	8.20	5.24	13.44
		Gabriel Bas Borràs	CEC	8.20	5.24	13.44

Trofeu a l'equip més veterà

18	José Luis Martínez Mindeguia	CEC	50 + 64 = 114 anys
	Gabriel Bas Borràs	CEC	

Trofeu a l'equip més jove

8	Marc Castellet Llerena	CEC	20 + 15 = 35 anys
	Antoni Grau	CEC	

Trofeu al 1r equip femení

10	Isabel Rallo Andrés	CEC
	Carme Muzas Francisco	CEC

Trofeu a l'entitat amb més equips classificats

Centre Excursionista de Badalona

Trofeu a l'equip vingut de més lluny

15	José Martín Rodríguez	GR Muntanya	vinguts de Puigcerdà
	Raimon Rius	Polícia Local	

Premi «Campamà» al participant més veterà

	Gabriel Bas Borràs	CEC	64 anys
--	--------------------	-----	---------

per al segon dia, i que ja havia estat retocat a causa de l'abundància de neu, el qual hauria consistit finalment en un itinerari bàsic de pujada al coll Obago (2.750 m) i la baixada per la vall de Lliterola fins a la carretera de Benasc (1.590 m); els equips que optessin a la categoria d'argent haurien pujat fins a l'Hito de Perdiguero (3.170 m) i el Perdiguero (3.222 m), i els que optessin a la d'or haurien completat el Ral·li amb aquests dos cims i la primera punta del Pico Royo (3.121 m). Els equips de les categories de bronze i plata es van limitar a l'itinerari bàsic previst, i els d'or van veure el seu reduït a l'Hito de Perdiguero; malgrat aquestes modificacions, la neu fresca que cobria el recorregut el feia perillós i va motivar que l'organització del Ral·li neutralitzés la baixada de l'Hito de Perdiguero fins al coll Obago.

Aquesta segona jornada acabà sense incidents, amb 23 equips classificats: 8 en categoria d'or, 11 en plata i 4 en bronze. El Centre Excursionista de Catalunya acaparà quasi tots els trofeus, com el del primer equip femení, el de l'equip i el participant més veterà, i el de l'equip més jove. Només li faltava guanyar el trofeu del l'equip vingut de més lluny, adjudicat a un equip de Puigcerdà, per raó de la distància i la dificultat del seu viatge, amb cinc ports de muntanya per a travessar. Malgrat tenir un bon nombre de socis implicats en l'organització de la prova, el Centre Excursionista de Catalunya també va ser l'entitat amb la participació més nombrosa, però cedí el premi corresponent, com ja és costum, a l'entitat que el seguia en quantitat de representants, el CE Badalona.

Tots aquests trofeus, juntament amb les medalles corresponents a cada categoria, i d'altres premis en forma de material esportiu, gentilmente cedits per algunes empreses comercials, van ser lliurats després del tradicional àpat de cloenda que fou acompanyat dels parlaments de rigor.

Des d'aquestes línies tornem a agrair l'ajut dels controls i de tothom qui ha col·laborat amb l'organització, l'apadrinament desinteressat dels *sponsor* i la participació dels equips, que esperem que prendran part en l'edició de l'any vinent.

El 54e Saló Internacional de Fotografia de Muntanya, Biennal 1992

Josep Camp i Permanyer

Durant el mes de juny passat se celebrà el ja tradicional Saló Internacional de Fotografia de Muntanya, Biennal 1992, corresponent a la seva 54ª edició. En aquesta ocasió, el Saló ha coincidit amb la celebració de la 25ª Olimpíada esportiva, que encara ha donat més relleu a aquest certamen fotogràfic.

Com els nostres lectors ja saben, el concurs, que rep l'alt patronatge de la Federation Internationale de l'Art Photographique (FIAP) i de la Federació Catalana de Fotografia, es fa en tres modalitats diferents: blanc i negre, paper color i diapositives color.

En l'apartat de blanc i negre, hi par-

ticiparen 96 autors de 22 països, que presentaren 318 fotografies. El jurat qualificador d'aquest apartat fou integrat per M. Dolors Cots i Soler, presidenta de la Federació Catalana de Fotografia, Antoni Grau i López (EFIAP) del Càmera Club Sabadell, i Wifred Julbe i Gallén, cap del comitè de jurats de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, que donaren el següent veredict:

Medalles FIAP a col·leccions: 1^r premi, John Clow, de Rothwell (Anglaterra); 2ⁿ premi, Vicenç Marí Borràs, de Reus; 3^r premi, Giandomenico Spreafico, de Lecco (Itàlia).

Medalles Centre Excursionista de

Catalunya a obres soles: 1^{rs} premis, Josep Lluís Fernández, de la Garriga, Josef Benes, de St. Polten (Àustria);

2^{ns} premis, Juan M. Alba Molina, de Màlaga, José Antonio Torres Tabanera, de Màlaga;

3^{rs} premis, Abdó Sellés, de Sant Feliu de Llobregat, Robrecht Verwerft, de Kontich (Bèlgica).

Medalles Federació Catalana de Fotografia a autors estatals no premiats: Vicenç Arís i Julià, de Mataró, Llorenç Herrera, de Reus, Eduardo Gómez Pozo, de Cambrils.

Medalles Centre Excursionista de Catalunya a autors catalans no premiats: Andreu Sorrosal i Torallas, de Barcelona, Jaume Fabrès i Amorós, de Matadepera, Josep Mª Sala i Vilar, de Berga.

Mencions d'honor FIAP: Agustí Zambrana Gómez, de Màlaga, Jan Michiels, de Mortsel (Bèlgica), Helmut Anger, d'Obersulm (Alemanya).

En l'apartat de paper color, hi concursaren un total de 69 autors de 19 països, amb un total de 236 fotografies.

El jurat fou el mateix de blanc i negre, que donà el següent veredict:

Medalles FIAP a col·leccions: 1^r premi, Manfred Kluger, de Landshut (Alemanya); 2ⁿ premi, Ioseba Eguibar, de Gasteiz; 3^r premi, Fco. José Pelay, de Barcelona.

Medalles Centre Excursionista de Catalunya a obres soles: 1^{rs} premis,

There's a long, long road, de J. Clow (Anglaterra).

Uomini tra neve e nuvole, de G. Spreafico (Itàlia).

Giuseppe Fichera, d'Acicatena (Itàlia), Jaume Fabrès i Amorós, de Matadepera; 2^{ns} premis, Klaus Rameis, de St. Johann (Àustria), Moisès Serra, de Sabadell; 3^{rs} premis, Andreu Sorrosal i Torallas, de Barcelona, Jean-Claude Bacle, d'Argenteuil (França).

Medalles Federació Catalana de Fotografia a autors estatals no premiats: Abdó Sellés, de Sant Feliu de Llobregat, Josep Solà i Sors, de Barcelona, Mireia Abril, de Barcelona.

Medalles Centre Excursionista de Catalunya a autors catalans no premiats: Ferran Terra i Torrús, de Mataró, Josep Abril Pinell, de Barcelona, Emili Vilamala Benito, de Vic.

Mencions d'honor FIAP: Carlo Fiorentini, de Poggibonsi (Itàlia), Josep A. Cano i Álvarez, de Sant Jordi de Cercs, Muzaffer Sütüoglu (Turquia).

En l'apartat de diapositives color, hi participaren 140 autors de 24 països, amb un total de 560 diapositives.

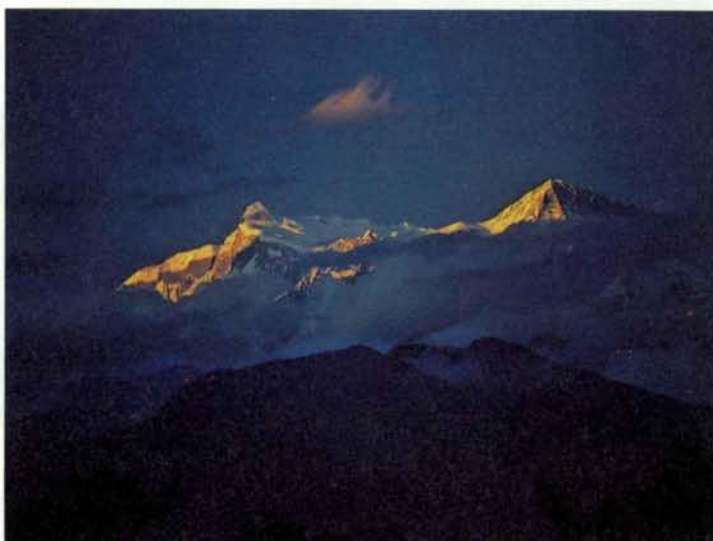
El jurat fou format per Josep Closa i Miralles (AFIAP), de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, Antoni Grau i López (EFIAP), del Càmera Club Sabadell, i Pere Marrugat i Quero (AFIAP), de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, que donaren el següent veredict:

Medalles FIAP: 1^r premi, Axel Birgin, de Karlsruhe (Alemanya); 2ⁿ premi, August Binder, de Möllersdorf (Àustria); 3^r premi, Ángeles Gil, de Gijón.

Medalles Centre Excursionista de Catalunya: 4^l premi, Hans Eisner, de Troisdorf (Alemanya); 5^è premi, Giuseppe Fichera, d'Acicatena (Itàlia); 6^è premi, Jaume Fabrès i Amorós, de Matadepera.

Mencions d'honor FIAP: 7^è premi, Waldemar Niclevitz, de Curitiba (Brasil); 8^è premi, Aref Cosma Lues, de Valparaíso (Chile); 9^è premi, Javier Sánchez, de Madrid.

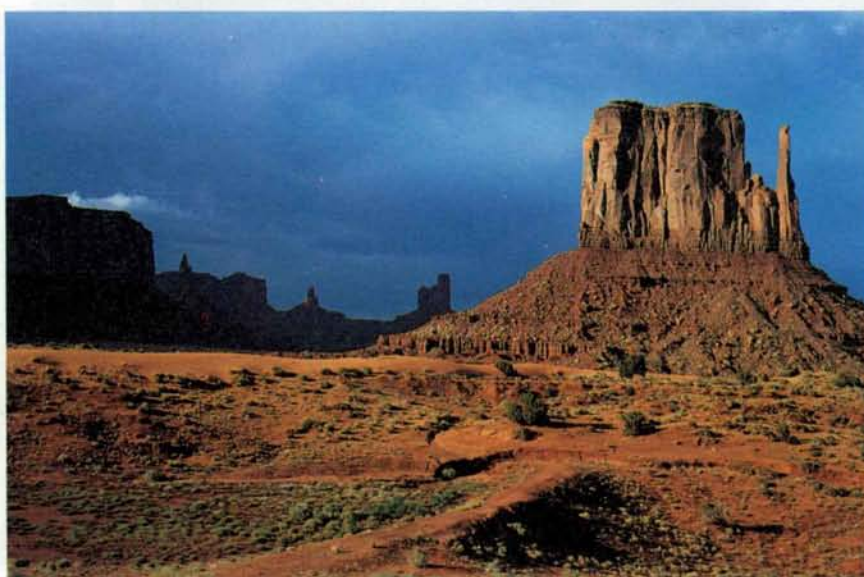
Finalment hem de recordar que ha estat editat un excel·lent catàleg del Saló classificat amb 4 estrelles per la (FIAP) (màxima classificació), en el qual, a més de la relació dels participants, de les obres exposades i dels premis atorgats, s'hi han reproduït totes les fotografies guardonades de blanc i negre, paper color i diapositives. Les seccions de Fotografia i Muntanya ofereixen a tots els socis del Centre (i a un preu mòdic) els catàlegs que els puguin interessar.

Annapurna, de M. Kluger (Alemanya).

Dunes, d'A. Birgin (Alemanya).

Monument Valley II, de J. Abril (Catalunya).

Visita a Assís, el bressol franciscà

Joaquim Bordons i Serra

patró d'Itàlia i la personalitat més admirada del cristianisme, amb el seu missatge universal d'amor a la Creació, humilitat i pobresa; el 1193, Clara d'Assís, la seguidora de Francesc i fundadora de les clarisses; el 1381, Rita de Càssia, la mística italiana venerada arreu com l'advocada dels impossibles.

D'antuvi he d'advertir que no em sento còmode parlant de sants ni és aquest l'objectiu del meu escrit. Però, quan, com en el cas present, tot gira entorn d'un personatge i aquest assoleix tal magnitud universal i una humanitat que supera tota altra consideració, em resulta inevitable dedicar-li unes ratlles, abans de parlar de la seva ciutat. Francesco Bernardone, el gran mís-

Del mateix viatge que ens va portar a San Marino (MUNTANYA núm. 782 d'agost de 1992), conservo, entre altres, la imatge d'unes ciutats del centre d'Itàlia, Siena, Orvieto, Perusa i Assís, en totes les quals es manté intacta la pàtina dels temps medievals, amb uns monuments extraordinaris i valuoses obres d'art. Són ciutats d'un gran interès turístic, encara que no arribin a gaudir de la universalitat de Roma, Florència o Venècia. Sense que vulgui significar cap valoració comparativa amb les altres tres, cada una de les quals mereixeria un extens comentari, en el present article m'he proposat tractar exclusivament de la darrera d'elles, una bella població de l'Úmbria completament identificada amb Francesc d'Assís.

L'Úmbria és una regió poc poblada, situada en el centre d'Itàlia, de bonics paisatges, relleus suaus, valls verdes i acollidores i ciutats tranquil·les d'aspecte medieval. La regió és coneguda com el cor verd de la península i com una terra de sants. No en va hi van néixer, entre altres, vers l'any 480, Benet de Núrsia, l'organitzador de la vida monàstica a Occident, fundador de Montecassino i considerat el patró d'Europa; el 1182, Francesc d'Assís, el

Temple romà de Minerva, a la plaça del Comune d'Assís. Foto: Joaquim Bordons.

tic italià, va néixer a Assís l'any 1182. Després d'uns anys de vida mundana i militar, coincidint amb una època de grans lluites, protestes socials i intransigència religiosa, va entrar en un període de reflexió i als vint-i-quatre anys va renunciar a tot i inicià una vida d'ermità, predicant la pobresa i la germandat universal. L'any 1208 funda l'orde dels franciscans. Va viatjar per Itàlia, Espanya, Síria i Egipte, predicant per les places (és tradició la seva estada a Vic, Santpedor, Sant Joan Despí, Cervera, Lleida, etc.). Fou un enamorat de la natura i de totes les seves criatures, i predicava als ocells i parlava amb totes les bestioles en un missatge d'amor que queda condensat en el «Càntic de les Criatures», lloant Déu pels germans sol, lluna, vent, aigua, foc i mare terra. És considerat el patró de l'ecologia i se li atribueix la primera escenificació del pessebre, feta a Greccio l'any 1223. Va morir als quaranta-quatre anys al mateix Assís i, dos anys després, el 1228, fou canonitzat. L'anomenat *Poverello* d'Assís queda per damunt de tota creença exclusivista i limitadora, i, en paraules de mossèn Ballarín, «és l'únic cristià d'aquest ponent que s'empassen fins els més rebecs».

Assís és una ciutat de 24.000 habitants, situada en plena Úmbria, en l'alta conca del Tíber, que en part es remunta venint de Roma, de la qual dista uns dos-cents quilòmetres. De Perusa, la capital regional, dista 24 km. El centre urbà s'estén als peus del Monte Subasio, en posició inclinada al migdia, a 424 metres sobre el nivell del mar i dominant un bell paisatge. Antiga ciutat romana, la població està encerclada d'una completa muralla amb vuit portes torrejades. Dins del seu clos, s'hi distribueixen els edificis en carrers estrets i en places assolellades, formant un notable conjunt medieval. És seu de bisbat des del segle VI.

Els edificis religiosos relacionats amb els seus dos sants són els que han donat renom a Assís i l'han convertit en un dels més importants centres turístics i de pelegrinatge. No ens hem d'estranyar, doncs, que les cerimònies religioses hi sovintegin, que s'hi celebrin processons i per Corpus s'estorin els carrers amb flors; que abundin les

commemoracions i que els pessebres hi tinguin una gran tradició i se n'instal·lin per tots els racons. Sense que hi manquin, però, altres atractius i algunes festes populars, com el Calendimaggio que el primer de maig reuneix trobadors i joglars que recorren els carrers amb torxes, serenates i altres gresques. L'elevat nombre de pelegrins que procuren seguir els itineraris franciscans s'equilibra amb els grups de turistes atrets per l'indret i per les obres d'art, i, cal dir-ho, mai del tot indiferents a l'esperit franciscà. Com a catalans, no hem d'oblidar que Assís fou escollit com a marc simbòlic per a l'estrena a Europa de l'oratori *El Pessebre*, de Pau Casals, tan d'acord amb aquell esperit. Sota la direcció del mestre, fou interpretat per l'Orfeó Català el dia 23 de setembre de 1962, a la catedral de San Rufino.

Quan ens atansem a la població, atreu la nostra atenció el grandios conjunt de la basílica de Sant Francesc, destacat a l'esquerra, en un extrem. La seva construcció es va iniciar l'any 1228, al cap de dos anys de la mort del patró, amb la finalitat de tributar-li homenatge i servir-li de sepulcre. El conjunt comprèn dues esglésies, l'una sobre l'altra; la inferior romànica (1228-1230) i la superior gòtica (1230-1253). Una gran esplanada al davant de la primera i un espai cobert de gespa davant la façana de la segona, units per una escalinata, separen el conjunt basilical de la resta de la població. Exteriorment destaca la grandiosa arcada exterior de sosteniment, el sòlid campanar quadrat, l'artístic portal inferior precedit d'un porxo i la façana, la rosassa i els finestrals de l'església gòtica. L'interior és impressionant en totes dues esglésies. Pareds i sostres s'omplen de pintures d'artistes famosos. Els més grans artistes de l'època van passar per Assís, atrets per la reforma franciscana, i convertiren les dues esglésies en un extraordinari monument de la pintura italiana dels segles XIII i XIV.

La basílica inferior, on predominen els espais horitzontals, baixa de sostre, fosca i recollida, ofereix un impressionant conjunt de frescos de Cimabue i d'altres artistes. A la cripta hi ha la tomba del Sant i de quatre dels seus primers companys, i, des d'una de les

capelles, s'accedeix a un claustre del segle XV, d'absolut aïllament. A la superior, l'elevació de la nau i els grans finestrals faciliten l'entrada de la claror exterior, que permet la contemplació d'uns dramàtics frescos de Cimabue i els monumentals del seu deixeble Giotto, que, en vint-i-vuit plafons de grans dimensions, representen episodis de la vida de sant Francesc. Tota la nau superior està esplèndidament decorada i les magnífiques vidrieres completen l'efecte.

Giotto de Bondone, gran pintor florentí, fou el gran intèrpret de l'esperit franciscà i va deixar a Assís els extraordinaris frescos cíclics, considerats la seva obra mestra. Un complement d'aquests són les pintures que havíem pogut veure uns quants dies abans en una de les capelles de Santa Croce, a Florència.

Si les dues anteriors constitueixen una exposició d'homenatge al Sant, la basílica de Santa Maria dels Àngels, situada a 5 km de la població i en el pla, acull en el seu interior el record de les seves principals vivències. Es tracta d'una bella església dominada per una esplèndida cúpula, construïda entre 1569 i 1679 amb la finalitat de cobrir en el seu interior la capella de la Porciúncula, del segle XI, i algun altre racó vinculat amb el Sant, que en el seu temps eren en ple bosc. La Porciúncula queda exactament sota la cúpula, en el centre del creuer. Diuen que fou en aquesta capelleta on Francesc va sentir la inspiració que el va portar al seu apostolat de pobresa i és aquí on va consagrar Clara. A pocs metres d'aquesta capella, en un costat de l'interior de l'absis, en el terra del que era la infermeria dels frares, convertida en capella del Trànsit, va morir l'any 1226. Al visitant més indiferent li és difícil de sostreure's a la impressió d'entrar en aquests espais de recolliment, capelletes d'absoluta senzillesa, només decorat el frontal de la primera, l'any 1390, i les reduïdes parets de la segona, el 1520. Al davant d'aquesta basílica s'hi obre una plaça envoltada de casetes i, adossat a la dreta, hi ha un museu amb altres obres de Cimabue, Pisano, etc.

Les esglésies descrites acaparen la màxima atenció dels visitants, però no

han de menysprear-se altres edificis de la ciutat. La catedral de San Rufino, dels segles XII i XIII, ens permet admirar una façana romànica amb belles rosasses i motius escultòrics i un gran campanar quadrat. A l'interior es conserva la pica baptismal on foren batejats Francesc i Clara. L'església de Santa Clara, del segle XIII, gòtica, ofereix un vistós exterior en què s'alternen les franges de pedra blanca i rosada, amb una gran rosassa. Hi destaca l'altiu campanar quadrat al darrera i els llargs contraforts dels costats. L'interior és decorat amb frescos de diferents artistes de les escoles florentina i sienesa i, a la cripta, s'hi troben les restes de Clara.

Val la pena de fer un recorregut sense presses pels carrers d'Assís, que s'adaptin a les irregularitats del terreny, sovint units per escales i formant agradables raconades, per a apreciar el conjunt de la població, admirablement conservat. Per la via de San Francesco es pot anar de la basílica del Sant a la plaça del Comú tot contemplant inte-

ressants edificis antics. A la plaça es veuen alguns palaus i hi destaca el temple romà de Minerva, amb un pòrtic de sis columnes corínties. Al seu costat s'aixeca l'altiva i esvelta torre del Popolo, emmerletada, acabada el 1305. El palau de l'Ajuntament és del segle XIII, restaurat. Sota la plaça hi queda el fòrum romà, amb el seu paviment i el basament del temple. Uns quants carrers més amunt se surt a la catedral, ja descrita, i més avall, a l'església de Santa Maria Maggiore, anterior catedral fins al segle XI, sota la qual s'han descobert restes de la ciutat romana. A la part més alta del clos murallat, s'hi aixeca la Roca Maggiore, una fortalesa feudal des de la qual s'obté una magnífica vista.

Un altre dels encants d'Assís és el paisatge que l'envolta i les diverses excursions que s'hi poden fer. Una carretera que surt per la porta Cappuccini de la muralla permet assolir fàcilment el Monte Subasio (1.290 m), des d'on es gaudeix d'un panorama molt complet. Limitant-nos al periple franciscà, a

Basílica de Sant Francesc. Es pot apreciar el campanar, l'artístic portal romànic i el conjunt de l'església gòtica.
Foto: Joaquim Bordons.

més de Santa Maria dels Àngels, hi ha alguns indrets agradables que tingueren forta incidència amb els inicis del seu apostolat: el convent de Sant Damiana, a 1,5 km, on va morir Clara, amb una església de vius records franciscans on es va escriure el «Càntic de les Criatures». L'ermita delle Carceri, a 4 km, situada a 791 metres d'altitud en un bosc espès, tocant a la cova on Francesc es retirava a meditar. El santuari de Rivotorto, a 7 km, construït al lloc on es reunia amb els primers companys i seguidors, i on va iniciar la redacció de la Regla.

També des d'Assís i per bonics indrets es pot arribar amb facilitat a les més destacades poblacions de l'Úmbria.

Voltant la plana de Vic

Una caminada de 56 hores en deu excursions

Josep Sellarès

L'últim pla d'excursions dedicat a una zona o a un objectiu determinat que ha dut a cap la Secció de Muntanya del Centre, es pot dir que ha cobert enterament la darrera temporada.

D'una idea que ben segur que ha «voltat» pel cap a més d'una persona, principalment habitant de la plana de Vic, n'hem fet una volta real. Aquesta volta ha resultat una llarga excursió de 56 hores repartida en deu sortides. Han estat nou els mesos que s'han hagut de dedicar a aquest programa. Comparant tot aquest temps amb la durada d'una gestació, podríem dir que ha estat ben suportada i els seus fruits no han estat malament quant a relació i experiència entre gent de diverses comarques, cosa que augmenta encara més el bon solatge que han anat deixant tots els cicles que s'han fet fins ara.

Encara que sigui des d'una visió personal, voldria recalcar una vegada més la idea que va inspirar el cicle, com a punt de partida dels trets diferenciadors més importants que pugui tenir amb altres cicles anteriors.

D'un cantó, les mateixes característiques d'un règim d'excursions enllaçades amb la finalitat de fer un cercle a la depressió osonenca per les seves vores muntanyoses. De l'altre, el perquè de la participació de la gent de Sant Vicenç de Torelló —que a la realitat s'estén a d'altra gent de la vall del Ges i de Vic— amb una organització paral·lela centrada en el mateix poble de Sant Vicenç, on es va fer coincidir

l'inici i el tancament de la volta.

Per descomptat, res de tot això no és perquè sí, tenint en compte que la Mercè i jo vam pensar el projecte a Sant Vicenç de Torelló, el poble on vivim, i no havíem descartat la possibilitat de realitzar-lo algun dia com una activitat popular de veïnatge. És fàcil que qualsevol habitant de la comarca es pugui sentir atret per recórrer el seu horitzó muntanyós, quotidià, però a voltes sorprenentment desconegut en molts indrets, i més per als qui no es dediquen de ple a l'excursionisme. De fet, més d'una persona ja s'hi havia interessat.

El gran mèrit, però, que el projecte prengué la volada que va prendre es deu al factor oportunitat. En un moment en què uns companys del Centre ens van esperar a preparar també nosaltres alguna excursió col·lectiva a prop de casa nostra, els vam proposar la nostra idea, ja madurada sobre el terreny. Potser era molt per a començar, però hi creïem i pensàvem també que tots els principis que podien motivar qualsevol osonenc eren vàlids amb escreix per al conjunt de companys del Centre, que, tot i ser coneixedors de molts racons de la nostra comarca, estan sempre a punt per a descobrir-ne nous aspectes i gaudir-ne amb el pretext que sigui.

Així també ho va creure el Centre i la idea va ser ben acollida i es va incloure en el programa d'activitats de la temporada 91-92, donant-li l'amplitud definitiva. El resultat va ser, doncs, un

muntatge a dues bandes: el Centre Excursionista de Catalunya i el poble de Sant Vicenç de Torelló.

Com era de preveure, el nombre més important d'assistents, el va aportar el Centre, amb una mitjana de 115 participants per excursió. A Sant Vicenç es van sumar en totes les sortides un total de 290 persones, repartides d'una forma desigual, però es va poder mantenir, tot i que amb esforç, la formació d'un autocar en totes les excursions, excepte dues.

Conformades així les trobades, d'una manera gairebé exclusiva, no van ser mai excloents; la Secció de Muntanya del Centre va enviar puntualment i com és costum una invitació a cada entitat excursionista abans de cada sortida.

Tanmateix, pel mateix planteig, en certa mesura espontani del cicle, aquest cop no s'ha donat el cas del treball conjunt amb les entitats excursionistes locals, aspecte que sempre ha estat ben gratificant, per cert, i que esperem tenir en una altra ocasió.

Sí que hi ha hagut, això no obstant, col·laboracions puntuals molt apreciades, com la del Club Nàutic Vic-Sau a l'hora de fer possible la travessada en barca de les aigües del pantà de Sau, a l'indret de Sant Pere de Casserres. També vam poder conèixer personalment i escoltar les explicacions *in situ* de Ramon Cirera i Salvans, impulsor directe de les obres de restauració de la capella de Sant Martí Xic, a Voltregà.

De fons, cal destacar en tot moment la labor de suport en tots sentits exercida pel Consistori de Sant Vicenç de Torelló, posant al nostre abast tots els mitjans per a fer més llúida la tasca.

També hi va haver algun acte fora de les caminades. Enguany es va trobar adient dedicar l'atenció a la figura del veterà consoci torellonenc Ramon Vinyeta, el qual ens va oferir una projecció a la sala d'actes del Centre de les seves esperades diapositives sobre els contorns de la Plana. Precisament a la seva persona, que mereix un lloc especial per la seva constant obra divulgadora de l'excursionisme, sempre enriquida amb la suggestiva imatge, de la qual és un mestre, se li va retre un petit homenatge el dia de la cloenda.

Per si de cas em deixo fora de co-

mentari alguna cosa interessant, m'agradaria recollir-la tot fent un repàs del programa tal com va ser executat.

PRESENTACIÓ DEL CICLE AL CENTRE (17 d'octubre de 1991)

El president del Centre, Josep Maria Sala i Albareda, fa la presentació del cicle a la sala d'actes del Centre. Els vocals fan uns breus comentaris i, tot seguit, es projecta una selecció de diapositives de pobles i indrets de la plana de Vic originals d'Anna Borbonet.

PRESENTACIÓ DEL CICLE A SANT VICENÇ (19 d'octubre)

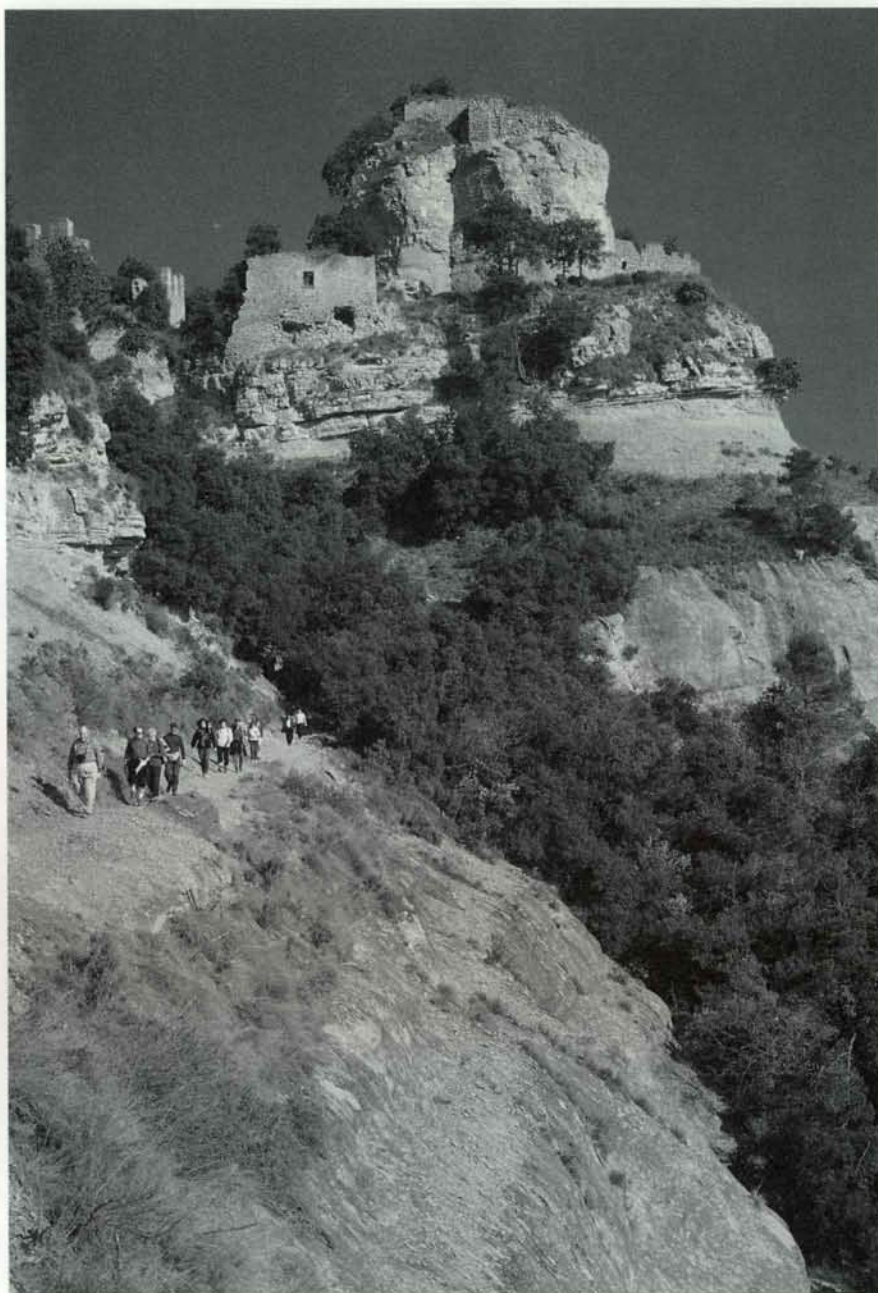
La presentació del cicle es trasllada ara a Sant Vicenç de Torelló. A la sala d'exposicions de l'Ajuntament, el company Francesc Beato, per part del Centre Excursionista de Catalunya, es presenta als assistents i fa una breu exposició de l'esperit i l'organització que fonamenten els cicles d'excursions que es van fent a la Secció de Muntanya del Centre. A continuació, s'amenitza la vesprada amb una projecció de diapositives amb el títol de «La plana de Vic a principis de segle», interessants documents antics extrets de l'Arxiu Fotogràfic i de l'Estudi de la Masia Catalana, del Centre. S'acaba amb un tast de pastes i cava ofert per l'Ajuntament de Sant Vicenç.

SERRA DE BELLMUNT (20 d'octubre de 1991)

En aquesta primera excursió, sortim de Sant Pere de Torelló per a recórrer la màxima llargada de la serra pel camí de font de Xeca, el serrat dels Cristians Vells, el coll de Passafarina, el santuari de Bellmunt, la carena de Serragrenyada, el collet de les Gargantes i la vall de Saderra, per a acabar a l'hostal de Bajalou, del terme d'Orís.

SANT SALVADOR I SERRA DE SOBREMUNT (10 de novembre de 1991)

En la segona excursió, des de Bajalou, avancem per la baga d'Angelats fins a trobar el camí d'Orís que va al mas Vilanova, que és per on pugem al cim de Sant Salvador de Bellver. Des-

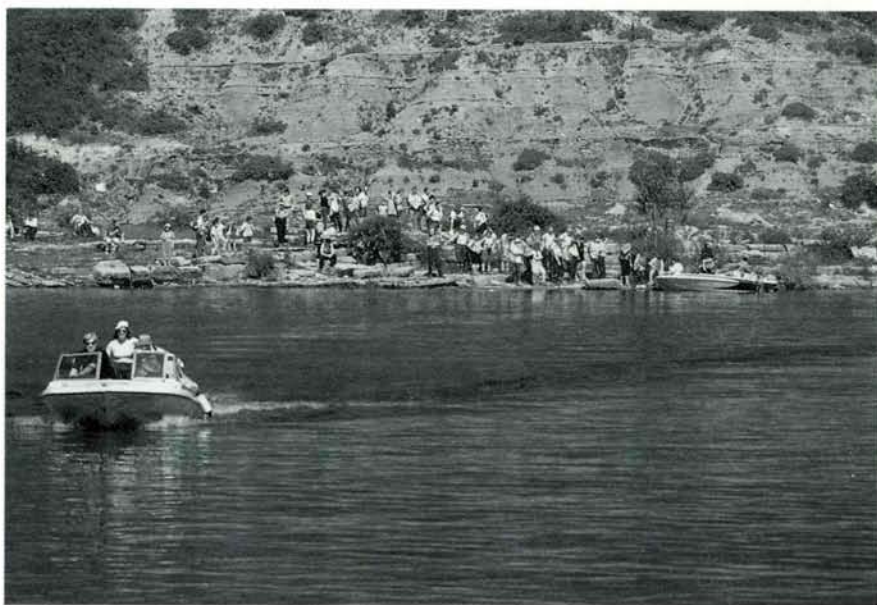
prés, salvant el sot de la riera de Talamanca o Montorro en el cap de la vall, emprenem la serra de Sobremunt, di-nem a l'ermita de Santa Llúcia i continuem fins a l'extrem de la serra de Voltregà, on trobem l'escaient escenari de l'ermiteta de Sant Martí Xic i el morrot del castell de Voltregà, de magnífic panorama. Res millor per a acabar la tarda en aquest entorn que l'oportuna visita de Ramon Cirera i Salvans, de Sant Hipòlit de Voltregà, promotor de les obres de restauració de l'ermita romànica i autor de les talles artístiques del seu interior, perquè ens n'obris les portes i ens en donés una

*Baixant del castell de Centelles a Sant Martí (cinquena excursió).
Foto: Mateu Espinal.*

amena i entusiasta explicació. Després, la baixada pel grau del Clos i l'acabament de l'excursió al mas Gallissants, de Santa Cecília de Voltregà.

SERRES DE PONENT (1 de desembre de 1991)

Aquesta tercera excursió ha resultat memorable quant a mal temps; des del primer moment fins que va acabar no

Travessant el pantà de Sau, amb barca, durant la vuitena excursió.

Foto: Mateu Espinal.

va deixar de ploure i, si ho va fer en algun moment, feia vent o totes dues coses alhora. Em fa gràcia recordar que el company Francesc Beato va dir-me al final: «Si no hem suspès avui aquesta excursió, ja no tenim cap motiu meteorològic per a suspendre'n cap». L'itinerari es va iniciar amb la pujada a l'ermita de Santa Perpètua i continuà cap a Sant Bartomeu del Grau, la collada del Coll, la serra del Portell, la creu de Gurb i Sant Joan del Galí.

SANT SEBASTIÀ I MUNTANYOLA (19 de gener de 1992)

Aquesta és una bona excursió per a conèixer els alts serrats ponentins de la Plana i combina la pujada a l'ermita de Sant Sebastià amb el seguiment de la serra de la Tallada. L'itinerari és: Sant Joan del Galí, Sant Sebastià, Santa Eulàlia de Riuprimer, la creu de la Miranda, Muntanyola, Sant Cugat de Gavadons i Collsuspina.

El dia es caracteritza pel total domini de les boires altes. Per ara no comptem gaire amb el favor meteorològic, que ens va prohibint de gaudir de les millors vistes panoràmiques occidentals de la Plana, que arriben a un espectacle especial quan s'hi afegeix la

inversió tèrmica o «mar de boira», típica d'aquesta estació de l'any en un dels indrets més adients per a comprovar-ho.

CONFERÈNCIA AMB DIAPOSITIVES DE RAMON VINYETA (30 de gener de 1992)

És aquest dijous al vespre, a la sala d'actes del Centre, que Ramon Vinyeta ens mena en el seu passeig particular per la plana de Vic, immergint-nos en el colorit i transportant-nos als més encertats racons dels volts de la Plana, fent-hi destacar amb contundència els salts d'aigua de Collsacabra.

COLLSUSPINA I CINGLES DE BERTÍ (5 de febrer de 1992)

En la cinquena excursió, anem de Collsuspina a Aiguafreda passant pels vessants orientals del coster de Puigsagordi, Morro de Porc, mas de la Rovira dels Cerdans, castell de Centelles i Sant Martí de Centelles, on dinem. En aquest indret toquem l'extrem més al sud de la nostra volta i ens trobem també a la meitat del nostre cicle d'excursions. A la tarda, a la gran masia del Cerdà de la Garga i pel grau del Cerdà, descendim al poble d'Aiguafreda. Excursió variada i, per tant, alegre.

EL MONTSENY (6 de març de 1992)

No podia faltar trobar al nostre pas el gran Montseny, oferidor de tantes

possibilitats. Tantes, que nosaltres aquest dia dividim la colla en dos grups; un d'ells farà un itinerari més llarg, que, des de Collformic puja al Matagalls i baixa cap al santuari de Sant Segimon, on es troba amb l'altre grup, que, pel calm dels Cent Sous hi ha anat directament per fer conjuntament la parada per a dinar.

L'excursió des d'Aiguafreda és la següent: molí de l'Avencó, Sant Cebrià de la Móra, pla del Bassau, Collformic, Sant Andreu de la Castanya - Matagalls - Sant Segimon, o bé calm dels Cent Sous - Sant Segimon, l'Erola, la Sala i molí de la Barita (Viladrau).

LES PRE-GUILLERIES (7 d'abril de 1992)

Si hem de tornar cap al nord, aquest és un bon itinerari per a fer-ho. Sortim prop de la masia d'Espinella, on ens aturem a fer-hi una merescuda visita exterior; després, pel Vilar del Bosc, anem cap a Puig-l'agulla, coll de Romegats, castell de Sant Llorenç del Munt, salt de la Minyona i masia dels Munts, on dinem; a continuació, avancem per dalt la serra cap a Santa Margarida d'Ardola i acabem al parador de Sau.

Excursió ideal per a estudiar de ple la zona de transició de la Plana a les Guilleries a frec de les seves cingleres plenes de color.

COLLSACABRA, I (10 de maig de 1992)

Aquesta vuitena excursió segueix un capriciós itinerari. Ja que som al parador de Sau, anem a visitar l'antic monestir de Sant Pere de Casserres; després, baixem el redreçat pendent sobre el mas arruïnat de Pujalt, vora l'aigua del pantà. En aquest punt, en una maniobra de tres barques de motor és travessada la gent (133 persones en un total d'uns set viatges) fins a la riba oposada. Per a fer això va ser fonamental poder concertar la col·laboració d'unes persones del Club Nàutic Vic-Sau, que es van prestar a fer-ho desinteressadament.

Continuem tot remuntant fins al mas del Baucells i ens dirigim cap a la Feu i la Sarment per a arribar al mas el Noguer de Tavertet a l'hora del dinar. Després visitem el penyal de l'Abeia enmig de l'im-

VIDA DEL CENTRE

pressionant sot de Balà i, pel mas la Perereda i els alts planells del Sunyer, arribem al poble de Cantonigròs.

COLLSACABRA, 2

(31 de maig de 1992)

La segona versió de Collsacabra queda ben reblada amb el que resulta una esplèndida excursió: les muntanyes d'Aiats, Cabrera i els Llancers, exposant al màxim la seva frescor forestal afavorida per una anyada força humida fins al moment. Per a anar de Cantonigròs a la collada de Bracons sortim del pont de la Rotllada i fem el cim d'Aiats, continuem vers el santuari de Cabrera, l'Osca, el pla del Prat i, baixant al port de la Faja, connectem amb la Creu del Rabadà, el coll del Pedró, la tossa dels Llancers i Costa Llisa, al capdamunt del bosc de la Grevolosa.

LA SERRA DE CURULL

(14 de juny de 1992)

Per ser el darrer itinerari del cicle, que acabarà amb un dinar de germanor i preveient un major nombre de persones, es programen dues excursions; la primera consistirà a fer nit el dissabte al refugi del Molí de Bracons, que ens reserva el Dinàmic Club, de Barcelona. El diumenge, comencem pujant al coll de Sant Bartomeu i continuem per la serra de Curull cap al puig de les Àligues, la vall de Salgueda, el molí del Salt de Salgueda, la Tosca, el mas la Coma, la Portella, la masia del Serrat, l'ermita de Sant Roc i Sant Pere de Torelló. Amb aquesta excursió es tanca completament el cercle en finalitzar als mateixos indrets per on vam sortir el 20 d'octubre passat.

La segona excursió s'organitza el mateix diumenge, surt de la collada de Bracons i segueix el mateix itinerari que l'anterior fins al puig de les Àligues, però després davalla cap a Collsaplana, el castell del Vilar i el mas Pi-grau, prop de Sant Pere de Torelló.

El guiatge d'aquesta excursió, el porta la gent de Sant Vicenç, amb Joan Roquet i Mercè Pérez al capdavant.

FESTA DE CLOENDA

Finalitzades les dues excursions al voltant de les dues de la tarda, ens des-

placem amb els autocars fins al poble de Sant Vicenç de Torelló, on celebrem el dinar de germanor a base d'una arrossada comunitària preparada pel consoci Sr. Esteve i el seu equip. En un principi, es tenia previst fer aquest dinar a l'aire lliure, a l'entorn de la masia el Viver, però la por de pluja ens fa rectificar a última hora i ens concentrem a l'edifici de l'Escola Pública Lloriana.

A la sobretaula, el president del Centre, Josep Maria Sala, enceta els actes amb unes paraules d'homenatge a la persona de Ramon Vinyeta i li lliura personalment una placa de testimoniatge. En les seves mostres d'agraïment, Ramon Vinyeta fa una exaltació dels valors que han unit sempre el moviment excursionista amb Catalunya.

L'alcalde de Sant Vicenç, Francesc X. Colomer, dona la benvinguda als assistents i reconeix la tasca que ha relacionat el poble amb el Centre Excursionista de Catalunya.

A continuació s'obre un espai lúdic ofert per l'Ajuntament, on tothom balla amb la gresca musical del conjunt «Els solistes de la Costa». Però encara no acaba aquí la cosa; la Coral del Centre ens té preparat un petit concert, que ofereix als assistents en l'interior de l'església parroquial de Sant Vicenç. Havent acabat, el Centre convida tothom a pastes de full i vi ranci en una taula preparada a la plaça de l'Església, moment en què l'Ajuntament lliura un petit obsequi de recordança d'aquests dies que hem passat junts. En el

comiat, no podia faltar el cant dels adéus, agafades les mans.

Més tard, en la quietud, dono una ullada a les muntanyes, les familiars muntanyes que, ben segur, a partir d'ara ja no veurem de la mateixa manera, començant per la Mercè i per mi. En aquestes muntanyes hem après cada dia una mica més i hem enfortit llaços d'amistat i compenetració.

Si d'alguna cosa ens podem felicitar, és d'haver tingut la sort de cara i la col·laboració de bons companys, al davant i a l'equip escombra, passant per tota l'ajuda anònima que sempre s'ha ofert, del favor que l'assistència massiva ens ha dispensat des del primer dia. En fi, davant de tot això i de la confiança que s'ha dipositat en nosaltres, el nostre missatge no pot ser altre que aquest: gràcies a tothom.

Organització del cicle d'excursions «Voltant la plana de Vic»: Secció de Muntanya del Centre Excursionista de Catalunya.

Coordinació i direcció: Josep Sellarès i Mercè Pérez.

Col·laboradors: Xavier Batista, Francesc Beato, Anna Borbonet, Enric Francès, Carles Julfo, Lúdia Martínez, Francesc Olivé, Ester Pedemonte, Arxiu Fotogràfic i Estudi de la Masia del Centre Excursionista de Catalunya, Joan Roquet, Veïns de Sant Vicenç de Torelló, Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló i Parròquia de Sant Vicenç de Torelló, Ramon Cirera, Amics de Sant Martí Xic (Sant Hipòlit de Voltregà) i Club Nàutic Vic-Sau.

Assistents a les excursions del cicle «Voltant la plana de Vic»

Excursions	Participants			
	Centre Excursionista de Catalunya	Sant Vicenç de Torelló	Vic	Totals
1ª	107	44		151
2ª	141	27		168
3ª	140	8		148
4ª	94	21		115
5ª	97	33		130
6ª	90	15		105
7ª	70	14		84
8ª	108	25		133
9ª	102	8	12	122
10ª	34	1		35
11ª	169	65	17	251
Totals	1.152	261	29	1.442

VIES D'ESCALADA

MONTSEC D'ESTALL (paret d'Aragó)

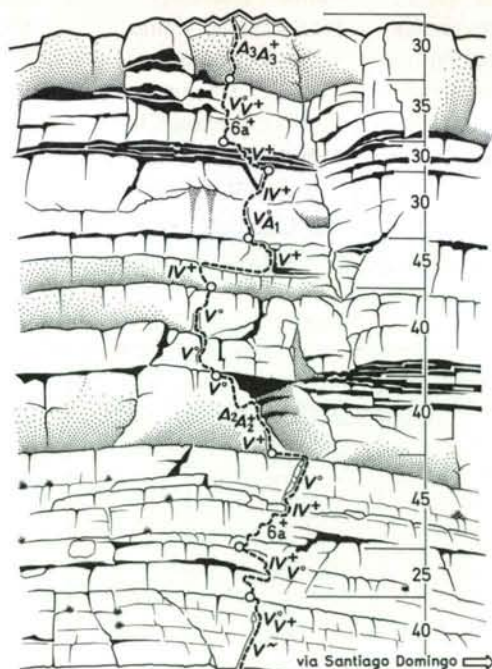
Via «Teixonera» (275 m, MD⁺, A₂), 1ª asc.: 5-IV-92, per Fernando del Pino i Antonio García Picazo. Material: 10 pitons variats, joc de tascons i friends.

MONTSEC D'ESTALL (paret d'Aragó)

Via «Integral Costa Brava» (500 m, ED, A₁), 1ª asc.: 18-V-91, per Xavier Fernández i Joaquín Olmo. Material: 8 pitons variats, joc de tascons i friends.

MONTSEC D'ESTALL (paret d'Aragó)

Via «Ràdio Pica» (360 m, ED⁻, A₃⁺), 1ª asc.: 14-IV-90, per Xavier Teixidó i Joan Samsó. Material: 16 pitons variats, joc de tascons i friends.

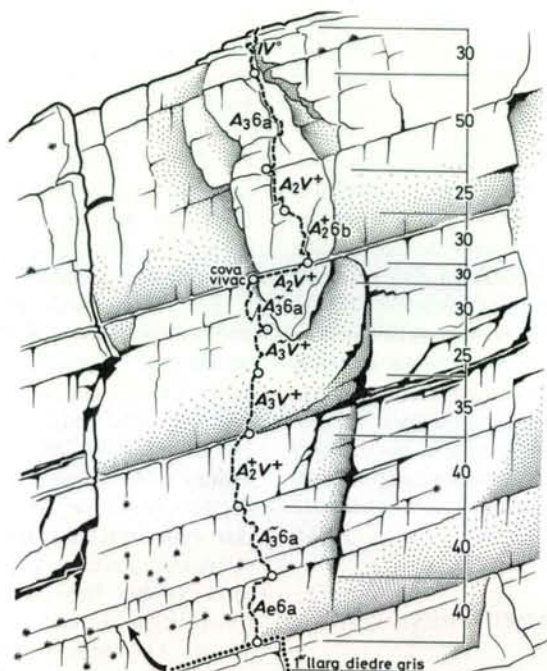
MONTSEC D'ESTALL (paret d'Aragó)

Via «Pilar Picazo» (200 m, MD⁺, A₂), 1ª asc.: 31-X-88, per Antonio García Picazo (sol). Material: 10 pitons variats, 1 ganxo i tascons.

VIES D'ESCALADA

MONTSEC D'ARES (paret de Catalunya)

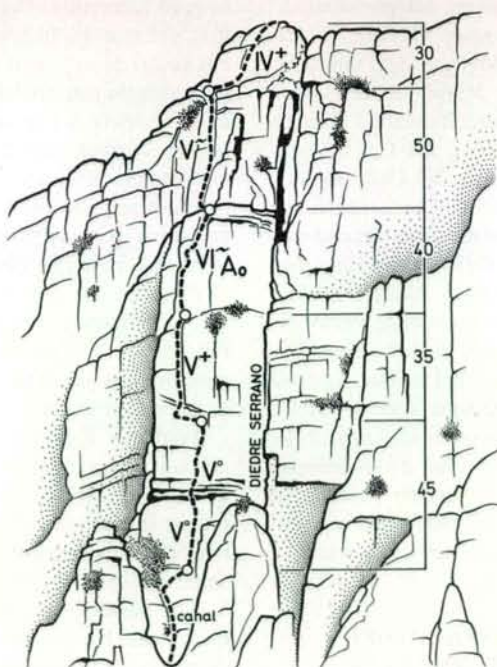
Via «Olmo-Picazo» (340 m, ED, A3),
1ª asc.: 15-IV-90, per Joaquín Olmo i Antonio García Picazo.
Material: 15 pitons variats, 5 ploms i joc de *friends*.

MONTSEC D'ARES (paret de Catalunya)

Via «Melodía Salvaje» (250 m, MD⁺, A₂),
1ª asc.: 23-IV-92, per Eduard Doria i Manuel López Guardia.
Material: 15 pitons variats i tascons grans.

MONTSEC D'ARES (paret de Catalunya)

Via «Cuentos del Viento» (200 m, MD⁺, A₀),
1ª asc.: , per J. Farreras i Ricardo Asensio. Material: 8 pitons
variats, joc de tascons i friends.

MONTSEC D'ARES (Puntals d'Àger)

Via «Esperó S.T.A.E.» (260 m, MD, A₁),
1ª asc.: 10-XI-91, per Armando Cobo i Ramon Samarra.
Material: 5 pitons, joc de tascons i *friends* mitjans.

CRÒNICA DEL CENTRE

EXPOSICIÓ D'AQUAREL·LES DE RAMON PUJOL I ALSINA

De l'1 al 15 d'octubre, la nostra entitat va presentar una exposició d'aquarel·les originals del qui fou consoci nostre, Ramon Pujol i Alsina, procedents d'una donació que ens va fer la seva vídua, Maria Antònia Buxadé, amb la intenció que l'import que s'obtingués de la venda fos destinat a millores dels nostres refugis.

La col·lecció exposada era composta d'obres ràpides i enèrgiques, tal com era ell, i de paisatges de muntanya, una temàtica que alternava amb la de les flors boscanes, en la qual era tan destre.

Les aquarel·les, totes elles ben reeixides, eren d'indrets de Catalunya, de petites viles, refugis, cascades, etc., un ventall pictòric que va recordar-nos l'inoblidable amic Pujol amb el quadern a la mà i el seu bagatge de pinzells.

El dia de la inauguració, el nostre president, Josep M. Sala, va pronunciar unes paraules encomiàstiques i alhora emotives sobre la trajectòria de l'excursionista Pujol i el seu vessant artístic, durant molts anys, fins i tot en tasques directives. Va agrair també a Maria Antònia Buxadé la delicadesa de la seva generositat.

Poc abans del termini de l'exposició, la majoria de les obres havien estat adquirides.

M. M.

LA FAMÍLIA DELS ARQUITECTES BASSEGODA

Amb aquest títol, el dia 15 d'octubre, l'arquitecte Joan Bassegoda i Nonell, titular de la càtedra Gaudí de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, va pronunciar una conferència. L'acte fou organitzat per l'entitat i particularment per la Secció de Ciències i Arts, que al mateix temps va coordinar una exposició sobre el mateix tema amb plànols, projectes, dibuixos, fotografies, etc., que va poder admirar-se fins a fi de mes.

L'obertura de l'acte i la presentació del conferenciant havien d'anar a càrrec del president de la Secció, Josep M. Garrut, el qual, havent de ser fora de la ciutat, preparà una nota, que llegí Joan Duran, representant de la junta de la Secció.

Joan Bassegoda, que no era la primera vegada que venia a casa nostra, va retenir l'atenció del públic assistent amb una conferència documentada i ben argumentada sobre els seus avantpassats mestres d'obres i arquitectes, els quals han deixat un bon reguitzell d'obres destacades d'arquitectura ciutadana al llarg d'un segle i mig: Pere (1815-1908), Joaquim (1854-1938), Pere Jordi (1892-1988), Bonaventura (1896-1987), un altre Bonaventura (1925) i Joan (1930).

Segons el conferenciant, la família Bassegoda procedeix del petit poblet de l'alta Garrotxa anomenat Bassegoda, conegut de tots els excursionistes que sovint han recorregut aquells indrets fronterers.

Abans, va continuar dient el conferenciant, els mateixos arquitectes creien que els seus dibuixos, projectes o l'esbós d'una idea no podien tenir un interès històric i molt menys divulgatiu. Avui l'obra tècnica és estimada com un tresor artístic i documental que cal preservar i mostrar, motiu pel qual s'ha fet l'exposició, representativa d'un arxiu particular que per sort no es va destruir.

El conferenciant va donar

molta importància a la càtedra Gaudí i ens invità a visitar-la, escola tècnica creda l'any 1956 i ubicada en el que fou residència d'estiu de la família Güell a l'avinguda de Pedralbes de Barcelona.

El parlament de Joan Bassegoda i Nonell va descabdellar-se en tot moment acompanyat d'anècdotes i records, que donaren a la vetllada una amenitat poc freqüent en els parlaments de persones procedents de professions tècniques. El que deliberadament va evitar és parlar de la seva vida professional i va demanar-ne disculpes. Va passar per alt aquesta parcel·la per ètica i tothom va acceptar la seva modestia.

M. M.

DINAR DE PRESIDENTS

El passat 21 d'octubre tingué lloc, en el nostre local social, el dinar de presidents d'entitats barcelonines, que des de fa temps i d'una manera rotativa, aplega al voltant d'una taula i en franca companyonia els presidents d'aquestes entitats. En aquesta ocasió assistiren a la convocatòria del president del Centre, Josep M. Sala, els presidents Molinas, del Foment del Treball; Negre, de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació; Lozoya, del Cercle Artístic; Reñaga, del Club de Polo; Santaulària i Ribera, antic i nou president del Club Natació Barcelona; Salvadó, del Reial Automòbil Club; Núñez, del Futbol Club Barcelona; Pardo, del Reial Club Esportiu Espanyol; d'Abadal, de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre; Cuatrecazas, del Cercle del Liceu, i Negra, coordinador de les trobades. Els que encara no coneixien el Centre quedaren gratament sorpresos del nostre local social.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE POBLES DE CATALUNYA

A la sala d'actes de la nostra entitat, el dia 21 d'octubre va tenir lloc la presentació del lli-

bre del nostre consoci Francesc Gurri, *Pobles de Catalunya*. L'obra ha estat editada per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat i en fou el presentador el bon amic de casa nostra, Frederic Roda, que amb la seva facilitat de paraula i erudició ens féu un recordatori, a tall d'introducció, de l'extensa varietat que existeix de llibres considerats de viatges, tant del nostre país com forans.

Ens féu esment d'autors prou coneguts, com J. Pla, J. Santamaria, J. Vallverdú, C. Bosch de la Trinxeria, J. Iglésies, Domènec Badia (Alf Bei) etc. Va prosseguir fent consideracions sobre el que cal entendre per viatge i que cal diferenciar segons el mitjà de transport —tren, avió, autocar—, transports moderns que han canviat el concepte que abans es tenia del viatge. El viatge viable és aquell que s'inicia amb esperit profitós i no condicionat a un programa preestablert d'agència, que generalment és un transport de persones que tindran solament una aproximació limitada a la realitat amb tot allò que hauran vist.

La millor manera de viatjar és tenir antecedents del lloc on hom vol anar. El llibre que avui ens ocupa és un recull de viatges a determinats pobles de Catalunya, triats a l'atzar i, una vegada situat en aquella contrada, l'autor, amb sensibilitat i aguda observació, ens traspasa les seves personalíssimes impressions, cosa que converteix el llibre en una guia plena de valors humans i tocs geogràfics, històrics i populars, demostrant-nos que el paisatge no és tan sols geologia.

Frederic Roda fou molt aplaudit, potser l'única manera que tenia l'auditori per a expressar-li la satisfacció que sentien per una presentació tan amena.

Tot seguit parlà Francesc Gurri, que féu un breu parlament esquitxat d'anècdotes singulars i amb la seva jocositat habitual. Va assegurar-nos que si el llibre podia tenir algun mèrit, calia donar-lo als veïns dels pobles visitats, modesta apre-

ciació que nosaltres no compartim del tot, ja que el llibre conté molt de la seva collita. La manera d'expressar-se de l'amic Gurri és tan característica que encara que el seu nom no figurés a la capçalera, sabríem que era d'ell, i això no és cap misteri. Si donem un cop d'ull a la contraportada del llibre, llegirem: «Amb un puntet de bon humor i unes gotes d'ironia, traça una breu i amable imatge d'una colla de pobles de Catalunya». Efectivament, el llibre relata el viatge a 38 pobles del nostre país, amb tots aquells detalls indispensables per a despertar l'interès del lector, especialment dels que practiquen l'excursionisme amb delit d'instruir-se i voler sobretot conèixer Catalunya, quasi pam a pam. No és mal pensament deixar-nos portar de la mà de Francesc Gurri «a la menuda», o sigui, a mesura humana, com diu el pròleg. Cada viatge porta el seu petit plànol orientador i la corresponent fotografia.

Presidiren la vetllada Josep M. Sala i Albareda i el representant de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Jordi Úbeda, que tingueren també paraules d'agraïment mutu i, al mateix temps, per a l'autor, el conferenciant i el públic assistent. A la sortida, hom podia comprar el llibre i, si algú el vol consultar, pot fer-ho a la nostra biblioteca.

M. M.

HOMENATGE A MOSSÈN GAIETÀ PEDRALS

Entre els diferents actes commemoratius del 50è aniversari de la fundació del Centre Acadèmic d'Escalada (CADE), tingué una especial significació l'homenatge a mossèn Gaietà Pedrals, de vuitanta-tres anys d'edat, el qual fou rector de Saldes entre 1939 i 1966, i actualment viu retirat al seu domicili de Bagà.

El dia 7 de novembre de 1992 es reuniren al seu entorn i de la seva cunyada Mercè Pujols, Josep M. Sala, president del Centre i soci honorari del

Mn. Gaietà Pedrals amb Josep Piqué i Adelina Carreté, en l'homenatge que li féu el Centre.

CADE, amb la seva muller, Mariona Serra; Josep M. Gallach, vice-president del Centre; els ex-presidents del CADE Josep Piqué, Sebastià Benedé i Jordi Papió, amb les respectives mullers, Carme Romeu, Rosa Galceran i Maite Papió; i altres membres del CADE: Maria Antònia Simó, Núria Ferrera, l'esmentada Carme Romeu, Antoni Niemann, Agustí Jolis (soci honorari), Adelina Carreté i Teresa Grané.

Josep Ponte, que no hi pogué assistir, s'adherí a l'acte amb una emotiva carta.

En aquesta reunió se li lliurà una placa en commemoració del 50è aniversari del CADE, en record de les vivències, l'estima i l'ajuda de mossèn Gaietà envers els escaladors de l'etapa més brillant i popular de l'escalada al Pedraforca.

Recordem que el 1951 fou guardonat amb la medalla de la Federació Espanyola, a suggerència dels escaladors catalans, que li lliurà el mateix president Julián Delgado Úbeda.

Mossèn Gaietà oferí una projecció del vídeo sobre el Pedraforca i del famós concert que se celebrà dalt de l'Enforcadura.

En el seu domicili guarda àlbums d'entranyables fotos de la seva època de rector de Saldes i en el seu cor guarda l'amor a uns excursionistes que obriren noves vies d'escalada per les parets del Pedraforca, i que després, a la rectoria, comentaven

amb ell l'aventura de l'escalada reeixida, i així ho feien constar en les pàgines del llibre que tenia en custòdia.

El record de mossèn Gaietà continua viu entre els escaladors del Pedraforca.

A. J. F.

CRÒNICA DEL MÓN EXCURSIONISTA

MEMÒRIA DELS JOCS D'ALBERTVILLE

Aquesta edició dels Jocs Olímpics d'Hivern es va dur a terme als Alps francesos, en el triangle format per Albertville, Les Saisies i Val d'Isère, del 8 al 23 de febrer de 1992, sota la denominació de Jocs Olímpics d'Albertville i de la Savoia.

Una característica d'aquests Jocs ha estat la gran dispersió de les seus on havien de tenir

lloc, com a conseqüència de la recerca, per part dels organitzadors, d'un equilibri polític entre els diferents centres turístics de la Savoia, que només es podia aconseguir amb moltes incomoditats per als atletes participants.

Aquests són els Jocs en què s'ha viscut menys l'esperit de la família olímpica, pel fet de no existir pràcticament la convivència entre els participants. A més, aquesta diversitat de seus i de llocs de celebració de proves ha comportat grans problemes logístics per a la coordinació normal dins dels equips, que no s'haurien plantejat pas si els Jocs s'haguessin celebrat en un sol lloc.

Dintre la delegació espanyola hi havia uns quants catalans: Agustí Bou i Maqueda (cap de missió adjunt), Josep M. Buló, Daniel Brotons i Albert Viadé (metges), Jordi Pujol i Planella i Xavier Ubeira (de l'equip alpí masculí), Emma Bosch (de l'equip alpí femení), Jordi Ribó i Font, Carles Vicente i Miquel Comes, entrenador (de l'equip de fons), Martí Rafel i Gabriel Berdala, entrenador (de l'equip d'esquí artístic).

Els equips estaven allotjats en les viles olímpiques següents: a Brides les Bains, el cap de missió, el cap de missió adjunt, el personal del COE, un metge i l'equip alpí femení; a Les Saisies, l'equip d'esquí de fons i un metge; a La Plagne, l'equip de luge; a Tignes, l'equip d'esquí artístic; i a la Val d'Isère, un metge i l'equip alpí masculí. Durant els dies de l'eslàlom, l'equip alpí masculí i el metge s'instal·laren en un apartament a Les Menuires.

Aquesta dispersió de viles olímpiques ha estat un dels aspectes més negatius dels Jocs, ja que ha anul·lat l'esperit olímpic que comporta la convivència de tots els atletes en un mateix lloc, alhora que ha provocat greuges comparatius importants pel fet de ser molt diferent el tracte rebut i la qualitat del menjar d'una vila a l'altra.

Aquesta circumstància s'ha vist agreujada pel fet de no haver-hi cap servei de comunica-

ció efectiva entre les viles, amb la qual cosa, quan s'havia de localitzar algú urgentment, es creava un autèntic problema. A més, el menjar, pel que fa a la composició i varietat, no ha estat a l'altura dels requisits dietètics exigits actualment en l'alta competició.

Les competicions en què participaren els atletes espanyols es van celebrar en els llocs següents: a Val d'Isère, descens, supergegant, gegant i combinada masculina; a La Plagne, luge; a Les Saisies, esquí de fons; a Meribel, esquí alpí femení; a Les Menuires, eslàlom masculí; i a Tignes, esquí artístic.

En aquest cas també s'ha presentat el mateix problema que amb les viles olímpiques, perquè, a vegades, les distàncies des del lloc de residència eren molt grans, i això va provocar que alguns equips s'estimessin més instal·lar-se en hotels i no a les viles olímpiques.

Dels resultats aconseguits, cal destacar la medalla de bronze de Blanca Fernández Ochoa, que clou brillantment una gran carrera esportiva, en la qual la fortuna no li ha somrigut en els Jocs Olímpics. També és destacable l'actuació de Raquel Gutiérrez, octava classificada en ballet, esport de demostració. Pel que fa a la resta dels resultats, gairebé tots els atletes es classificaren en el primer terç de cada competició, fet que s'ajusta a les previsions que hi havia des d'abans dels Jocs, i es poden considerar molt satisfactoris, ja que, a part la medalla aconseguida, comporten un progrés important respecte a les classificacions obtingudes en altres edicions dels Jocs d'Hivern. La impressió general d'aquests Jocs ha estat la gran dispersió dels llocs on se celebraven. Aquesta circumstància, fruit d'una decisió política, ha perjudicat greument l'esperit olímpic i els interessos dels atletes, i ha fet pràcticament nul·la la convivència de les viles olímpiques que s'havia produït en altres Jocs i que recentment hem pogut constatar a Barcelona. Amb aquesta afirmació no

pretenem desqualificar globalment l'organització dels Jocs, que en els altres aspectes va ser excel·lent, sinó extreure'n una lliçó que serveixi per a evitar que aquestes circumstàncies es repeteixin en futures edicions. Sobretot, cal evitar la dispersió de seus i de viles olímpiques, que no beneficia en res l'espectacle i la marxa dels Jocs i que, tal com s'ha demostrat a Albertville, no implica tampoc més benefici econòmic. Pel que es refereix als aspectes positius, hem de destacar la cerimònia d'obertura, d'una gran bellesa plàstica, i també la perfecta preparació de les pistes en uns dies en què el temps va ser molt advers i, doncs, era molt difícil mantenir les pistes en bones condicions.

Agustí Bou i Maqueda

TROBADA PIRINENCA AL REFUGI D'AMITGES

Convocada pel SEATM (Service d'Études et Aménagement Touristique de la Montagne), delegació dels Pirineus amb seu a Tolosa, tingué lloc el passat 29 d'octubre una trobada entre dirigents francesos, catalans i aragonesos d'associacions relacionades amb la muntanya.

La trobada es féu al nostre refugi d'Amitges i serví per a un intercanvi d'impressions sobre construcció de refugis i els problemes de finançament que comporta; depuració d'aigües, energia i telecomunicacions, i sobre els diferents tipus de contracte amb els guardes, per a una millor gestió dels refugis.

L'assistència fou molt nombrosa, sobretot per part dels francesos, amb Michel Rouffet, responsable del SEATM, el Sr. Velut, del CAF de Tarbes, i el Sr. Clavierie, responsable nacional dels refugis del CAF; representants del parc nacional dels Pirineus; de diferents associacions professionals de promoció d'activitats muntanyenques i de les que treballen per obtenir la declaració de parc natural

regional de la Cerdanya-Confent; la Sra. Sabine de Boissieux, arquitecte, i alguns alcaldes de poblacions pirinenques franceses. Per part catalana hi participà el president del Centre, Josep M. Sala, acompanyat per Francesc Kirchner, de la Comissió de protecció de la natura del Centre, Jordi Embodas i Josep Noya, vice-president i responsable de refugis de la FECC; el Sr. Isus, alcalde d'Espot; el Sr. Coma, del parc nacional d'Aiguestortes i de Sant Maurici, i els guardes dels refugis de Saboredo, la Restanca, Colomers, Estany Llong i els nostres del refugi d'Amitges.

Per part aragonesa hi assistí el nostre amic Modesto Pascau, president de la comissió de refugis de la FAM, que portava, també, la representació de la FEM.

Malgrat el dia emboirat i plujós i la molta neu que hi havia, la trobada fou profitosa i tothom quedà ben impressionat del refugi d'Amitges, i, per part francesa, molt admirats del bon funcionament i la coordinació entre els diferents refugis del nostre Pallars. A mitja tarda, després del dinar, tothom emprugué el retorn al seu punt d'origen.

J. M. S. A.

IV COPA CATALANA DE RAL·LIS D'ALTA MUNTANYA

CL	Cognoms i nom	Entitat	AEM	CEA	CPA	CEC	Total punts
1	Barril, Joan Antoni	UEC Gràcia	8.25	16	14	16	54.25
2	Aragonès, Josep	UEC Sants	8.25	16	14	16	54.25
3	Martínez Balgañón, Pedro	CEC	9.75	13	12	11	45.75
4	Cruz, Daniel	F. Martinenc	7.50	14	11	13	45.50
4	Sedeño Campos, Josep	F. Martinenc	7.50	14	11	13	45.50
6	Mestre Tey, Jaume	CEC	10.50	10	12	11	43.50
7	Martín Rodríguez, José	GR Muntanya	12.00	—	14	14	40.00
7	Castellet Llerena, Marc	CEC	9.00	12	9	10	40.00
7	Rius, Raimon	Polícia Local	12.00	—	14	14	40.00
10	Sabadell Simó, Marc	CEC	3.00	11	13	12	39.00
11	Amorós, Joan Lluís	CEC	5.25	9	10	12	36.25
12	Cervera Portillo, Richard	CE Badalona	6.75	7	7	9	29.75
13	Grau, Antoni	CEC	9.00	—	9	10	28.00
14	Vendrell Martínez, Joan M.	CEC	6.00	8	13	—	27.00
15	Bonet, Pere	CEC	9.75	—	16	—	25.75
16	Abad, Marc	CEC	5.25	9	10	—	24.25
17	Ogaya Jiménez, Andreu	UEC Horta	4.50	5	6	6	21.50
17	Ogaya Inurrigarro, Romà	UEC Horta	4.50	5	6	6	21.50
19	Moll Corbella, Xavier	CEC	10.50	10	—	—	20.50
19	Romero Lorente, Julio	AE Muntanya	4.50	1	8	7	20.50
21	Willius, Úrsula	CEC	4.50	6	5	4	19.50
22	Rodríguez Ribas, Daniel	CEC	6.00	8	4	—	18.00
23	López Batalla, Sergi	CEC	—	—	16	—	16.00
24	Canals, Paris	CE Badalona	6.75	—	—	9	15.75
25	Larrieu Michaud, Teresa	CEC	4.50	6	5	—	15.50
26	Xurigué, Francesc	CE Badalona	—	7	7	1	15.00
27	Tort Figa, David	CEC	3.00	11	—	—	14.00
28	Lorca, José Luis	UEC Terrassa	—	13	—	—	13.00
29	Muzas Francisco, Carme	CEC	4.50	1	2	5	12.50
30	Abram Torrent, Oriol	CEC	—	12	—	—	12.00
31	Rallo Andrés, Isabel	CEC	4.50	—	2	5	11.50
32	Junyent, Raimon	UEC Cornellà	—	—	—	8	8.00
32	Sánchez, Vicenç	UEC	—	—	—	8	8.00
34	Bernadas, Jordi	AE Muntanya	—	—	—	7	7.00
35	Calvo Mota, Ismael	CE Badalona	2.25	4	0	—	6.25
35	Sobre, Josep	CE Badalona	2.25	4	0	—	6.25
37	Hita, David	UESMAP	6.00	—	0	—	6.00
37	Garcia, Oriol	UESMAP	6.00	—	0	—	6.00
39	Mengual Borràs, Octavi	AE Muntanya	4.50	—	—	—	4.50
39	Povill, Núria	CEC	1.50	3	0	0	4.50
41	Juncosa, Joan	CE Mollet	—	—	—	4	4.00
42	Izquierdo Clemente, Josep R.	CE Gràcia	3.75	—	—	—	3.75
42	Ribes, Joan	—	3.75	—	—	—	3.75
42	De la Torre, Pau	—	3.75	—	—	—	3.75
42	Garcia, Joan	—	3.75	—	—	—	3.75
42	Reverter, Teresa	CEC	0.75	—	3	—	3.75
42	Carrasco, Cristina	CEC	0.75	—	3	—	3.75

48	Ramon, Oriol	CEC	1.50	2	-	-	3.50
49	Montserrat, Aurora	CEC	-	3	0	0	3.00
49	Periago, Muntserriat	UEC	-	-	-	3	3.00
49	Massagué, Antoni	CEC	-	-	-	3	3.00
52	Canet Capeta, Jaume	CEC	-	-	-	2	2.00
52	Matías Riu, Jordi	CEC	-	-	-	2	2.00
52	Carrasco, Sergi	CEC	0.00	2	-	-	2.00
55	Godet, Joan	CEC	-	-	1	-	1.00
55	Pera, Joan	CE Badalona	-	-	-	1	1.00
57	Garcia, Joan	CEC	-	-	-	0	0.00
57	Pujol Puig, Albert	CEC	-	-	0	0	0.00
57	Inurriagarro Carrera, Muntserriat	UEC Horta	-	-	0	0	0.00
57	Boldú Guillaumet, Jaume	CE Àliga	-	-	-	0	0.00
57	Pérez Flores, Manel	CM Sant Cugat	-	-	-	0	0.00
57	Miró Fornons, Josep	CM Sant Cugat	-	-	-	0	0.00
57	Domènech Mir, Manel	CEC	-	-	-	0	0.00
57	Puigcerver Hieronimi, Marc	CEC	-	-	-	0	0.00
57	Martínez Mindeguia, José Luis	CEC	-	-	0	0	0.00
57	Batista Marauri, Xavier	CEC	-	-	-	0	0.00
57	Ruiz Bleda, Emigdio	AE Muntanya	0.00	-	-	-	0.00
57	Montero Vilanova, Carles	AE Muntanya	0.00	-	-	-	0.00
57	Lago Domínguez, Néstor	AE Muntanya	0.00	-	-	-	0.00
57	Tejedor Pantoja, Antonio	CE Àliga	-	-	0	-	0.00
57	Pagès Beser, Eduard	AE Muntanya	0.00	-	0	-	0.00
57	Segura Espallargas, Josep	AE Muntanya	0.00	-	0	-	0.00
57	Durich Villaldi, Armand	AE Muntanya	0.00	-	-	-	0.00
57	Hidalgo, José	CE Àliga	-	-	0	-	0.00
57	Parra Gómez, Cristina	CE Àliga	-	-	0	-	0.00
57	Gisbert, Antoni	CEC	-	-	0	-	0.00
57	Torres, Josep	CEC	-	-	0	-	0.00
57	Vidal Sanz, Joan Manuel	CEC	-	-	0	0	0.00
57	Bas Borràs, Gabriel	CEC	-	-	-	0	0.00
57	Muñoz Castro, Rafael	CE Àliga	-	-	-	0	0.00
57	Mayol, Ricard		0.00	-	-	-	0.00
57	López, Carles		0.00	-	-	-	0.00
57	Galardo, Josep Ll.		0.00	-	-	-	0.00
57	Jiménez, Pep Manel		0.00	-	-	-	0.00
57	Malivent, Joan C.		0.00	-	-	-	0.00
57	Poste, Roger		-	-	0	-	0.00
57	Serra, Oleguer		-	-	0	-	0.00
57	Vidal, Jordi	UESMAP	-	-	0	-	0.00
57	Ponsa, Àurea	CP Andorra	-	-	0	-	0.00
57	Corbella, J. Maria		-	-	0	-	0.00
57	Garcia, Esther		-	-	0	-	0.00
57	Mir, Remei	UEC	-	-	-	0	0.00
57	Casas, Núria	CEC	-	-	-	0	0.00

IV COPA CATALANA DE RAL·LIS D'ALTA MUNTANYA

1r premi			
Joan Antoni Barril	UEC Gràcia	54.25	
Josep Aragonès	UEC Sants	54.25	
2n premi			
Pedro Martínez Balgashón	CEC	45.75	
3r premi			
Daniel Cruz	F. Martinenc	45.50	
Josep Sedeño Campos	F. Martinenc	45.50	
1r premi femení			
Úrsula Willius	CEC	19.50	
4t premi			
Jaume Mestre Tey	CEC	43.50	
José Martín Rodríguez	GR Muntanya	40.00	
Marc Castellet Llerena	CEC	40.00	
Raimon Rius	Polícia Local	40.00	
Marc Sabadell Simó	CEC	39.00	
Joan Lluís Amorós	CEC	36.25	
Richard Cervera Portillo	CE Badalona	29.75	
Antoni Grau	CEC	28.00	
Joan M. Vendrell Martínez	CEC	27.00	
Premi al participant més jove			
Marc Castellet Llerena	CEC	40.00	
Premi a l'entitat millor classificada			
Centre Excursionista de Catalunya			

CRÒNICA ALPINÍSTICA

a cura d'Albert Castellet

A partir d'avui tornem a incloure en cada revista MUNTANYA la *Crònica alpinística*, com ja s'havia fet anys enrere. L'objectiu d'aquesta crònica és donar una visió general de les activitats més destacables que s'han dut a terme durant els últims temps en el món de la muntanya. Es dedicarà una especial atenció a les activitats fetes per catalans tant a Catalunya com a la resta del món i, en concret, a les efectuades per membres del Centre Excursionista de Catalunya.

HIMÀLAIA NEPAL - TIBET

El postmonsó del 1992 s'ha caracteritzat per un avanç del bon temps. Després d'un monso relativament suau, el 16 de setembre s'acabaren les pluges i començà un període de temps molt bo, amb vents forts i temperatures molt baixes. Això contribuï a l'èxit de moltes expedicions a cims de vuit mil metres.

Cal destacar l'èxit femení a l'Himàlaia, amb sis dones espanyoles que aconseguiren un vuit mil. Fins ara tan sols havien arribat a un vuit mil les consòcies Mònica Verge i Magda Nos. Aquesta última aconseguí aquest any el seu segon vuit mil.

Everest (8.848 m)

Aquest és l'últim any que es donen permisos lliurement a l'Everest. A partir de l'any que ve, el govern nepalès ha establert que només podrà haver-hi una expedició per cada via, que haurà de pagar 10.000 \$ (un milió de pessetes) per persona. Aquesta mesura s'ha adoptat

per causa de la degradació que sofreix aquella zona per l'excés de nombre d'alpinistes que intenten l'Everest.

Vuit expedicions han intentat aquesta tardor el cim més alt del món per la via normal, entre les quals una d'espanyola. Els primers a assolir el cim foren els espanyols Pitxi Eguillor i Patxi Fernández el 25 de setembre, els quals equiparen l'esglaó Hillary i hagueren de fer un bivac en el descens a 8.700 metres. El mateix dia pujaren també els germans Félix (25) i Alberto Iñurrategui (23) sense oxigen. Alberto es converteix així en l'alpinista més jove que arriba a l'Everest sense oxigen. Vuit alpinistes espanyols arribaren al cim, entre ells Josu Bereciartúa, que havia pujat al Cho Oyu pocs dies abans, i l'alpinista català Juan Tomás Gutiérrez.

Cim central del Xixapangma (8.008 m)

Gran èxit en aquest cim, tant per la via normal com per la cara sud.

Per la via normal, vessant nord, arriben al cim el 27 de setembre Magda Nos (45) amb el xerpa Ang Phuri (el mateix que l'acompanyà al Cho Oyu l'any 1989), Rafael Fuentes (34) i Toni Bericat (43), de Sabadell, amb Saila Tamang i Toni Vives amb les granadines Amparo Ortega (33) i Inmaculada Fernández (44). Després del camp base avançat, instal·laren tres camps més, l'últim d'ells vora 7.400 metres. Les principals dificultats amb què es trobaren foren el fort vent, el fred i la neu fonda en els últims trams.

Pel vessant sud, l'expedició UPC-Xixa'92, formada per vuit membres del Centre Excursionista de Catalunya, aconseguia la primera repetició de la via suïssu-polonesa. Després d'una aclimatació per cims de la vora, durant la qual feren la segona ascensió a l'Ice Tooth (6.200 metres) i arribaren a 7.300 m al Pungpa Ri (7.445 m), el 25 de setembre instal·laren dues tendes a peu de paret, a 5.850 metres. El dia 27 escalaren el corredor d'entrada a la paret, vore-

Xixapangma, cara SW.
Foto: Albert Castellet.

jant el gran serac per la dreta i, després d'un llarg flanqueig, muntaren les tendes en l'únic replà de tota la paret, a 6.750 metres. El dia 28, després de passar tot el dia reposant, Ernest Bladé (25), Albert Castellet (24), Ferran Latorre (21) i Araceli Segarra (22) sortiren a les deu del vespre i, després d'escalar tota la nit, assoliren el cim a la una del migdia del 29 de setembre. Els dies 2, 3 i 4 d'octubre, Ricard Dalmau (25) i Xavier Lamas (29), Xavier González (30) i Pere Oller (24) que els havien de seguir, feren un atac per l'aresta SE, però es quedaren bloquejats a 7.600 metres per una barrera de seracs.

Cal remarcar la joventut d'aquesta expedició (menys de vint-cinc anys de mitjana), que realitzà l'ascensió sense prèvia preparació de la via i en el més pur estil alpinista, i situà la noia més jove de l'estat en un vuit mil.

Cho Oyu (8.201 m)

Aquest cim fou assolit per dues alpinistes basques (les primeres en un vuit mil), Amaia Aranzabal i Pilar Ganuza, juntament amb Josu Bereciartúa i José M. Artete. Joan Colet, d'una expedició catalana, també assolí el cim el 17 de setembre i el dia 29 arribaren Alfonso Ballano (de Navarra) i Juan Jiménez (aragonès). En total assoliren el cim més de trenta alpinistes. Les dures temperatures que hagueren de suportar provo-

caren congelacions a diversos alpinistes, que hagueren de ser hospitalitzats a Saragossa.

Annapurna

En un intent d'obertura d'una nova via a la cara sud de l'Annapurna, va morir Pierre Béghin, un dels millors alpinistes actuals. Després d'haver-se de retirar per sobre dels 7.000 metres, li va saltar l'ancoratge d'un ràpel i caigué al buit. El seu company, Christoffe Lafaille, aconseguí arribar a baix després d'un descens de quatre dies, en el qual es fracturà un braç. Pierre Béghin havia escalat cinc vuit mil, entre els quals destaca l'any passat el K2 per una nova via, junt amb Ch. Profit.

Ama Dablam (6.840 m)

Una expedició lleugera formada per vuit alpinistes, entre ells Lluis Giner, Manel de la Matta, Carles i Tomàs Bravo, escalà aquest cim per la via normal. Sis alpinistes aconseguiren el cim durant la segona quinzena d'octubre i Manel de la Matta el repetí per acompanyar Carles Bravo, que no tenia company. Ascensions ràpides amb bon temps i molt fred.

Thalay Sagar (6.904 m)

Els madrilenys Carlos Suárez i Alfonso Vizán van arribar a 6.450 m d'aquest difícil cim en un atac en estil alpinista per la paret nord, però es veieren obligats a retirar-se per les contínues allaus i caigudes de gel. També hagué de desistir una expedició guipuscoana que intentava repetir la via poloneso-noruega de l'aresta nord-est.

PAKISTAN Ogro (7.280 m)

Aquest espectacular cim del Karakoram fou l'objectiu de quatre catalans: Joan Amils (26), Toni Casas (25), Elies Coll (23) i Jordi Sunyer (29). Tenien previst fer la primera ascensió de la cara sud-est, que ja havia estat intentada en diverses ocasions. A mitjan juliol instal·laren el campament base a 4.400 m. En primer lloc hagueren de superar una cascada de seracs i un difícil corredor per arribar al peu de les dificultats rocoses, a 5.500 metres. Una hepatitis obligà Toni Casas i Jordi Sunyer a baixar. Els altres dos feren un atac que els mantingué tretze dies a la paret. A 6.500 m hagueren de renunciar pel mal temps, que els obligà a abandonar gran part del material en el descens.

ÍNDIA

L'activitat realitzada a l'Índia ha estat determinada aquest estiu pel mal temps, amb molta més neu de l'habitual. Un grup de quipuscoans intentaren el Kun sense èxit, mentre que una expedició comercial madrilenya, amb Fernando Cobo al capdavant, aconseguia el 17 de juliol el Nun (7.135 m).

LLIBRES I MAPES

PINZELLADES DE L'ALT PENEDES

Gener Aymamí i Domingo, col·lecció «Llibre de Motxilla», Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992.

El volum 43 de la col·lecció «Llibre de Motxilla» servirà d'una manera magnífica als qui, ja grans, no poden fer ca-

minades llargues o bé als qui sols disposen de massa poc temps per a esmerçar-hi una jornada sencera. L'Alt Penedès ofereix racons dignes de ser visitats i, en especial, mostres d'una vida passada, a voltes ben difícil de trobar, com poden ser ruïnes romanes, esglésies romàniques o castells que, ferits pel pas del temps, encara aguanten, orgullosos de la seva història.

Gener Aymamí ha sabut descriure aquests llocs, barreja de paisatges naturals i restes històriques, i com a colofó ens presenta la visita a la capital penedesenca, Vilafranca del Penedès, per fer-nos agafar ganes de distreure algun dia de lleure i arribar-nos a conèixer aquests tros de Catalunya, que més d'una vegada devem haver creuat a tota velocitat per l'autopista que el travessa.

J. M. S. A.

THE STATE OF THE WORLD'S MOUNTAINS. A GLOBAL REPORT

Edited by Peter B. Stone, Zed Books Ltd. London and New Jersey, 1992.

Visió general sobre l'estat actual del món de les muntanyes, estudiat en deu amplis capítols que apleguen el treball de diversos autors. Aquests capítols són els següents: 1) Cop d'ull i crida. Desenvolupament sostenible en àrees de munta-nya. 2) Muntanyes africanes i les terres altes. 3) Els Alps, un ecosistema en transformació. 4) L'Himàlaia; perspectives per a un desenvolupament obligat i sostingut. 5) Muntanyes: nord i sud. 6) Els Andes; geoeologia dels Andes. 7) Muntanyes de l'antiga Unió Soviètica: valor, diversitat, incertesa. 8) Els Apalatxes d'Amèrica del Nord: marginals enmig de l'abundància. 9) Àrees protegides de muntanya. 10) Canvi de clima a les muntanyes.

El llibre ve avalat pel president de la Confederació Suïssa i del rector de la Universitat de les Nacions Unides.

J. M. S. A.

esports **Duixans**

EQUIP ALPI

Esquís Fischer, fixacions
Tyrolia, bastons i muntatge.

22.950 ptes.

EQUIP ALPI EXPERT

Esquís, fixacions, bastons
i muntatge, des de:

27.250 ptes.

EQUIP MUNTANYA

Esquís Kastle, fixacions
Silvretta i muntatge.

39.950 ptes.

EQUIP FONS

Esquís, fixacions, botes,
bastons i muntatge, des de:

17.800 ptes.

Botes i materials per a Trekking.

Consell de Cent, 9. Hostafrancs. Tels. 432 22 19 - 431 45 90

**Material de lloguer,
esquís de pista i de muntanya.**

Es una publicació del

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Club Alpí Català

ANETO-MALADETA

PIRINEU ARAGONÈS

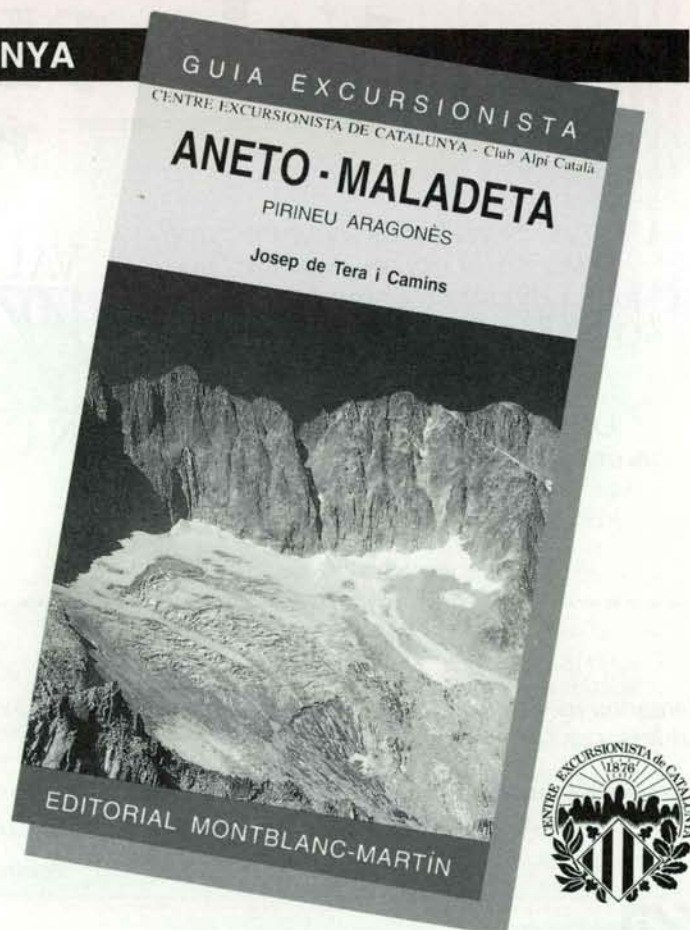
Josep de Tera i Camins

- Aquesta guia del massís de la Maladeta us ofereix un gran repertori de 180 itineraris, de diferents graus de dificultat, per a recórrer aquest massís del Pirineu, en el qual hi ha el cim més alt: l'Aneto.
- També hi trobareu una selecció de les millors escalades.
- Els itineraris d'aquesta guia es divideixen en dos grans apartats: els d'aproximació a indrets o a colls clau i els d'ascensió als cims. Es tracta d'una guia que us permetrà descobrir el massís de la Maladeta des de diferents indrets, especialment des del refugi de la Renclusa, del Centre Excursionista de Catalunya, situat al peu del massís.

EDITORIAL MONTBLANC-MARTÍN

c/. Nena Casas, 73-75 - 08017 Barcelona

Tel./Fax: (93) 204 43 97

UNA SETMANA D'ESQUÍ i MUNTANYA

VALL DE NÚRIA

A Vall de Núria tot és a punt perquè
descobriu que és possible "una
forma diferent d'entendre l'esquí":
la vall, l'accés, els professors-guies,
el confort, la seva gent...

Us oferim una setmana en plena
natura per combinar l'esquí de pista

amb l'esquí de muntanya,
el descans i el silenci amb
l'animació i les activitats, i
el confort i la gastronomia amb
l'esforç i l'aventura.

**Aquest hivern veniu a fer un esquí
diferent a Vall de Núria.**

Demaneu més informació trametent aquesta
butlleta, per correu o per fax, a:

Estació de Muntanya de Vall de Núria
17534 Queralbs (Ripollès). Fax (972) 72 90 15

Nom i cognoms _____

Edat _____

Domicili _____

C.P. Localitat _____

Telèfon, incloent-hi el prefix _____

Ferrocarrils de la Generalitat
de Catalunya

CERCLESPOORT

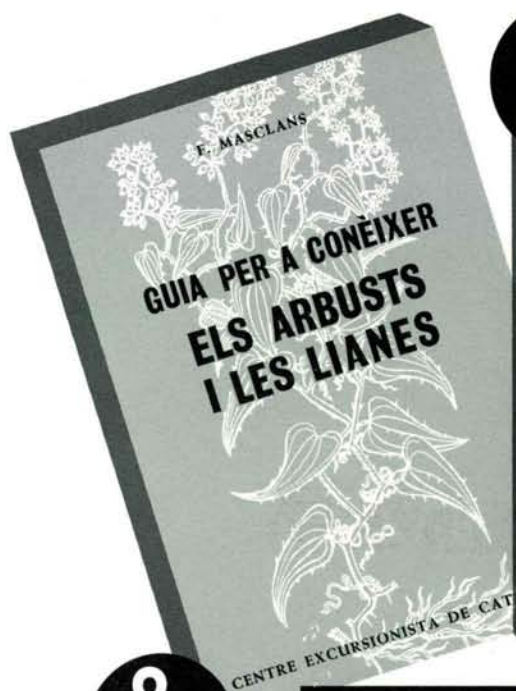
Sant Lluís, 44-48 (Torrent de les Flors)
Telèfon 219 36 48 - 08024 Barcelona

20 ANYS SELECCIONANT
EL MILLOR MATERIAL
PER A TU

**MUNTANYA - ESQUÍ NÒRDIC -
ESQUÍ ALPÍ**

LLOGUER DE MATERIAL D'ESQUÍ
TALLER DE REPARACIONS

Dues guies de camp per a conèixer l'apassionant món vegetal de Catalunya

8a
edició

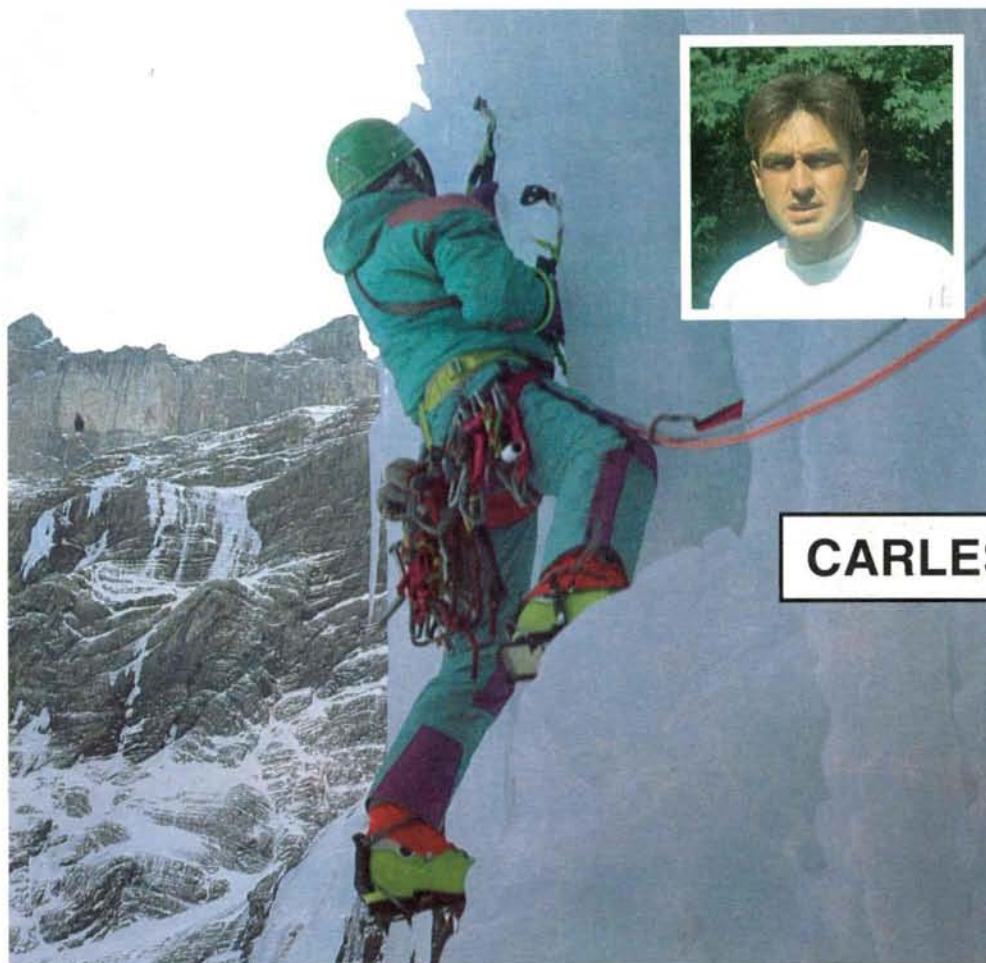
9a
edició

- Escrites amb un llenguatge precís i entenedor.
- Gran nombre d'il·lustracions d'acurada realització.
- Claus per a identificar tots els arbres, els arbusts i les lianes de Catalunya.
- Mapes de distribució de les espècies.
- Format: 125 x 185 mm, amb més de 250 pàgines cadascuna.

EDITORIAL MONTBLANC-MARTÍN
c/ Nena Casas, 73-75 - 08017 Barcelona
Tel./Fax (93) 204 43 97

Es una publicació del
CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
Club Alpí Català

ELLS JA HO SABEN, I TU?

CARLES VALLÈS

ANNA IBÁÑEZ

Sí, ells ja saben que una dieta completa i equilibrada és essencial per a aconseguir l'èxit en les competicions de més alt nivell. Sí, ells ja saben que Casa Santiveri fa més de cent anys que es dedica al món de la dietètica i està en contínua investigació per crear, desenvolupar i perfeccionar els seus productes dietètics i per això obté els màxims resultats.

Per aquest motiu, ells confien en Santiveri i consumeixen els seus productes; els resultats obtinguts han demostrat que Santiveri és la millor en dietètica, com ells ho són en l'esport.

I TU?

Ja saps que l'alimentació ocupa un lloc de màxima importància

en la vida diària? I que una dieta rica i equilibrada pot ajudar-te a superar situacions d'estrès, obesitat, mancances alimentàries o malalties?

Santiveri posa a la teva disposició la més àmplia gamma de productes dietètics perquè la teva vida sigui cada dia millor, et trobis en perfecta forma física i la teva salut sigui immillorable.

Els esportistes d'èlit confien en Santiveri.

**ELS ESPORTISTES
Nº 1 ESTAN AMB**

Santiveri

MARTÍ RAFEL